

Valstybinio audito ataskaita

DĖL 2014 METŲ VALSTYBINIO
SOCIALINIO DRAUDIMO FONDE ATLIKTO
FINANSINIO (TEISĖTUMO) AUDITO
REZULTATŲ

2015 m. rugsėjo 24 d. Nr. FA-P-10-7-26-1

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

TURINYS

<u>SANTRAUKA</u>	<u>4</u>
<u>IŽANGA</u>	<u>7</u>
<u>AUDITO APIMTIS IR METODAI</u>	<u>8</u>
<u>PASTEBĖJIMAI, IŠVADOS, REKOMENDACIJOS</u>	<u>9</u>
<u>1. Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetas: pajamos ir išlaidos</u>	<u>9</u>
1.1. Valstybinio socialinio draudimo fondo pajamos	9
1.2. Valstybinio socialinio draudimo fondo išlaidos	11
1.2.1. Nedarbo socialinio draudimo išlaidos	17
1.2.1.1. Dėl nedarbo socialinio draudimo išmokų mokėjimo	17
1.2.1.2. Dėl reikalavimo kompensuoti nedarbo socialinio draudimo išmokas pateikimo kitų šalių kompetentingoms institucijoms	20
1.2.2. Veiklos sąnaudos	22
1.2.2.1. Dėl administravimo sąnaudų kompensavimo už pavestų funkcijų vykdymą	22
1.2.2.2. Dėl paskolų palūkanų išlaidų	24
1.2.2.3. Dėl išmokų mokėjimo užsienyje gyvenantiems asmenims sąnaudų	25
1.2.3. Papildomos pensijų kaupimo įmokos	27
<u>2. Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimas</u>	<u>29</u>
2.1. VSDF turto valdymas, naudojimas ir disponavimas juo	29
2.2. Lėšų naudojimas fondo administravimo įstaigose	33
2.2.1. Dėl išmokų mokėjimo išlaidų	33
2.2.2. Dėl įmokų į kaupiamuosius pensijų fondus valdymo sistemos priežiūros ir vystymo paslaugų pirkimo ir sutarties vykdymo	35
2.2.3. Dėl pašto paslaugų sutarties vykdymo	37
2.2.4. Dėl išmokų pristatymo gavėjams paslaugų pirkimo	40
2.2.5. Dėl konsultacijų buhalterinės apskaitos klausimais pirkimo	42
2.2.6. Dėl fizinės apsaugos audito paslaugų pirkimo	43
2.2.7. Dėl išlaidų darbuotojų sveikatai užtikrinti	45
<u>3. KONSOLIDUOTŲJŲ ATASKAITŲ RINKINIAI</u>	<u>47</u>
3.1. Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinys	48

3.1.1. Dėl pajamų ir sąnaudų apskaitos kaupimo principu	48
3.1.2. Dėl papildomų pensijų kaupimo įmokų apskaitos	49
3.1.3. Dėl finansavimo sąnaudų apskaitos	50
3.2. Biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys	51
3.2.1. Dėl ankstesnių laikotarpių klaidų taisymo	51
3.2.2. Dėl neištaisytų biudžeto vykdymo apskaitos klaidų	51
<u>PRIEDAI</u>	<u>53</u>

SANTRAUKA

Atlikdami auditą Valstybinio socialinio draudimo fonde siekėme prisidėti prie racialesnio fondo lėšų naudojimo, efektyvesnio fondo turto valdymo, skaidrumo didinimo ir vidaus kontrolės stiprinimo.

Įvertinę fondo 2014 metų konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų ir finansinių ataskaitų rinkinius, audito ataskaitoje pateikėme pastabas dėl papildomų pensijų kaupimo įmokų apskaitos, ankstesnių ataskaitinių laikotarpių klaidų taisymo. Atkreipėme dėmesį į ankstesnių metų audituose nustatytas ir iki šiol neištaisytas klaidas dėl kaupimo principo netaikymo delspinigių už pavėluotą įmokų mokėjimą ir socialinio draudimo išmokų apskaitai, dėl fondą administruojančių įstaigų veiklos finansavimo sąnaudų apskaitos, dėl nenuoseklumo priskiriant vykdomą veiklą pagrindinei ar kitai fondo veiklai, taip pat lėšas priskiriant fondui ar administruojančių įstaigų veiklai ir kt.

Vertindami fondo biudžeto vykdymą atkreipėme dėmesį, kad iki šiol išlieka svarbios Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai ankstesniais metais auditorių teiktos rekomendacijos, kurių įgyvendinimas tobulinant teisės aktus iki šiol išlieka aktualus, nes: draudėjai iki šiol atleidžiami nuo apskaičiuotų delspinigių mokėjimo Valstybinio socialinio draudimo įstatyme nenustatytu atveju; motinystės (tėvystės) pašalpa antraisiais vaiko metais skiriama pagal po vaiko gimimo laikotarpio apskaičiuotas pajamas, taip sudarant galimybę jas nesąžiningai pasididinti; už tą patį draudžiamąjį įvykį mokamos kelios išmokos; neužtikrinta, kad fondo gaunamos nedarbo socialinio draudimo įmokos būtų naudojamos teikiant prioritetą nedarbo socialinio draudimo išmokų išlaidoms ir jomis padengiamos išlaidos neviršytų surenkamų įmokų.

Atkreipėme dėmesį, kad teisės aktai nustato fondo biudžeto lėšų trūkumo, atsiradusio dėl Pensijų sistemos reformos įstatymo įgyvendinimo, kompensavimo valstybės biudžeto lėšomis galimybę, tačiau 2014 metams valstybės biudžeto asignavimų į pensijų kaupiamuosius fondus pervedamoms valstybinio socialinio draudimo pensijų įmokoms kompensuoti nebuvo skirta, todėl 443,7 mln. Lt išlaidos padengtos fondo biudžeto lėšomis.

Siekdami skatinti teigiamą valstybinio audito poveikį fondo biudžeto vykdymui ir atkreipti Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos dėmesį į tobulintinas sritis, ataskaitoje pateikėme pastebėjimus dėl fondo lėšų naudojimo:

- 7,5 mln. Lt nedarbo socialinio draudimo išmokų nepagrįstai išmokėta asmenims, kurie buvo atleisti iš darbo Nedarbo socialinio draudimo įstatymą įgyvendinančiuose Vyriausybės patvirtintuose Nedarbo socialinio draudimo pašalpų nuostatuose nenurodytais atleidimo pagrindais;
- fondas neteko galimybės atgauti 2014 metų I pusmetį išmokėtų nedarbo draudimo išmokų, kurias turėjo kompensuoti kitos šalys, nes nebuvo užtikrintas teisingas ir laiku atliekamas prašymų kompensuoti šias išmokas pateikimas;
- fondo valdybai nepatvirtinus fondo veiklos sąnaudų už įmokų surinkimą ir pervedimą į kitus fondus kompensacijų pervedimo fondo valdybai tvarkos, fondas netenka galimybės gauti delspinigių pajamų už kompensacijų pervedimą ne laiku;
- teisės aktais nustačius prievolę fondo valdybai administruoti valstybės biudžeto lėšomis už pensijų kaupimo dalyvį mokamas papildomas kaupiamąsias įmokas į pensijų fondus, nebuvo numatytas veiklos sąnaudų kompensavimas už šių pavestų funkcijų vykdymą. Šiam tikslui fondo patirtos sąnaudos padengtos iš kitų fondo pajamų ar fondo lėšų;

- mažiausiai 5,8 mln. Lt draudėjų nepervestų pensijų kaupimo sistemos dalyvių lėšomis mokamų papildomų įmokų pensijų kaupimo bendrovėms nepagrįstai pirmumo teise pervesta iš valstybinio socialinio draudimo išmokoms skirtų pajamų;
- skirtingų įstatymų nuostatų tarpusavio nesuderinamumas lėmė tai, kad fondui nebuvo skirta papildomų valstybės biudžeto asignavimų banko palūkanoms padengti, todėl 2014 m. iš komercinių bankų paimtų paskolų palūkanos – 2 957,4 tūkst. Lt – buvo sumokėtos fondo lėšomis;
- priėmus sprendimą Lietuvoje įvesti eurą, laiku nepasinaudota šia palankia situacija derėtis su užsienio valstybėmis dėl tarptautinių sutarčių pakeitimo, kad būtų išvengta valiutos kurso pasikeitimo nuostolių mokant valstybinio socialinio draudimo išmokas užsienio valstybėse gyvenantiems asmenims.

Apibendrinami, kaip valdomas fondo turtas, auditoriai pabrėžia, kad pažeidimų pobūdis daugelį metų iš esmės nesikeičia. Pavyzdžiui, fondo turtas perduodamas naudotis kitiems subjektams nesilaikant teisės aktų, juo leidžiama neatlygintinai naudotis ir gauti naudos kitiems ūkio subjektams, nekontroliuojama, ar turto valdytojas įgyvendina sutartinius įsipareigojimus, apmokamos kitiems ūkio subjektams perduoto naudotis nekilnojamojo turto draudimo išlaidos ir panašiai.

Manome, kad fondui netaikomi įstatymų reikalavimai, kurie svarbūs valstybės biudžeto lėšų naudojimo drausmei užtikrinti, teisės aktais neregamentuotas maksimalus fondo administravimo įstaigų veiklos sąnaudų dydis, bendros visiems asignavimų valdytojams taikomos finansinės drausmės dėl išlaidų mažinimo ir panašiai nebuvimas galėjo lemti tai, kad susiklostė tokia fondo lėšų naudojimo praktika, kai, net ir esant deficitiniam fondo biudžetui, įsigyjamoms teisės aktais nereikalaujamos, nebūtinės paslaugos, taip deficitinio fondo lėšos valdybos ir jos teritorinių padalinių veiklai užtikrinti naudojamos neracionaliai, bet delsiama priimti fondo lėšas taupančius sprendimus:

- nepagrįstai motyvuojant techninėmis priežastimis ir darbuotojų užimtumu, neįsigytos fondo išlaidas mažinančios elektroninio banko sąskaitų valdymo kanalo paslaugos, todėl už įstatyme numatytas nemokamas fondo lėšų apyvartos operacijas 2014 m. komerciniam bankui teko sumokėti 15,5 mln. Lt;
- fondo valdyba 2014 m. patyrė 88,5 tūkst. Lt turto draudimo sąnaudų, nors prievolė drausti patikėjimo teise naudojamą nekilnojamąjį turtą teisės aktuose nenustatyta;
- pensijų kompensacijų gavėjams siunčiant papildomą informaciją apie jiems suteiktą identifikavimo kodą už registruotų laiškų pristatymo paslaugą apmokėta 239,3 tūkst. Lt;
- turint pakankamus žmogiškuosius išteklius, įsigytos 108,9 tūkst. Lt vertės konsultacijos apskaitos ir finansinių ataskaitų rinkinio sudarymo klausimais, nors tokios funkcijos atitinka specialistų pareigybių aprašymuose įvardytas ir Finansų ministerijai teisės aktais pavestas atlikti funkcijas;
- nepakankamai aiškiai parengus pirkimo sąlygas iš privačios bendrovės įsigytos 35 tūkst. Lt vertės pastatų fizinės apsaugos audito paslaugos, nors vykdyti tokias funkcijas pavesta fondo valdybos darbuotojams jų pareigybių aprašymuose;
- fondo administravimo įstaigos, nepriėmusios motyvuoto sprendimo dėl rizikos veiksnių ir tikimybės užsikrėsti tokia liga buvimo, įsigijo pagal teisės aktus neprivalomas skiepavimo paslaugas. Nesant tokio motyvuoto sprendimo, visų pageidaujančių darbuotų savanoriško skiepavimo nuo gripo išlaidos priskiriamos darbuotojų gautoms pajamoms natūra, kurių fondo valdybos administravimo įstaigos neapmokestino įstatymų nustatyta tvarka.

Fondo valdyba nesilaikė Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatų:

- 1 494,5 tūkst. Lt vertės informacinės sistemos priežiūros ir vystymo paslaugas įsigijo pažeidusi Viešųjų pirkimų įstatyme nustatytą draudimą dirbtinai riboti tiekėjų konkurenciją, nes audito metu nepagrindė ją mažinančio ir dėl to pirkimo kainą didinančio tiekėjams nustatyto kvalifikacijos reikalavimo būtinumo;
- nenustatė aiškių pašto paslaugų viešojo pirkimo ir sutarčių sąlygų, todėl negalėjo kontroliuoti, kaip tiekėjas laikėsi paslaugos teikimo terminų, taip pat nesaugojo ir nepateikė patikimos informacijos apie tiekėjo sutartyse numatytą 1 527,5 tūkst. Lt vertės įsipareigojimų įvykdymą laiku, todėl negalėjome įsitikinti, ar fondo valdyba tiekėjo atžvilgiu pagrįstai netaikė sutartyje nustatytų sankcijų.

Įvertinę ataskaitoje nurodytus dalykus, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai ir fondo valdybai rekomendavome:

- Nedarbo socialinio draudimo įstatyme suprantamai ir teisiškai pagrįstai apibūdinti, o jį įgyvendinančiuose nedarbo išmokų nuostatuose nurodyti visus Darbo kodekso ir Valstybės tarnybos įstatymo atleidimo iš darbo pagrindus, kada atleistiems iš darbo asmenims mokamos nedarbo socialinio draudimo išmokos; užtikrinti visų asmenų, kuriems išmokėtas nedarbo išmokas turi kompensuoti kitos šalys, identifikavimą ir reikalavimų dėl šių kompensacijų pateikimą laiku;
- patvirtinti veiklos sąnaudų kompensavimo tvarką, padėsiančią užtikrinti sąnaudų kompensavimą laiku ar galimybę gauti delspinigių pajamų, jei kitų fondų administratoriai nesilaikytų šios tvarkos;
- imtis iniciatyvos, kad socialinio draudimo išmokos kitose šalyse gyvenantiems asmenims būtų mokamos Lietuvos Respublikos valiuta – eurai;
- inicijuoti teisės aktų pakeitimus ieškant galimybių sumažinti dėl nesumokėtų papildomų pensijų kaupimo įmokų fondui tenkančią riziką;
- įstatymo ar Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo lygiu nustatyti papildomų pensijų kaupimo įmokų įskaitymo eiliškumą socialinio draudimo įmokų atžvilgiu;
- inicijuoti teisės aktų pakeitimus, kad Valstybiniam socialinio draudimo fondui 2015 m. būtų kompensuota bent dalis sąnaudų, patirtų vykdant su valstybinio socialinio draudimu nesusijusią veiklą – administruojant valstybės biudžeto lėšomis mokamas įmokas į pensijų kaupiamuosius fondus;
- inicijuoti neteisėtai sudarytų patalpų panaudos sutarčių nutraukimą; imtis priemonių, kad Valstybinio socialinio draudimo fondo turto draudimo sąnaudas kompensuotų šiuo turtu besinaudojantys subjektai; peržiūrėti Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigų turto draudimo strategijos nuostatas vertinant turto draudimo būtinybę;
- siekiant sumažinti išmokų mokėjimo išlaidas, imtis neatidėliotinų priemonių užtikrinant elektroninio banko sąskaitų valdymo kanalo paslaugos įdiegimą;
- Užtikrinti, kad pirkimo sąlygos būtų tikslios, aiškios, be dviprasmybių, kad tiekėjai galėtų pateikti konkrečius pasiūlymus, o perkančioji organizacija nupirkti tai, ko reikia.

Pažymime, kad mūsų minėtų daugelio rekomendacijų įgyvendinimas priklauso ne tik nuo fondo valdybos ir ministerijos veiksmų ir siūlymų, bet ir nuo sutarimo Vyriausybėje formuojant bendrą valstybės politiką, apimančią valstybės skolos valdymą, socialinio draudimo sistemą ir kitas sritis, taip pat nuo Seimo priimamų sprendimų.

ĮŽANGA

Audito tikslas – įvertinti 2014 metų konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio duomenis ir pareikšti nepriklausomą nuomonę; įvertinti fondo lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumą ir pareikšti nepriklausomą nuomonę.

Audituojamas subjektas – Valstybinio socialinio draudimo fondas (Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos), Konstitucijos pr. 12, 09308 Vilnius.

Audituojamas laikotarpis – 2014 metai.

Fondo biudžetas kasmet tvirtinamas rodiklių patvirtinimo įstatymu. Fondą administruoja Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, fondo valdybos teritoriniai skyriai ir kitos fondo valdybos įstaigos. Fondo valdymo sistemoje dalyvauja Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, koordinuojanti socialinį draudimą ir jo strategines kryptis, rengianti teisės aktų projektus socialinio draudimo politikos srityje, kontroliuojanti fondo valdybos veiklą, vykdanči kitas šios srities funkcijas, ir fondo taryba, nagrinėjanti ir priimanči sprendimus socialinio draudimo politikos įgyvendinimo klausimais.

Remiantis Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymu¹, Valstybinio socialinio draudimo fondas yra išteklių fondas, laikomas atskiru viešojo sektoriaus subjektu. Fondo buhalterinę apskaitą tvarko ir konsoliduotųjų ataskaitų rinkinius rengia fondo valdyba. Audituojamu laikotarpiu fondo valdybai vadovavo direktorius Mindaugas Sinkevičius, fondo lėšų apskaitą tvarkė ir konsoliduotąsias ataskaitas rengė Fondo finansų ir apskaitos skyriaus vedėjo funkcijas vykdanči Fondo valdybos Veiklos buhalterinės apskaitos skyriaus vedėjo pavaduotoja Rasa Domarkienė.

Valstybinio audito ataskaitoje pateikiami audito metu atlikti ir nustatyti dalykai, o nepriklausoma nuomonė dėl 2014 metų konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio duomenų, fondo lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams pareiškiami valstybinio audito išvadoje.

---

¹ LR viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 2007-06-26 Nr. X-1212, 2 str. 19 d., 2 str. 22 d. 11 p.

AUDITO APIMTIS IR METODAI

Finansinis (teisėtumo) auditas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus, Tarptautinius audito standartus ir Tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus, siekiant gauti pakankamą užtikrinimą, kad konsoliduotosiose finansinėse ir biudžeto vykdymo ataskaitose nėra reikšmingų iškreipimų, o fondo lėšos ir turtas valdomi, naudojami ir disponuojama jais teisėtai. Visiškas užtikrinimas neįmanomas dėl audito apribojimų ir to fakto, kad netikrinome visų (100 proc.) ūkinių operacijų, ūkinių įvykių ir sudarytų sandorių. Audito metu buvo atlikta išsami rizikos analizė, apskaitos ir vidaus kontrolės sistemų tyrimas. Audito procedūros buvo atliktos svarbiausiose audito srityse, atrinkus audito pavyzdžius, kurie geriausiai reprezentavo visumą.

Audito metu vertinome Valstybinio socialinio draudimo fondo 2014 metų konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio duomenis.

Dėl konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio

Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinį sudarė Finansinės būklės, Veiklos rezultatų, Pinigų srautų ir Grynojo turto pokyčių ataskaitos bei finansinių ataskaitų aiškinamasis raštas, parengti pagal 2014 m. gruodžio 31 d. duomenis.

Finansinės būklės ataskaitoje 2014 m. pradžioje turto ir atitinkamai finansavimo sumų, įsipareigojimų ir grynojo turto likutis iš viso buvo 1 223 410,0 tūkst. Lt, pabaigoje – 1 937 656,8 tūkst. Lt.

Dėl konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio

2014 m. biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinį sudarė Konsoliduotoji fondo biudžeto pajamų ir išlaidų ataskaita, Konsoliduotoji 2014 m. pinigų įplaukų ir išlaidų ataskaita, Biudžeto vykdymo aiškinamasis raštas, parengti pagal 2014 m. gruodžio 31 d. duomenis.

Valstybinio socialinio draudimo fondo (toliau – VSDF) 2014 metų konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai sudaryti fondo valdybos ir 12-os jai pavaldžių biudžetinių įstaigų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų pagrindu.

Dėl lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo

Vertinome 2014 m. fondo lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumą ir jų naudojimą įstatymų nustatytiems tikslams. Audito metu vertinome:

- pajamų į fondo biudžetą surinkimą;
- kaip laikytasi teisės aktų fondui patiriant išlaidas:
  - mokant socialinio draudimo išmokas;
  - pervedant socialinio draudimo lėšas į kitus fondus;
  - vykdant prekių (paslaugų) pirkimus;
  - apskaičiuojant ir mokant darbo užmokestį;
  - naudojant išmokoms mokėti ir administravimo įstaigų veiklai vykdyti skirtas lėšas;
- inventORIZACIJOS atlikimą, turto įsigijimo, nuomos, perdavimo, nurašymo teisėtumą.

Teisės aktai, kuriais vadovaujantis atliktos fondo lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumo vertinimo procedūros, pateikti ataskaitos 1 priede.

Vertindami, kaip laikomasi teisės aktų reikalavimų, atsižvelgėme į pažeidimų poveikį ir su audituojamu subjektu aptarėme juos lėmusias priežastis.

PASTEBĖJIMAI, IŠVADOS, REKOMENDACIJOS

1. VALSTYBINIO SOCIALINIO DRAUDIMO FONDO BIUDŽETAS: PAJAMOS IR IŠLAIDOS

Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto pajamų planas 2014 metais įvykdytas 105,9 proc. – surinkta 10 562,7 mln. Lt, t. y. 588,7 mln. Lt pajamų daugiau, nei planuota.

Palyginti su 2013 m., fondo biudžeto pajamos išaugo 5,7 procento. Tai lėmė 2,3 proc. didesnis apdraustųjų skaičius ir 4,4 proc. didesnės jų vidutinės mėnesinės pajamos, nuo kurių skaičiuojamos valstybinio socialinio draudimo įmokos.

Fondo biudžeto išlaidos 2014 metais sudarė 11 641,3 mln. Lt. Fondo biudžeto išlaidų planas įvykdytas 103,9 proc. – išlaidos 441,1 mln. Lt didesnės nei planuotos.

Palyginti su 2013 m., biudžeto išlaidos 2014 m. išaugo 3,7 procento. Tai lėmė padidėjusi vidutinė senatvės pensija, turint būtinąjį stažą (1,2 proc.), didesnės ligos ir motinystės socialinio draudimo išlaidos (5,0 proc.).

Fondo biudžeto pajamų augimas ir didesnės, nei planuota, išlaidos turėjo įtakos fondo biudžeto deficitui: 2014 m. jis buvo 12 proc. mažesnis, nei planuota, ir 12,7 proc. mažesnis nei 2013 m. faktinis ir sudarė 1 078,6 mln. Lt.

Įvertinę Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto vykdymą, pateikiame fondo pajamų ir išlaidų kitimo 2014 metais tendencijas, informaciją apie ankstesniais metais Valstybės kontrolės pateiktus pastebėjimus, dėl jų teiktas, bet iki šiol neįgyvendintas rekomendacijas bei audituojamu laikotarpiu pateiktus pastebėjimus dėl fondo pajamų ir išlaidų.

Pažymime, kad daugelio minėtų rekomendacijų įgyvendinimas priklauso ne tik nuo fondo valdybos ir ministerijos veiksmų ir siūlymų, bet ir nuo sutarimo Vyriausybėje formuojant bendrą valstybės politiką, apimančią valstybės skolos valdymą, socialinio draudimo sistemą ir kitas sritis, taip pat nuo Seimo priimamų sprendimų.

1.1. Valstybinio socialinio draudimo fondo pajamos

Fondo biudžeto pajamos 2014 m. sudarė 10 562,7 mln. Lt. Palyginti su planuotomis ir rodiklių įstatymo² patvirtintomis pajamomis, pajamų planas 2014 m. buvo įvykdytas 105,9 procento. Detalus pajamų plano vykdymas ir kitimo tendencijos 2013–2014 m. pateikti ataskaitos 2 priede.

Palyginti su 2013 m. pajamomis, 2014 m. nustatyta pajamų didėjimo tendencija – pajamos padidėjo 567,8 mln. Lt, arba 5,7 procento.

Fondo biudžeto pajamas 2014 m. sudarė:

1. Draudėjų valstybinio socialinio draudimo įmokos (84,4 proc. visų 2014 m. fondo pajamų); palyginti su 2013 m., jos išaugo 6,6 proc. iki 8 916,7 mln. Lt.

² LR valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto 2014 metų rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2013-12-17 Nr. XII-682.

2. Apdraustųjų valstybinio socialinio draudimo įmokos (8,9 proc. visų 2014 m. fondo pajamų); palyginti su 2013 m., jos išaugo 6,7 proc. iki 945,2 mln. Lt.

3. Savarankiškai dirbančių asmenų valstybinio socialinio draudimo įmokos; palyginti su 2013 m., jos išaugo 10,7 proc. iki 201,9 mln. Lt.

Šių trijų pajamų rūšių augimas labiausiai lėmė bendrų fondo biudžeto pajamų didėjimą ir didesnę plano vykdymą. Augimui įtakos turėjo, palyginti su 2013 m., 2,3 proc. didesnis apdraustųjų skaičius ir 4,4 proc. didesnės jų vidutinės mėnesinės pajamos, nuo kurių skaičiuojamos valstybinio socialinio draudimo įmokos. Didesnės 2014 m. vidutinės mėnesinės pajamos iš dalies sąlygojo 2014-10-01 iki 1 035 Lt padidinta minimalioji mėnesinė alga³.

4. Valstybinio savanoriškojo socialinio draudimo įmokos; jų apskaičiuota 22 proc., arba 1,0 mln. Lt mažiau nei 2013 m. 2013-01-01 įsigaliojusios naujos Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo⁴ nuostatos dėl valstybinių socialinio draudimo pensijų apskaičiavimo pagal draudžiamąsias pajamas, turėtas nuo 1994-01-01, pagal kurias asmenims, gaunantiems pensiją ir mokantiems savanoriškojo socialinio draudimo įmokas ne mažiau kaip vienerius metus (ar trumpesnę laiką, jei asmeniui iki būtinojo stažo trūksta mažiau nei vienerių metų), pensija skiriama iš naujo, taikant 2013-01-01 įsigaliojusią palankesnę pensijų skaičiavimo tvarką, sąlygojo 3,5 karto išaugusias šio straipsnio pajamas 2013 metais. Šių pajamų sumažėjimui 2014 m. įtakos turėjo 2014-09-01 Valstybinio socialinio draudimo įstatymo pakeitimo įstatymu⁵ įtvirtinta nuostata, kad su asmenimis, kuriems paskirta valstybinė socialinio draudimo senatvės pensija, turint būtinąjį valstybinio socialinio draudimo stažą, valstybinio savanoriškojo socialinio draudimo sutartys nesudaromos.

5. Delspinigių, palūkanų ir baudų pajamos; 2014 m. jų apskaičiuota 5,8 mln. Lt – tiek pat, kiek 2013 metais. Reikia pažymėti, kad 2014 m., kaip ir 2013 m., draudėjai buvo atleidžiami nuo apskaičiuotų delspinigių mokėjimo įstatymo nenustatytu pagrindu. Viešojo administravimo įstatymas⁶ nustato vieną iš viešojo administravimo principų, kuriais vadovaujasi viešojo administravimo subjektai savo veikloje, – įstatymo viršenybės principą. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus; administraciniai aktai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais.

Ką mes anksčiau pastebėjome ir siūlėme dėl šių pajamų

2012 metais Valstybės kontrolė nustatė⁷, kad Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto sudarymo taisyklėse nustatytas draudėjo atleidimo nuo apskaičiuotų delspinigių mokėjimo pagrindas, kai delspinigiai skaičiuojami už pavėluotą įmokų mokėjimą⁸, nenustatytas Valstybinio socialinio draudimo įstatyme: jo 16 straipsnio 5 dalyje nurodomas tik vienas atleidimo nuo delspinigių mokėjimo atvejis – kai draudėjas apskaičiuoja per mažas įmokas ir geranoriškai ištaiso klaidą. Kadangi fondo administravimo įstaigos dažniausiai taikė įstatyme nenustatytą atleidimo nuo delspinigių mokėjimo pagrindą, rekomendavome Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai priimti sprendimą dėl įstatymo ir minėtų taisyklių nuostatų, reglamentuojančių atleidimo nuo delspinigių mokėjimo atvejus, suderinimo.

³ LR Vyriausybės 2014-09-24 nutarimas Nr. 972 „Dėl minimaliojo darbo užmokesčio“.

⁴ LR valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo 19, 24 ir 56 straipsnių pakeitimo įstatymas, 2012-12-20 Nr. XII-91.

⁵ LR valstybinio socialinio draudimo įstatymo 4 straipsnio pakeitimo įstatymas, 2014-05-15 Nr. XII-901.

⁶ LR viešojo administravimo įstatymas, 1999-06-17 Nr. VIII-1234 (su vėlesniais pakeitimais), 3 str. 1 p.

⁷ VSDF valstybinio finansinio (teisėtumo) audito 2013-07-12 ataskaitos Nr. FA-P-10-4-80 1.1.4 poskyris.

⁸ LR Vyriausybės 2005-06-14 nutarimu Nr. 647 (su vėlesniais pakeitimais) patvirtintų VSDF biudžeto sudarymo ir vykdymo taisyklių 76 p.

Kaip ministerija įgyvendina mūsų rekomendaciją

Ministerija 2014 metais buvo parengusi ir pateikusi derinti suinteresuotoms institucijoms Valstybinio socialinio draudimo įstatymo pakeitimus, kuriais pagal valstybinio audito ataskaitoje pateiktas rekomendacijas buvo tikslinamos nuostatos dėl praktikoje dažniausiai taikomų atleidimo nuo delspinigių mokėjimo atvejų. Tačiau vėliau mus informavo, kad tolesnis įstatymo projekto svarstymas atidedamas dėl 2014 metais ministerijos vykdomo projekto „Lietuvos socialinio modelio, apimančio užimtumo didinimą, darbo santykių reglamentavimo tobulinimą ir socialinio draudimo tvarumą, sukūrimas“⁹. Jį įgyvendinant Lietuvos mokslininkai parengs Valstybinio socialinio draudimo įstatymo projektą, kuriame netikslumai dėl atleidimo nuo delspinigių mokėjimo turėtų būti pašalinti.

Mūsų pastebėjimai šiuo metu

Manome, kad ministerija nepagrįstai delsė priimti teisės aktų pakeitimus motyvuodama tuo, kad kuriamas Lietuvos socialinis modelis, nes kurdami šį modelį Lietuvos mokslininkai parengė Valstybinio socialinio draudimo įstatymo projektą¹⁰, į kurį įtraukė jau anksčiau ministerijos parengtame įstatymo projekte pateiktas nuostatas dėl draudėjų atleidimo nuo delspinigių¹¹.

6. Asignavimų iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto pajamų eilutėje registruotos prognozuojamos valstybės biudžeto asignavimų sumos (443,3 mln. Lt), skirtos senatvės ir netekto darbingumo (invalidumo) pensijų, sumažintų 2010–2011 m. taikant tuo metu Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintas mažesnes einamųjų metų draudžiamąsias pajamas, kompensacijoms 2015–2016 m. mokėti¹².

7. Veiklos pajamos ir iš įtraukto į fondo apskaitą turto gaunamos pajamos, palyginti su 2013 m., sumažėjo 18,3 proc., arba 10,2 mln. Lt ir 2014 m. siekė 45,8 mln. Lt. Šį sumažėjimą sąlygojo sumažėjusios patirtų sąnaudų pervedant lėšas į fondus (Užimtumo fondas, pensijų kaupimo fondai) kompensavimo sumos, apskaičiuotos taikant fondo rodiklių įstatymu nuo 0,55 iki 0,45 proc. sumažintą dydį.

8. Lėšos už Europos Sąjungos institucijų pensijų sistemoje asmens įgytas pensines teises, pervedamos į fondo biudžetą pagal Europos Sąjungos institucijų darbuotojų ir Europos Parlamento narių pensinių teisių išsaugojimo ir perkėlimo įstatymą¹³, 2014 m. išaugo 3,5 karto iki 0,3 mln. Lt.

1.2. Valstybinio socialinio draudimo fondo išlaidos

Fondo biudžeto išlaidos 2014 m. sudarė 11 641,3 mln. Lt, t. y. 3,9 proc. daugiau, nei planuota 2014 m. fondo rodiklių įstatyme. Išlaidų plano vykdymas ir kitimo tendencijos 2013–2014 m. pateikti ataskaitos 3 priede.

⁹ Nr. VP1-4.3-VRM-02-08-001, finansuojamas Europos socialinio fondo lėšomis ir įtrauktas į sąrašą valstybės projektų, finansuotinų pagal 2007–2013 m. žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioriteto „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“ įgyvendinimo priemonę „Viešųjų politikų reformų skatinimas“, patvirtintą vidaus reikalų ministro 2012-08-31 įsakymu Nr. 1V-642.

¹⁰ Valstybinio socialinio draudimo įstatymo pakeitimo projektas, 2015-06-12 XIII P-3235.

¹¹ Valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 16, 17, 29, 30, 31 ir 36 straipsnių bei priedo pakeitimo įstatymo projektas, 2014-02-13 Nr. 14-1455.

¹² LR valstybinių socialinio draudimo senatvės ir netekto darbingumo (invalidumo) pensijų kompensavimo įstatymas, 2014-05-15 Nr. XII-886.

¹³ Lietuvos Respublikos Europos Sąjungos institucijų darbuotojų ir Europos Parlamento narių pensinių teisių išsaugojimo ir perkėlimo įstatymas, 2009-11-12 Nr. XI-473.

Palyginti su 2013 m. faktinėmis išlaidomis, 2014 m. fondo išlaidos padidėjo 411,1 mln. Lt, arba 3,7 procento.

Fondo biudžeto išlaidas 2014 m. sudarė:

1. Pensijų socialinio draudimo išlaidos – tai senatvės, netekto darbingumo (invalidumo), našlių ir našlaičių (maitintojo netekimo), ištarnauto laiko ir išankstinės senatvės pensijos, taip pat kompensacijos už ypatingas darbo sąlygas, išmokos mirusius pensijų gavėjus laidojusiems asmenims, Valstybinio socialinio draudimo fonde įgytos pensinės teisės, kurias asmenys pagal Europos Sąjungos institucijų darbuotojų ir Europos Parlamento narių pensinių teisių išsaugojimo ir perkėlimo įstatymą persikelia į kitų šalių pensijų fondus, pensijų, sumažintų 2010–2011 m., kompensacinės sumos.

Pensijų socialinio draudimo išlaidos (74,7 proc. visų fondo išlaidų) 2014 m. padidėjo 6,5 proc., arba 534,3 mln. Lt, palyginti su 2013 m., ir sudarė 8 698,3 mln. Lt. Šis fondo biudžeto išlaidų straipsnis 2014 m. buvo įvykdytas 106,9 proc., palyginti su suplanuotomis ir 2014 m. rodiklių įstatymu patvirtintomis pensijų socialinio draudimo išlaidomis.

Senatvės pensijų gavėjų skaičius, palyginti su 2013 m., išliko nepadidėjęs ir sudarė 598,5 tūkst., kitų rūšių pensijų gavėjų skaičius 2014 m. mažėjo nuo 1,1 iki 9,2 proc. pagal atskiras pensijų rūšis. Senatvės pensijų sąnaudos 2014 m. sudarė 6 000,9 mln. Lt, t. y. 36,1 mln. Lt, arba 0,6 proc. daugiau nei 2013 m., nes vidutinė metinė senatvės pensija, turint būtinąjį stažą, 2014 m. buvo 861,20 Lt, t. y. 10,32 Lt (1,2 proc.) didesnė nei 2013 metais.

Pensijų socialinio draudimo išlaidų padidėjimui 2014 metais įtakos turėjo 2013-01-01 įsigalioję teisės aktų pakeitimai dėl pensijų skaičiavimo tvarkos bei priimtas sprendimas¹⁴ išmokėti senatvės ir netekto darbingumo (invalidumo) pensijų, sumažintų 2010–2011 m., kompensacines sumas: 2014 m. į fondo išlaidas įtraukta 554,0 mln. Lt kompensavimo suma, iš jos 114,5 mln. Lt buvo išmokėta 2014 m. fondo biudžeto lėšomis. Taip pat pensijų išlaidos didėjo ir dėl kitų teisės aktų pakeičių, galiojusių 2014 metais.

Pensijų socialinio draudimo išlaidoms įtakos turėję teisės aktų pakeitimai

2013 m. sausio 1 d. įsigaliojusios Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo pataisos¹⁵ nustatė kitokį pensijos apskaičiavimo būdą pirmą kartą į pensiją įšeinanties asmenims ir tiems, kas dirbo paskyrus pensiją ir pageidauja, kad pensija būtų paskirta iš naujo. Asmeniui suteikiama galimybė pasirinkti, kad papildoma pensijos dalis būtų apskaičiuojama atsižvelgiant į visas nuo 1994 m. sausio 1 d. gautas draudžiamąsias pajamas ir visą bet kuriuo metu įgytą stažą. Šis įstatymo pakeitimas sąlygojo gerokai padidėjusį apsidraudusių savanoriškuoju pensijų draudimu asmenų skaičių, nes taip yra įgyjamas papildomas stažas, suteikiantis galimybę asmeniui kreiptis dėl pensijos skyrimo iš naujo. 2013 m. valstybinio savanoriškojo socialinio draudimo įmokos sudarė 4,6 mln. Lt, t. y. 250 proc. daugiau nei 2012 metais. 2013 m. pasirašytos valstybinio savanoriškojo socialinio draudimo sutartys galiojo 1 metus, todėl laikantis šių sutarčių perskaičiuotos senatvės pensijos dėl įgyto papildomo stažo pradėtos mokėti 2014 m.

Pažymėtina, kad 2014-09-01 įstatymo pakeitimu¹⁶ įtvirtinta nuostata, kad su asmenimis, kuriems paskirta valstybinė socialinio draudimo senatvės pensija, turint būtinąjį valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą, valstybinio savanoriškojo socialinio draudimo sutartys nesudaromos.

¹⁴ LR valstybinių socialinio draudimo senatvės ir netekto darbingumo (invalidumo) pensijų kompensavimo įstatymas, 2014-05-15 Nr. XII-886.

¹⁵ LR valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo 19, 24 ir 56 straipsnių pakeitimo įstatymas, 2012-12-20 Nr. XII-91.

¹⁶ LR valstybinio socialinio draudimo įstatymo 4 straipsnio pakeitimo įstatymas, 2014-05-15 Nr. XII-901.

Netekto darbingumo (invalidumo), našlių ir našlaičių (maitintojo netekimo), ištarnauto laiko pensijų, kompensacijų už ypatingas darbo sąlygas, išankstinės senatvės pensijų, išmokų mirusius pensijos gavėjus laidojusiems asmenims išlaidos 2014 m., palyginti su 2013 m., sumažėjo.

Pensijų socialinio draudimo išlaidų didėjimui įtakos turėjo ir lėšų, pervedamų į Europos Sąjungos pensijų sistemą pagal Europos Sąjungos institucijų darbuotojų ir Europos Parlamento narių pensinių teisių išsaugojimo ir perkėlimo įstatymą, padidėjimas 21 proc. iki 2,1 mln. Lt.

2. Ligos ir motinystės socialinio draudimo išlaidos (sudarė 10,5 proc. visų fondo 2014 m. išlaidų) 2014 m. padidėjo 5 proc. ir sudarė 1 220 mln. Lt. Šis fondo biudžeto išlaidų straipsnis 2014 m. buvo įvykdytas 98,5 proc., palyginti su planu. 2014 m. ligos pašalpų išlaidos padidėjo 7,6 proc., arba 34,5 mln. Lt, motinystės (tėvystės) pašalpų – 1,2 proc., arba 6,4 mln. Lt, motinystės pašalpų – 8,6 proc., tėvystės pašalpų – 13,5 procento. Ligos ir motinystės socialinio draudimo išlaidų didėjimą lėmė motinystės bei motinystės (tėvystės) pašalpų gavėjų skaičiaus didėjimas.

Ką mes anksčiau pastebėjome ir siūlėme dėl šių išlaidų

2014 metais Valstybės kontrolė teikė pastebėjimą¹⁷, kad fondo administravimo įstaigos dalį motinystės (tėvystės) pašalpų, 2013 metais mokėtų vienam iš tėvų už vaikus nuo 1 iki 2 metų, apskaičiavo ir išmokėjo neatsižvelgdamos į šios pašalpos skyrimo ir apskaičiavimo tvarkoje likusį reikalavimą pateikti dokumentą dėl suteiktų vaiko priežiūros atostogų. Taip pat vertinant motinystės (tėvystės) pašalpų apskaičiavimo dokumentus abejonių sukėlė nustatoma teisės į pašalpą atsiradimo data, kuria remiantis skaičiuojamas kompensuojamasis darbo užmokestis. Aiškiai nenustačius visiems apdraustiesiems vienodo pašalpos apskaičiavimo už tą patį draudžiamąjį įvykį (vaiko gimimą), kai kuriais atvejais motinystės (tėvystės) pašalpos skaičiuojamos ir mokamos taikant nevienodus principus – skirtingą laikotarpį, iš kurio draudžiamųjų pajamų apskaičiuojamas kompensuojamasis uždarbis. Taip sudaromos prielaidos piktnaudžiauti, siekiant padidinti reikalingo laikotarpio draudžiamąsias pajamas, ir kilti abejonėms dėl pašalpos dydžio apskaičiavimo objektyvumo.

Rekomendavome Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai suderinti visus Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatyme ir Ligos ir motinystės socialinio draudimo pašalpų nuostatuose įtvirtintus reikalavimus dėl teisės gauti motinystės (tėvystės) išmoką antraisiais vaiko auginimo metais nebūnant vaiko priežiūros atostogose. Be to, *ministerijai rekomendavome* aiškiai apibrėžti visiems apdraustiesiems vienodą motinystės (tėvystės) pašalpos skaičiavimo principą dėl to paties draudžiamąjo įvykio (vaiko gimimo), nustatant vieną teisės į pašalpą datą kompensuojamajam užmokesčiui apskaičiuoti – vaiko gimimo dieną arba dieną po nėštumo ir gimdymo atostogų.

Kaip ministerija įgyvendina mūsų rekomendaciją

Ministerija šios rekomendacijos įgyvendinimą patikėjo Lietuvos mokslininkams, kurie, kurdami Lietuvos socialinį modelį¹⁸, parengė Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo pakeitimo projektą. Mokslininkų parengtame Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatyme¹⁹ šios nuostatos nėra motyvuojat tuo, kad draudžiamasis įvykis (juridinis faktas) yra ne vaiko gimimas, o jo tėvui suteiktos vaiko priežiūros atostogos. Toks teiginys neatitinka visuotinai taikomos teisės teorijos nuostatų dėl atitinkamai teisei atsirasti reikalingos juridinių faktų visumos²⁰, nes nesant gimusio vaiko (vienas juridinis faktas) jokiame asmeniui vaiko priežiūros atostogos (antras juridinis faktas) negali būti suteiktos. Pagal Lietuvos mokslininkų siūlomą modelį vaiko priežiūros atostogose esančio vaiko tėvo

¹⁷ VSDF valstybinio finansinio (teisėtumo) audito 2014-09-08 ataskaitos Nr. FA-P-10-5-49 1.2 poskyris.

¹⁸ Projektas „Lietuvos socialinio modelio, apimančio užimtumo didinimą, darbo santykių reglamentavimo tobulinimą ir socialinio draudimo tvarumą, sukūrimas“ (kodas Nr. VP1-4.3-VRM-02-08-001).

¹⁹ Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo Nr. IX-110 pakeitimo įstatymo projektas XIII-3236.

²⁰ A. Vaišvila. Teisės teorija. Trečiasis leidimas. Vilnius: Justitia, 2009, 419 p.; Autorių kolektyvas. Teisės pagrindai. Vilnius: Technika, 2012, 175 p.

arba motinos teisės gauti motinystės (tėvystės) pašalpą sąlygos būtų tos pačios (vaiko gimimo faktas ir suteiktos vaiko priežiūros atostogos), tačiau kompensuojamasis darbo užmokestis socialiniu požiūriu nepagrįstai jiems būtų skaičiuojamas pagal skirtingus jų draudžiamųjų pajamų laikotarpius.

3. Nedarbo socialinio draudimo išlaidas 2014 m. sudarė nedarbo socialinio draudimo išmokos ir lėšos, skirtos Užimtumo rėmimo įstatymo nustatytoms užimtumo rėmimo priemonėms, darbo rinkos paslaugoms ir užimtumo politiką įgyvendinančioms įstaigoms finansuoti. Šios išlaidos 2014 m. sudarė 382,2 mln. Lt, t. y. 3,3 proc. visų fondo 2014 m. išlaidų.

Ką mes anksčiau pastebėjome ir siūlėme dėl šių išlaidų sumažinimo

Kiekvienais metais audito ataskaitose teikiame pastebėjimus dėl nedarbo socialinio draudimo lėšų panaudojimo, nes šios srities išlaidos, kurių sumos tvirtinamos fondo biudžeto rodiklių įstatymu, viršija surenkamų nedarbo socialinio draudimo įmokų sumas, taip deficitinio fondo lėšomis padengiant Užimtumo fondo išlaidas.

2012 metais teikėme rekomendaciją²¹ ieškoti galimybių lėšų nedarbo socialiniam draudimui trūkumą kompensuoti iš kitų lėšų šaltinių, taip užtikrinant, kad fondas nedarbo socialinio draudimo išlaidas padengtų neviršydamas šiam tikslui surinktų įmokų.

2014 metais Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai teikėme rekomendaciją²² užtikrinti, kad nedarbo socialinio draudimo lėšomis padengiamos išlaidos neviršytų surenkamų nedarbo socialinio draudimo įmokų, prioritetą teikiant nedarbo socialinio draudimo išmokų išlaidoms. Taip pat siūlėme²³ rengiant ir tvirtinant fondo biudžetą numatyti papildomas sąlygas, kad vykdant fondo biudžetą būtų galima atsižvelgti į mažesnę, nei planuota, nedarbo socialinio draudimo įmokų surinkimą ir, finansavimo prioritetą teikiant nedarbo išmokų mokėjimui, pervesti lėšas į Užimtumo fondą neviršijant surenkamų įmokų sumos.

Tokios rekomendacijos teiktos, nes nedarbo išmokas privaloma mokėti įstatymų nustatytas sąlygas atitinkantiems bedarbiams, todėl tik nedarbo išmokų dydis kiekvienais metais yra konkretus, tiesiogiai susietas su tokių bedarbių skaičiumi. Ataskaitoje teigėme, kad, trūkstant nedarbo socialinio draudimo lėšų nedarbo išmokoms mokėti, Užimtumo fondo lėšomis finansuoti nedraustiems socialiniu draudimu asmenims taikomas aktyviosios darbo rinkos priemonės socialiniu požiūriu nėra teisinga, todėl rekomendacijų įgyvendinimas, iš esmės nepablogindamas darbo neturinčių asmenų padėties, mažintų fondo deficitą.

Kaip ministerija įgyvendina mūsų rekomendacijas

Ministerija neatsižvelgė į mūsų teiktas rekomendacijas, nenustatė Užimtumo fondo finansavimo Valstybinio socialinio draudimo fondo lėšomis papildomų sąlygų ir paraiškas gauti Užimtumo fondo finansavimo lėšų pateikė nurodydama 2014 m. fondo rodiklių įstatymu patvirtintą sumą. Tai sąlygojo 32,2 mln. Lt didesnes, nei surinkta, nedarbo socialinio draudimo įmokų išlaidas 2014 metais.

Priėmus Užimtumo rėmimo įstatymo pakeitimą²⁴ nuo 2015 m. sausio 1 d. užimtumo rėmimo politiką įgyvendinančioms įstaigoms išlaikyti fondo biudžeto lėšos nėra skiriamos, tačiau manome, kad šis sprendimas problemos neišspręs, nes 2015 metų fondo rodiklių įstatyme²⁵ suplanuotos 82,1 mln. Lt didesnės nedarbo socialinio draudimo išlaidos nei planuojamos gauti 2015 m. nedarbo socialinio draudimo įmokos.

²¹ VSDF valstybinio finansinio (teisėtumo) audito 2012-07-17 ataskaita Nr. FA-P-10-2-49.

²² VSDF valstybinio finansinio (teisėtumo) audito 2014-09-08 ataskaita Nr. FA-P-10-5-49.

²³ VSDF valstybinio finansinio (teisėtumo) audito 2013-07-12 ataskaita Nr. FA-P-10-4-80.

²⁴ LR užimtumo rėmimo įstatymo 37 ir 38 straipsnių pakeitimo įstatymas, 2012-10-17 Nr. XI-2307.

²⁵ LR valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto 2015 metų rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2014-12-09 Nr. XII-1392.

Atlikę 2014 metų fondo finansinį (teisėtumo) auditą, teikiame pastebėjimų dėl nedarbo draudimo išmokų mokėjimo. Šie pastebėjimai pateikti ataskaitos 1.2.1 poskyryje.

4. Nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo išlaidos 2014 m. sumažėjo 1,4 proc., palyginti su 2013 m., ir sudarė 57,2 mln. Lt. Pažymime, kad laiku įgyvendinus Valstybės kontrolės teiktas rekomendacijas, šios išlaidos galėjo būti dar mažesnės.

Ką mes anksčiau pastebėjome ir siūlėme dėl išmokų išlaidų sumažinimo

2013 metais Valstybės kontrolė teikė pastebėjimą²⁶, kad teisės aktuose apdraustajam leidžiama dėl to paties draudžiamąjį įvykio (nelaimingo atsitikimo darbe) gauti kelias Valstybinio socialinio draudimo fondo išmokas, o kitais valstybinio socialinio draudimo atvejais nustatyta prievolė pasirinkti vieną iš išmokų arba tam tikra išmoka nemokama, jei gaunamos analogiško dydžio kitos socialinio draudimo išmokos.

Rekomendavome Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai parengti teisės aktų pakeitimo projektus, nustatančius, kad už tą patį draudžiamąjį įvykį nebūtų mokamos kelios išmokos – netekto darbingumo pensija ir nelaimingų atsitikimų darbe socialinio draudimo išmoka.

Kaip ministerija įgyvendina mūsų rekomendaciją

Ministerija 2013-12-18 Vyriausybei buvo pateikusi įstatymo pakeitimo projektą²⁷, kuriame nurodė, kad netekto darbingumo periodinė kompensacija 45 ir daugiau procentų darbingumo netekusiui mokama, jei asmuo neturi teisės gauti valstybinės socialinio draudimo netekto darbingumo pensijos pagal Lietuvos Respublikos valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymą.

Įstatymo pakeitimas nebuvo priimtas, nes Vyriausybė 2014 m. kovo 26 d. nutarimu Nr. 276 panaikino Vyriausybės 2012–2016 metų programos įgyvendinimo prioritetinę priemonę, pagal kurią buvo parengtas įstatymo projektas dėl kelių išmokų mokėjimo dėl to paties draudžiamąjį įvykio. Manome, kad ministerija nepagrįstai delsė priimti teisės aktų pakeitimus motyvuodama tuo, kas kuriamas Lietuvos socialinis modelis, nes kurdami šį modelį Lietuvos mokslininkai parengė Nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymo pakeitimo projektą²⁸ ir jį įtraukė jau anksčiau ministerijos parengtame įstatymo projekte suformuluotą sąlygą dėl netekto darbingumo periodinės kompensacijos 45 ir daugiau procentų darbingumo netekusiui mokėjimo. Priėmus šį įstatymo pakeitimą, būtų panaikinta socialinio teisingumo požiūriu nepagrįsta ir „Sodros“ deficitą didinanti galimybė už tą patį draudžiamąjį įvykį gauti kelias skirtingas išmokas.

5. Į pensijų kaupiamuosius fondus pervedamos lėšos – tai už asmenis, nusprendusius dalį pensijų socialinio draudimo įmokų kaupti pensijų kaupimo fonduose, į kaupiamuosius pensijų fondus pervedamos įmokos iš VSDF biudžeto. Šių išlaidų 2014 m. apskaičiuota 443,7 mln. Lt – 13,6 proc. mažiau nei 2013 metais. Šio išlaidų straipsnio sumažėjimui įtakos turėjo 2014 m. nuo 2,5 iki 2 proc. sumažintas valstybinio socialinio draudimo įmokų į pensijų kaupiamuosius fondus tarifas.

Į ką mes norime atkreipti dėmesį

Teisės aktai nustato, kad fondo biudžeto lėšų trūkumas, atsiradęs dėl Pensijų sistemos reformos įstatymo įgyvendinimo, gali būti kompensuojamas valstybės biudžeto lėšomis²⁹, tačiau 2014

²⁶ VSDF valstybinio finansinio (teisėtumo) audito 2013-07-12 ataskaita Nr. FA-P-10-4-80.

²⁷ LR nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymo 14, 20 ir 26 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas, 2013-12-06 Nr. 13-3017-03.

²⁸ LR nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymo pakeitimo projektas, 2015-06-12 Nr. XIIP-3238.

²⁹ LR pensijų sistemos reformos įstatymas, 2002-12-03 Nr. IX-1215, 9 str.

metams valstybės biudžeto asignavimai į pensijų kaupiamuosius fondus pervedamoms valstybinio socialinio draudimo pensijų įmokoms kompensuoti nebuvo skirti, todėl visos šio straipsnio išlaidos 2014 m. padengtos fondo biudžeto lėšomis. 2013 m. valstybės biudžeto asignavimai šiam tikslui sudarė 497,2 mln. Lt. Valstybės kontrolės pastebėjimai dėl asignavimų neskystymo buvo pateikti raštu Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai³⁰ bei audito ataskaitoje³¹.

6. Fondo veiklos sąnaudų 2014 m. apskaičiuota 787,5 mln. Lt, tai yra 4,8 proc. mažiau nei 2013 m. Šias sąnaudas sudarė:

- 6.1. ilgalaikio turto nusidėvėjimo ir amortizacijos sąnaudos;
- 6.2. fondo administravimo įstaigų finansavimo sąnaudos, kurių apskaičiuota 201,2 mln. Lt, t. y. 12,1 proc., arba 27,8 mln. Lt mažiau nei 2013 metais.

Į ką mes norime atkreipti dėmesį

Teisės aktai nereglamentuoja fondo administravimo įstaigų nepanaudotų lėšų likučio apskaitos ir pateikimo biudžeto vykdymo ataskaitose, todėl 2014 metais, kaip ir ankstesniais metais, fondo biudžeto vykdymo ataskaitoje pateikiama įvykdytos veiklos sąnaudų suma yra sumažinta iš veiklos sąskaitos grąžinta nepanaudota praėjusių metų administravimo įstaigų finansavimo suma – 18,5 mln. Lt.

6.3. kitos fondo veiklos sąnaudos, kurias sudaro palūkanų už paskolas sąnaudos, sąnaudos dėl neigiamos valiutos kurso pasikeitimo įtakos, paskolų administravimo mokesčių sąnaudos, finansavimo sąnaudos perdavus finansinį turtą, kitos sąnaudos, palyginti su 2013 m., sumažėjo 1,1 proc. ir sudarė 574,8 mln. Lt. Šių sąnaudų mažėjimui įtakos turėjo palūkanų sąnaudų mažėjimas 15,5 mln. Lt, arba 2,7 procento. Tam įtakos taip pat turėjo fondo biudžeto sandaros įstatymo nuostata³², kad fondo rodiklių įstatyme nustatyta, kad paskolų, paimtų siekiant vykdyti įsipareigojimus apdraustiesiems, palūkanos dengiamos iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų. Sąnaudos dėl neigiamos valiutų kurso pasikeitimo įtakos 2014 m. padidėjo iki 0,88 mln. Lt ir tai sudarė 14,2 proc. daugiau nei 2013 metais. Neatlygintinas fondo finansinio turto – UAB „Senevita“³³ ir UAB „Pušyno kelias“³⁴ 100 proc. akcijų, kurios fondo valdybai buvo perduotos 1995 m. už fondui nesumokėtas valstybinio socialinio draudimo įmokas, perdavimas Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai fondo veiklos sąnaudas padidino 9 mln. Lt.

Į ką mes norime atkreipti dėmesį

Perėmusi bendrovių akcijas ministerija nesiėmė priemonių pakeisti Vyriausybės nutarimą³⁵, reglamentuojantį valstybės turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarką. Šioje tvarkoje kaip valstybei atstovaujanti institucija ministerijos perimtai UAB „Senevita“ ir netgi UAB „Palangos Žvorūnė“, kurios akcijas fondo valdyba pardavė dar 2012 metais, įvardyta fondo valdyba, nors po 2012 metų buvo priimti keturi, o po UAB „Senevita“ perdavimo – trys šio nutarimo pakeitimai.

³⁰ Valstybės kontrolės 2013-11-11 raštas Nr. (23.3-21) SD-7580.

³¹ VSDF valstybinio finansinio (teisėtumo) audito 2013-07-12 ataskaita Nr. FA-P-10-4-80.

³² LR valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto sandaros įstatymo 3, 4, 5, 6, 7, 9, 11, 13, 14, 15 str. pakeitimo ir papildymo įstatymas, 2012-10-17 Nr. XI-2304.

³³ Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos direktoriaus 2014-01-02 įsakymas Nr. V-1.

³⁴ Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos direktoriaus 2014-09-02 įsakymas Nr. V-531.

³⁵ LR Vyriausybės 2012-06-06 nutarimas Nr. 665.

Ką mes rekomenduojame

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai rekomenduojame imtis priemonių, kad Vyriausybės 2012-06-06 nutarimu Nr. 665 patvirtinta valstybės turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarka būtų pakoreguota atsižvelgiant į tai, kad Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba nėra UAB „Senevita“ akcijų valdytoja, o UAB „Palangos Žvorūnė“ nėra valstybės valdoma įmonė.

Toliau ataskaitoje pateikiame vertinimus, susijusius su atskiromis fondo išlaidomis. Atlikę 2014 metų fondo finansinį (teisėtumo) auditą turėjome pastebėjimų dėl jų panaudojimo teisėtumo, reglamentavimo ar vykdymo.

1.2.1. Nedarbo socialinio draudimo išlaidos

1.2.1.1. Dėl nedarbo socialinio draudimo išmokų mokėjimo

Fondo valdyba 7,5 mln. Lt nedarbo socialinio draudimo išmokų nepagrįstai išmokėjo asmenims, kurie buvo atleisti iš darbo Nedarbo socialinio draudimo įstatymą įgyvendinančiuose Vyriausybės nutarimu patvirtintuose Nedarbo socialinio draudimo išmokų nuostatuose nenurodytais atleidimo pagrindais. Nedarbo socialinio draudimo įstatyme nustatyta atleidimo iš darbo dėl nuo darbuotojo nepriklausančių aplinkybių klasifikacija nėra teisiškai ar teoriškai pagrįsta ir todėl neaiški, tačiau ši Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai žinoma problema neišspręsta ir naujuose teisės aktų projektuose, parengtuose kuriant Lietuvos socialinį modelį.

Nedarbo draudimas yra viena iš socialinio draudimo rūšių. Įstatymų nustatytais atvejais šios rūšies draudimu apdraustiems asmenims kompensuojamos dėl nedarbo negautos pajamos arba jų dalis ir finansuojamos Užimtumo rėmimo įstatymo nustatytos aktyvios darbo rinkos politikos priemonės. 2014 m. nedarbo socialinio draudimo išmokų išlaidos (toliau – nedarbo draudimo išmokos), kitaip vadinamos bedarbių pašalpomis, sudarė 56 proc. nedarbo socialinio draudimo išlaidų. Šioms išmokoms mokėti buvo panaudota 213 661 tūkst. Lt fondo lėšų.

Teisinis reglamentavimas

Nedarbo draudimo išmokų skyrimo, apskaičiavimo bei mokėjimo sąlygos ir teisė į šias išmokas nustatyta Nedarbo socialinio draudimo įstatyme³⁶. Kaip pirma būtina sąlyga nedarbo išmokai gauti šiame įstatyme nustatyta, kad nedarbo draudimo išmoka bedarbiams mokama tik tokiu atveju, jei teritorinė darbo birža nepasiūlė tinkamo darbo ar aktyvios darbo rinkos politikos priemonių (viešųjų darbų ar kitų). Antra būtina sąlyga nedarbo išmokai gauti yra alternatyvi – arba bedarbis turi 18 mėnesių nedarbo draudimo stažą per paskutinius 36 mėnesius arba jis tokio stažo neturi, tačiau buvo atleistas iš darbo ar valstybės tarnautojų pareigų nesant darbuotojo ar valstybės tarnautojo kaltės, dėl nuo darbuotojo ar valstybės tarnautojo nepriklausančių aplinkybių ir darbdavio bankroto atveju. Antroji alternatyvi sąlyga – kokie konkretūs atleidimo iš darbo ar tarnybos pagrindai yra laikomi atleidimu iš darbo nesant

³⁶ LR nedarbo socialinio draudimo įstatymas, 2003-12-16 Nr. IX-1904, 5 str.

darbuotojo kaltės ir dėl nuo darbuotojo nepriklausančių aplinkybių – paaiškinta įstatymo nuostatas įgyvendinančiuose Nedarbo socialinio draudimo išmokų nuostatuose³⁷.

Nedarbo socialinio draudimo išmokų nuostatuose nurodyti atleidimo iš darbo pagrindai

Atleidimo iš darbo dėl nuo darbuotojo nepriklausančių aplinkybių pagrindai: Darbo kodekso 127 straipsnio 2 dalis, 128 ir 129 straipsniai, 136 straipsnio 1 dalies 4 ir 6 punktai, 2 dalis ir 137 straipsnis bei darbo sutarties pasibaigimas pagal Darbo kodekso 124 straipsnio 1 dalies 4 punktą, taip pat Valstybės tarnybos įstatymo 44 straipsnio 1 dalies 9 ir 13 punktus.

Kadangi asmenys iš darbo atleidžiami ne tik pagal Darbo kodekso ar Valstybės tarnybos įstatymo nuostatas, bet ir pagal kitus įstatymus (pvz., Vidaus tarnybos statutą), Nedarbo socialinio draudimo išmokų nuostatuose nurodyta, kad nedarbo draudimo išmokos mokamos ir kitais įstatymų nustatytais pagrindais – atleistiems iš darbo (tarnybos), valstybės tarnautojų pareigų ar tarnybos dėl nuo darbuotojo nepriklausančių aplinkybių, darbdavio iniciatyva, nesant darbuotojo, valstybės tarnautojo ar pareigūno kaltės ir darbdavio bankroto atveju asmenims.

Kokius sprendimus dėl nedarbo išmokų skyrimo priėmė fondo valdyba

Fondo valdyba, perėmusi nedarbo draudimo išmokų mokėjimą, jas skyrė kitaip nei prieš tai šią funkciją vykdžiusi Lietuvos darbo birža – nedarbo išmokas mokėjo bedarbiams, kurie buvo atleisti Nedarbo socialinio draudimo išmokų nuostatuose nenurodytais atleidimo iš darbo pagrindais: atleistiems pagal Darbo kodekso 107 straipsnio 1 ir 2 dalis (esant nepatenkinamiems nustatyto išbandymo termino rezultatams), 126 straipsnį (darbo sutarties nutraukimas suėjus terminui), 127 straipsnio 1 dalį (darbo sutarties nutraukimas darbuotojo pareiškimu), 136 straipsnio 1 dalies 2 punktą (kai darbuotojui įstatymų nustatyta tvarka atimamos specialios teisės dirbti tam tikrą darbą), pagal Valstybės tarnybos įstatymo 44 straipsnio 1 dalies 6 punktą (valstybės tarnautojų atleidimas iš pareigų, kai pasibaigia pakaitinio valstybės tarnautojo priėmimo laikas arba valstybės tarnautojui sueina 65 metai, arba baigiasi jo tarnybos pratęsimo terminas, arba baigiasi politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautoją į pareigas priėmusio valstybės politiko ar kolegialios valstybės institucijos įgaliojimai).

Tokiais nuostatuose nenurodytais atvejais, t. y. nepagrįstai, fondo valdyba 2014 m. išmokėjo 7 493,9 tūkst. Lt bedarbio išmokų, iš jų 7 085,7 tūkst. Lt, arba 94 proc. išmokėta bedarbiams, atleistiems Nedarbo socialinio draudimo išmokų nuostatuose nenustatytu pagrindu – pagal Darbo kodekso 126 straipsnį (darbo sutarties nutraukimas suėjus terminui). Fondo valdyba kartu su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija³⁸ be aiškių, suprantamų ir teisiškai pagrįstų motyvų darbuotojų atleidimą pasibaigus terminuotai darbo sutarčiai ir kitus nuostatuose nenurodytus atleidimo iš darbo pagrindus prilygino Nedarbo socialinio draudimo išmokų nuostatuose nustatytam išimties atvejui – atleidimui dėl nuo darbuotojo nepriklausančių aplinkybių, suteikiančiam teisę gauti nedarbo draudimo išmoką. Su fondo valdybos ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos teisės aktų aiškinimo turiniu ir jo taikymu nesutinkame.

Kaip mes vertiname fondo valdybos sprendimus skirti nedarbo išmokas

Pirma, toks ministerijai priskirtos nedarbo socialinio draudimo srities politikos įgyvendinimas, turintis įtakos deficitinio fondo biudžeto lėšų naudojimui, turi būti vykdomas teisės aktais labai aiškiai ir nedviprasmiškai reglamentuojant nedarbo išmokų skyrimo atvejus, o ne priklausyti nuo

³⁷ Patvirtinta LR Vyriausybės 2004-12-24 nutarimu Nr. 1656, vadovaujantis Nedarbo socialinio draudimo įstatymo 24 str. 4 p. pavedimu nustatyti nedarbo draudimo išmokos, atsižvelgiant į atleidimo iš darbo priežastis, skyrimo tvarką.

³⁸ Raštai: 2013-03-08 Nr. (11.2) I-1573, 2013-04-11 Nr. (13.3-51) SD-2534.

valstybinio audito metu gautų fondo valdybos ir ministerijos subjektyvių, teisiniu požiūriu ginčytinų ir kelis kartus nevienodai pateiktų išaiškinimų. Mūsų manymu, Nedarbo socialinio draudimo išmokų nuostatuose išsamiai nurodyti visi Darbo kodekso reglamentuoti darbuotojo atleidimo pagrindai, kurie atleistiems iš darbo asmenims po įsiregistravimo teritorinėje darbo biržoje suteikia teisę gauti nedarbo draudimo išmoką. Pažymėtina, kad iki 2013 m. sausio 1 d. šias išmokas mokėjusi Lietuvos darbo birža prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pagal Darbo kodekso 126 straipsnį (darbo sutarties nutraukimas suėjus terminui) atleistiems asmenims nedarbo draudimo išmokų nemokėjo. Taigi nepasikeitus teisiniam reglamentavimui Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai pavaldžios įstaigos nedarbo draudimo išmokas mokėjo skirtingai. Socialinio draudimo politiką formuojanti ministerija, turėdama informacijos apie praktikoje kylančias nedarbo išmokų mokėjimo problemas dėl Nedarbo socialinio draudimo išmokų nuostatuose pateikto neišsamaus atleidimo iš darbo (tarnybos) pagrindų sąrašo, galėjo svarstyti šių nuostatų patikslinimo poreikį.

Antra, Darbo kodekse ar darbo teisės teorijoje nėra visuotinai pripažintos Darbo kodekse nurodytų atleidimo pagrindų, kurie būtų priskiriami prie atleidimo iš darbo dėl nuo darbuotojo nepriklausančių aplinkybių, klasifikacijos. Darbo kodekso 128 straipsnyje nustatytas savarankiškas atleidimo iš darbo pagrindas, todėl kituose kodekso straipsniuose įtvirtintus atleidimo iš darbo pagrindus prilyginti minėtam straipsniui nėra pagrindo. Darbo teisės teorijoje yra pateikiamas darbo sutarties pasibaigimo (atleidimo iš darbo) pagrindų grupavimas (klasifikacija) pagal darbo sutarties šalių valią ar iniciatyvą, atsižvelgiant į tai, kieno išreikšta valia nutraukta darbo sutartis – ar tik darbuotojo ar darbdavio valia, ar abiejų (darbuotojo ir darbdavio) suderinta valia, ar pagal trečiųjų šalių priimtus sprendimus, kai darbuotojas ir darbdavys neturi jokio kito pasirinkimo, tik nutraukti darbo sutartį. Šioje klasifikacijoje darbo sutarties pasibaigimas pagal Darbo kodekso 125 straipsnį (šalių susitarimu) laikomas sprendimu, priimtu abiejų šalių (darbuotojo ir darbdavio) valia, o darbuotojo atleidimas pagal Darbo kodekso 126 straipsnį (darbo sutarties nutraukimas suėjus terminui) jam prilyginamas. Terminuotos darbo sutarties ypatybė ta, kad darbo sutarties termino pasibaigimas laikomas darbo sutarties pasibaigimu šalių susitarimu, nes šalys iš anksto susitaria, jog darbo sutartis pasibaigs suėjus sutarties terminui³⁹, vadinasi, darbo sutarties pasibaigimas šalių susitarimu ir suėjus terminui priklauso tiek nuo darbdavio, tiek nuo darbuotojo valios. Taigi fondo valdybos ir ministerijos sprendimas nuo darbuotojo valios priklausomą Darbo kodekso 126 straipsnyje numatytą darbo sutarties nutraukimą suėjus jos terminui laikyti atleidimu iš darbo dėl nuo darbuotojo nepriklausančių aplinkybių neturi ir jokio teorinio pagrindo.

Trečia, Nedarbo socialinio draudimo įstatyme, kaip viena iš teisių į nedarbo draudimo išmoką, nustatyta, kad šią išmoką gali gauti bedarbiais teritorinėje darbo biržoje įsiregistravę apdraustieji, kuriems teritorinė darbo birža nepasiūlė aktyvios darbo rinkos politikos priemonių. Aktyvios darbo rinkos politikos – remiamojo įdarbinimo – priemonės yra iš Užimtumo fondo valstybės remiami viešieji darbai, įdarbinimas subsidijuojant, darbo įgūdžių įgijimo rėmimas, darbo rotacija. Taikant šias remiamojo įdarbinimo priemones darbdaviai įdarbina bedarbius pagal terminuotas darbo sutartis atlikti viešuosius darbus, kurių trukmė negali būti ilgesnė kaip 6 mėnesiai⁴⁰, o viešuosius darbus organizuojantys darbdaviai įpareigojami sudaryti būtent

³⁹ V. Tiažkijus. Darbo teisė: teorija ir praktika. I tomas. Vilnius: Justitia, 2005, 377 p., 412–414 p.

⁴⁰ LR užimtumo rėmimo įstatymas, 2006-06-15 Nr. X-694, 28 str. 9 d.

terminuotas darbo sutartis⁴¹. Tokioms sutartims dėl valstybės remiamų viešųjų darbų atlikimo pasibaigus, šie 18 mėnesių nedarbo socialinio draudimo stažo per paskutinius 3 metus neturintys asmenys vėl registruojasi teritorinėse darbo biržose, o fondo valdyba, neatsižvelgdama į tai, kad viešuosius darbus dirbusiems asmenims buvo pasiūlytos aktyvios darbo rinkos politikos priemonės, jiems moka nedarbo draudimo išmokas. Kaip pavyzdys paminėtinas vienas iš daugelio atvejų, kai konkretus asmuo L. A., ilgalaikis bedarbis nuo 2004-02-03, buvo įdarbintas Šalčininkų rajono administracijos Baltosios Vokės seniūnijoje pagrindiniu darbininku sudarant terminuotą darbo sutartį nuo 2014-06-13 iki 2014-06-30. Pagal šią sutartį asmuo gavo 574,73 Lt draudžiamųjų pajamų, nuo kurių fondui socialinio draudimo įmokų sumokėta 178,05 Lt. Pažymėtina, kad 60 proc.⁴² šių apskaičiuotų draudžiamųjų pajamų buvo finansuota iš Valstybinio socialinio draudimo fondo Užimtumo fondui pervestų lėšų. Suėjus sutarties terminui asmuo buvo atleistas iš pareigų pagal Darbo kodekso 126 straipsnio 1 dalį (darbo sutarties nutraukimas suėjus terminui), užsiregistravo teritorinėje darbo biržoje ir jam, per paskutinius dešimt metų turinčiam tik 18 kalendorinių dienų nedarbo socialinio draudimo stažo, sumokėjusiam 178,05 Lt socialinio draudimo įmokų, Valstybinio socialinio draudimo fondas išmokėjo 2,1 tūkst. Lt nedarbo draudimo išmokų, iš kurių 1,4 tūkst. Lt išmokėta 2014 metais.

Pažymėtina, kad kuriant Lietuvos socialinį modelį parengtame naujame Nedarbo socialinio draudimo įstatymo projekte⁴³ minima nuostata dėl atleidimo iš darbo ar valstybės tarnautojų pareigų nesant darbuotojo ar valstybės tarnautojo kaltės ir dėl nuo darbuotojo ar valstybės tarnautojo nepriklausančių aplinkybių, kaip sąlygos gauti nedarbo draudimo išmoką, išliko nepakeista. Valstybinio audito metu nustatyta nedarbo draudimo išmokų mokėjimo problema, nepaisant fondo valdybai ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai žinomų praktikoje kylančių problemų dėl neaiškaus Darbo kodekse ir Valstybės tarnybos įstatyme nustatytų atleidimo iš darbo (tarnybos) pagrindų skirstymo, lieka neišspręsta.

Ką mes rekomenduojame

Siekiant, kad nedarbo socialinio draudimo lėšos būtų naudojamos racionaliai ir laikantis teisės aktų reikalavimų, ministerijai rekomenduojame Nedarbo socialinio draudimo įstatyme suprantamai ir teisiškai pagrįstai apibūdinti, o jį įgyvendinančiuose nedarbo išmokų nuostatuose nurodyti visus Darbo kodekso ir Valstybės tarnybos įstatymo atleidimo iš darbo pagrindus, kada atleistiems iš darbo asmenims mokamos nedarbo socialinio draudimo išmokos.

1.2.1.2. Dėl reikalavimo kompensuoti nedarbo socialinio draudimo išmokas pateikimo kitų šalių kompetentingoms institucijoms

Fondo valdyba ir jos Utenos skyrius neužtikrino teisingo duomenų apie asmenims išmokėtas kitų šalių kompensuotinas nedarbo draudimo išmokas nustatymo ir prašymų kompensuoti šias išmokas pateikimo laiku ES reglamentuose nustatytais terminais, todėl fondas neteko galimybės iš kitų šalių atgauti 2014 metų I pusmetį išmokėtų nedarbo draudimo išmokų.

⁴¹ Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2009-08-13 įsakymu Nr. A1-499 patvirtinto Aktyvios darbo rinkos politikos priemonių įgyvendinimo sąlygų ir tvarkos aprašo 13 ir 14 priedų 1.2 p.

⁴² Viešųjų darbų įgyvendinimo ir finansavimo sutartis, 2014-01-21 Nr. VD/3-4.

⁴³ Nedarbo socialinio draudimo įstatymo pakeitimo įstatymas, 2015-06-12 Nr. XIII-3237.

Teisinis reglamentavimas

Europos Sąjungos socialinės apsaugos sistemų koordinavimo reglamentai⁴⁴, įsigalioję 2010-05-01, nustatė, kad nedarbo socialinio draudimo išmokas savo lėšomis moka bedarbio gyvenamosios valstybės įstaiga. Tos valstybės narės, kurios teisės aktai bedarbiui buvo taikomi pastaruoju metu, kompetentinga įstaiga pirmuosius tris⁴⁵ mėnesius kompensuoja gyvenamosios valstybės įstaigai visą asmeniui išmokėtų nedarbo socialinio draudimo išmokų sumą. Kompensacijos dydis šiuo laikotarpiu negali būti didesnis negu pagal kompetentingos valstybės narės teisės aktus mokėtina nedarbo socialinio draudimo išmoka. Prašymas kitos šalies kompetentingai institucijai turi būti pateikiamas per šešis mėnesius nuo kalendorinių metų pusmečio, per kurį buvo atliktas paskutinis prašomų kompensuoti išmokų mokėjimas, pabaigos. Reglamentuose nustatyta, kad prašymų, pateiktų praėjus nurodytam terminui, tenkinti nereikalaujama.

Nuo 2013-01-01 skirti, apskaičiuoti ir mokėti nedarbo socialinio draudimo išmokas pavesta fondo valdybos administravimo įstaigoms, pateikti reikalavimus dėl išmokėtų nedarbo socialinio draudimo išmokų teisės aktų nustatyta tvarka pavesta fondo valdybai⁴⁶, ji šią pareigą perdavė Utenos skyriui⁴⁷.

Ką mes nustatėme

Utenos skyrius nustatytų terminų nesilaikė ir prašymus dėl išmokėtų nedarbo išmokų kompensavimo kitų šalių kompetentingoms institucijoms pateikė paskutiniam nedarbo draudimo išmokų, kurias prašoma kompensuoti, mokėjimo terminui pasibaigus. Pažymėtina, kad Utenos skyrius šiuos prašymus pateikė ir sudarė asmenų, dėl kuriems išmokėtų išmokų galima pateikti kompensavimo reikalavimus kitos šalies kompetentingai institucijai, 2014 m. I ir II pusm. sąrašus tik auditoriams paprašius pateikti šią informaciją (detalesnė informacija 4 priede). Kadangi reglamente nustatyta, kad šalis gali netenkinti prašymo, jei jis pateiktas nesilaikant terminų, manome, kad fondui nebus kompensuotos išmokėtos nedarbo socialinio draudimo išmokos. Atkreiptinas dėmesys, kad Utenos skyrius pagal nustatytą tvarką⁴⁸ priima sprendimus nekompensuoti kitų šalių sumokėtų nedarbo draudimo išmokų, jei jos reikalavimus fondui pateikė praleidusios prašymo pateikimo terminą.

Kaip mes vertiname

Fondo Išmokų taikomosios sistemos nedarbo draudimo išmokų modulis, kuriame sudaromi asmenų sąrašai, neužtikrina, kad visi kompensavimo reikalavimo sąlygas atitinkantys asmenys būtų identifikuojami, nes kelis kartus sudarytuose to paties laikotarpio sąrašuose pateikti skirtingi duomenys apie asmenis, dėl kuriems išmokėtų išmokų galima kreiptis kompensacijos, todėl kitų šalių institucijų paprašyta kompensuoti ne visą nedarbo išmokų sumą.

⁴⁴ 2004-04-29 Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo; 2004-04-29 Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 987/2009, nustatantis Reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo įgyvendinimo tvarką.

⁴⁵ Reglamento (EB) Nr. 883/2004 65 str. 7 d. nurodomi atvejai, kuomet kompensuojamojo laikotarpio trukmė pratęsiama iki 5 mėn.

⁴⁶ LR nedarbo socialinio draudimo nuostatų 63 p., Lietuvos darbo biržos direktoriaus 2011-05-06 įsakymu Nr. V-214 patvirtinto Europos Sąjungos socialinės apsaugos sistemų koordinavimo reglamentų nuostatų, susijusių su teisės į nedarbo socialinio draudimo išmokas išsaugojimu ir draudimo laikotarpių sumavimu, įgyvendinimo tvarkos aprašo 54 p.

⁴⁷ Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos direktoriaus 2014-04-11 įsakymas Nr. V-230.

⁴⁸ Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos direktoriaus 2014-04-11 įsakymas Nr. V-230 „Dėl Nedarbo socialinio draudimo išmokų kompensavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Ką mes siūlome fondo valdybai

Įvertinę nedarbo socialinio draudimo išmokų mokėjimą, manome, kad fondą administruojančios institucijos turėtų imtis aktyvių veiksmų siekdamas pasinaudoti teisės aktuose nurodytomis galimybėmis gauti išmokėtų nedarbo draudimo išmokų kompensacijas iš užsienio valstybių: užtikrinti visų asmenų, kuriems išmokėtas nedarbo išmokas turi kompensuoti kitos šalys, identifikavimą ir reikalavimų dėl šių kompensacijų pateikimą laiku.

1.2.2. Veiklos sąnaudos**1.2.2.1. Dėl administravimo sąnaudų kompensavimo už pavestų funkcijų vykdymą**

Teisės aktais nustačius fondo valdybai prievolę administruoti valstybės biudžeto lėšomis už pensijų kaupimo dalyvį mokamas papildomas kaupiamąsias įmokas į pensijų fondus, nebuvo numatytas veiklos sąnaudų kompensavimas už šių funkcijų vykdymą. Šiam tikslui patirtos sąnaudos padengtos iš kitų fondo pajamų ar fondo lėšų.

Fondo valdybai nepatvirtinus fondo veiklos sąnaudų už įmokų surinkimą ir pervedimą į fondus kompensacijų pervedimo fondo valdybai tvarkos, fondas netenka galimybės gauti delspinigių pajamų už kompensacijų pervedimą ne laiku.

Teisinis reglamentavimas

Nuo 2014 m. sausio 1 d. už apsisprendusį savo lėšomis mokėti papildomą 1 proc. dydžio įmoką pensijų kaupimo dalyvį valstybės biudžeto lėšomis mokama ir papildoma 1 proc. Lietuvos statistikos departamento paskelbto užpraeitų metų keturių ketvirčių šalies ūkio darbuotojų vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio vidurkio dydžio pensijų įmoka⁴⁹ (2014 metais ši įmoka sudarė 21,74 Lt). Taip pat valstybės biudžeto lėšomis 2 proc. dydžio įmokos⁵⁰ pensijų kaupimo bendrovėms pervedamos už vieną iš tėvų, auginantį vaiką iki 3 metų ir gaunantį motinystės (tėvystės) socialinio draudimo pašalpą arba draudžiamą valstybiniu socialiniu pensijų draudimu valstybės lėšomis.

Ką nustatėme vertindami patirtų administravimo sąnaudų kompensavimą

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija laiku neinicijavo reikiamų įstatymų pakeitimo, todėl fondo valdybos sąnaudos, kurias ji patiria apskaičiuodama ir pensijų kaupimo bendrovėms pervesdama papildomas įmokas iš valstybės biudžeto lėšų, nėra atlyginamos.

Įstatymu⁵¹ nustatyta, kad fondo biudžeto pajamas sudaro pajamos iš valstybės biudžeto ir (ar) kitų šaltinių už fondo administravimo įstaigoms pavestų funkcijų vykdymą.

Tačiau iki šiol fondo valdybai atlyginamos tik 2 rūšių (tipų) įmokų surinkimo ir pervedimo pensijų kaupimo bendrovėms sąnaudos, nes priimant 2014 metų fondo rodiklių įstatymą ir Pensijų kaupimo įstatymo pakeitimą⁵² numatytas kompensavimas tik už pensijų draudimo įmokų ir

⁴⁹ LR pensijų sistemos reformos įstatymas, 2002-12-03 Nr. IX-1215, 4 str. 1 d.

⁵⁰ 2 proc. Lietuvos statistikos departamento paskelbto užpraeitų metų keturių ketvirčių šalies ūkio darbuotojų vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio vidurkio dydžio pensijų įmoka – 43,48 Lt.

⁵¹ Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto sandaros įstatymas, 2001-10-11 Nr. IX-547, 3 str. 3 d. 4 p., 11 str. 12 p.

⁵² LR pensijų kaupimo įstatymo 10 straipsnio pakeitimo įstatymas, 2013-12-17 Nr. XII-683.

papildomų dalyvio lėšomis mokamų įmokų surinkimą ir pervedimą pensijų kaupimo bendrovėms, t. y. nenumatyta kompensuoti už valstybės biudžeto lėšomis bendrovėms pervedamų įmokų administravimą.

Ką darė fondo valdyba

Fondo valdyba 2014 m. pensijų kaupimo bendrovėms pavedė 628 277,7 tūkst. Lt įmokų, iš jų 94 583,83 tūkst. Lt buvo įmokos valstybės biudžeto lėšomis. Jų administravimo sąnaudos fondui nebuvo kompensuotos. Papildomoms įmokoms už pensijų kaupimo dalyvius skirtos valstybės biudžeto lėšos yra įtrauktos į Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai patvirtintus asignavimus. Ministerija pensijų kaupimo bendrovėms šių lėšų tiesiogiai nepaveda, nes fondo valdyba šias bendrovėms pervedamas lėšas turi paskirstyti kiekvienam pensijų kaupimo sistemos dalyviui taip patirdama veiklos sąnaudas. Kiekvieną mėnesį tiksliai pensijų kaupimo bendrovėms pervedamą valstybės biudžeto lėšų dydį apskaičiuojanti fondo valdyba nepagrįstai neatlygintinai vykdo šią funkciją kitų gaunamų pajamų sąskaita.

Ką mes rekomenduojame Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai

Įvertinę susiklosčiusią situaciją, kai sąnaudos, patirtos administruojant valstybės biudžeto lėšomis mokamas įmokas į pensijų fondus, padengiamos iš fondo lėšų ir fondas negauna dalies pajamų, siūlome ministerijai inicijuoti reikiamus teisės aktų pakeitimus, kad fondui jau 2015 m. būtų kompensuota bent dalis sąnaudų, patirtų vykdant ne su valstybiniu socialiniu draudimu susijusią veiklą.

Ką nustatėme vertindami sąnaudų kompensavimo tvarką

Fondo valdyba nepatvirtino jai reikalingos veiklos sąnaudų kompensacijų pervedimo tvarkos.

Taisyklėse⁵³ nustatyta, kad fondo veiklos sąnaudų kompensacijos už įmokų surinkimą ir pervedimą į kitus fondus (pensijų kaupiamuosius, Užimtumo, Privalomojo sveikatos draudimo, toliau – kiti fondai) mokamos fondo valdybai ketvirčiui pasibaigus fondo valdybos nustatyta tvarka. Pažymėtina, kad fondo valdyba iki šiol nėra patvirtinusi tvarkos, kuri reglamentuotų kompensacijų pervedimo terminus bei numatytų sankcijas už kompensacijų mokėjimą ne laiku, juolab kad už įmokų į pensijų kaupiamuosius fondus ir Privalomąjį sveikatos draudimo fondą pervedimą fondo valdybai ne laiku teisės aktuose⁵⁴ numatyti delspinigiai.

Ką darė fondo valdyba

Nustatyta, kad fondo valdybos darbuotojai patys nusprendžia, kada pateikti tarpusavio atsiskaitymų suderinimus pensijų kaupiamuosius fondus administruojančioms įstaigoms ir kokį lėšų pervedimo terminą nurodyti šiuose tarpusavio atsiskaitymų suderinimuose, o kiti fondai, pervesdami kompensacines sumas, ne visuomet laikosi tarpusavio atsiskaitymų suderinimuose nurodytą terminą.

⁵³ LR Vyriausybės 2005-06-14 nutarimu Nr. 647 patvirtintų Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto sudarymo ir vykdymo taisyklių 10 p.

⁵⁴ LR pensijų kaupimo įstatymo 32 str. 1 d., LR sveikatos draudimo įstatymo 19 str. 3 d.

Fondo veiklos sąnaudų kompensacijų reikalavimo pateikimo ir sumokėjimo pavyzdžiai

Fondą administruojanti įstaiga	Fondo valdyba pateikė tarpusavio suderinimus	Prašoma kompensacijų lėšas pervesti iki	Sumokėta fondo valdybai
Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, administruojanti Užimtumo fondą	2014-04-24	2014-05-15	2014-05-19
	2014-07-14	nenurodyta	2014-08-11
	2014-10-08	nenurodyta	2014-11-14
	2015-01-12	nenurodyta	2015-03-12
Pensijų kaupimo bendrovės, administruojančios pensijų kaupimo fondus	2014-04-03	2014-04-15	2014-04-15
	2014-06-18	2014-06-30	2014-07-03
	2014-09-19	2014-09-30	2014-10-09
	2015-01-09	2015-01-20	2015-01-21

Taigi fondo valdybai nepatvirtinus fondo veiklos sąnaudų už įmokų surinkimą ir pervedimą į kitus fondus kompensacijų pervedimo fondo valdybai tvarkos, fondas netenka galimybės gauti delpinigių pajamų už kompensacijų sumokėjimą ne laiku. Be to, siekiant skaidrumo, fondo valdybos darbuotojų, šiuo metu savo nuožiūra derinančių tarpusavio atsiskaitymus su privačiais pensijų kompensavimo fondais, veikla turi būti aiškiai reglamentuota

Ką mes rekomenduojame fondo valdybai

Fondo valdybai siūlome patvirtinti veiklos sąnaudų kompensavimo tvarką, padėsiančią užtikrinti sąnaudų kompensavimą laiku ar galimybę gauti delpinigių pajamų, jei kitų fondų administratoriai nesilaikytų šios tvarkos.

1.2.2.2. Dėl paskolų palūkanų išlaidų

Skirtingų įstatymų nuostatų tarpusavio nesuderinamumas lėmė tai, kad fondui nebuvo skirta papildomų valstybės biudžeto asignavimų banko palūkanoms padengti, todėl 2014 m. iš komercinių bankų paimtų paskolų palūkanos – 2 957,4 tūkst. Lt – buvo sumokėtos fondo lėšomis.

Fondo skolinimosi galimybių teisinis reglamentavimas

Fondo valdybos teisę skolintis lėšų iš kredito įstaigų nustato įstatymas⁵⁵. Metinė fondo skolinimosi lėšų poreikio prognozė sudaroma rengiant fondo biudžeto projektą ateinantiems metams⁵⁶. Nustačius būtinybę skolintis lėšų, fondo valdyba raštu kreipiasi į Finansų ministeriją dėl reikiamos skolintis lėšų sumos. Finansų ministerija nustato skolinimosi iš Finansų ministerijos ir iš kredito įstaigų sumas.

Kiek fondo valdyba skolinosi 2014 metais

Kad fondo įsipareigojimai būtų vykdomi laiku, fondo valdyba kasmet ima trumpalaikes ir ilgalaikes paskolas. 2014-12-31 duomenimis, fondo valdybos 2014 metais paimtų ir negrąžintų ilgalaikių ir trumpalaikių paskolų ir kredito linijų suma sudarė 3 193,4 mln. Lt. Daugiausia (2 013,4 mln. Lt, arba 63 proc.) 2014 m. paimtų naujų paskolų sudaro dvi beprocentės ilgalaikės

⁵⁵ LR valstybinio socialinio draudimo įstatymas, 1991-05-21 Nr. I-1336, 29 str. 2 d. 13 p.

⁵⁶ Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos direktoriaus 2013-01-11 įsakymas Nr. V-21 „Dėl VSDF valdybos skolinimosi iš kredito įstaigų tvarkos aprašo patvirtinimo“ (su pakeitimais).

paskolos, suteiktos iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų pagal sutartis su Finansų ministerija. Likusius 37 proc. sudaro 2014 m. paimtos naujos trumpalaikės paskolos ir kredito linijos iš komercinių bankų su palūkanomis. Banko palūkanų ir banko mokesčių sąnaudos 2014 m. sudarė 564,9 mln. Lt, iš jų 2,9 mln. Lt – už 2014 metais iš komercinių bankų naujai paimtas paskolas ir kredito linijas.

Kaip mokamos fondo paimtų paskolų palūkanos

Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto sandaros įstatyme įtvirtinus nuostatą⁵⁷, kad pagal fondo biudžeto rodiklių patvirtinimo įstatymą paskolų, paimtų po 2014-01-01 siekiant vykdyti įsipareigojimus apdraustiesiems, palūkanos dengiamos iš valstybės biudžeto lėšų, visos 2014 m. fondo paimtų paskolų – tiek suteiktų iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų pagal sutartis su Finansų ministerija, tiek pagal sutartis su komerciniais bankais – palūkanos turėjo būti dengiamos valstybės biudžeto lėšomis. Tačiau Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Seimui teiktame 2014 m. fondo biudžeto rodiklių patvirtinimo įstatymo⁵⁸ projekte susiaurinus fondo biudžeto sandaros įstatymo nuostatą ir nustačius, kad iš valstybės biudžeto lėšų dengiamos tik paskolų, paimtų valstybės vardu, palūkanos, iš komercinių bankų 2014 m. paimtų paskolų palūkanos – 2 957,4 tūkst. Lt – buvo sumokėtos ne iš valstybės biudžeto, o iš fondo lėšų, taip darant neigiamą įtaką fondo biudžeto deficitui.

Į ką mes norime atkreipti dėmesį

Pažymėtina, kad 2015 m. rodiklių įstatymu⁵⁹ nustatyta fondo 2014–2015 metais iš komercinių bankų paimtų paskolų 2015 metais mokamoms palūkanoms dengti skirti 14 mln. Lt asignavimų iš valstybės biudžeto lėšų.

1.2.2.3. Dėl išmokų mokėjimo užsienyje gyvenantiems asmenims sąnaudų

Priėmus sprendimą Lietuvoje įvesti eurą – tarptautinę laisvai konvertuojamą valiutą, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir fondo valdyba laiku nepasinaudojo palankia situacija derėtis su užsienio valstybėmis dėl tarptautinių sutarčių nuostatų pakeitimo, kad būtų išvengta valiutos kurso pasikeitimo nuostolių mokant valstybinio socialinio draudimo išmokas užsienio valstybėse gyvenantiems asmenims.

Teisinis reglamentavimas

Fondo valdybos Užsienio išmokų tarnyba, įgyvendindama ES teisės aktus, tarptautines sutartis ir susitarimus su kitų valstybių institucijomis ar tarptautinėmis organizacijomis socialinės apsaugos srityje, moka valstybinio socialinio draudimo pensijas kitose šalyse gyvenantiems asmenims.

Pensijų mokėjimą gavėjams, gyvenantiems ne Lietuvos Respublikoje, apibrėžia Pensijų ir kompensacijų pristatymo tvarkos aprašas⁶⁰, kuriame nurodyta, jog kitoje valstybėje gyvenantiems gavėjams valstybinio socialinio draudimo pensijos mokamos eurai, jeigu teisės

⁵⁷ LR valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto sandaros įstatymo 3, 4, 5, 6, 7, 9, 11, 13, 14, 15 str. pakeitimo ir papildymo įstatymas, 2012-12-20 Nr. XII-124; 3 str. 4 d. taikoma nustatant paskolų, suteiktų po 2014-01-01, palūkanų sumokėjimą iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų.

⁵⁸ LR valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto 2014 metų rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2013-12-17 Nr. XII-682.

⁵⁹ LR valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto 2015 metų rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2014-12-09 Nr. XII-1392, 4 str. 2 d.

⁶⁰ Patvirtintas Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos direktoriaus 2012-10-16 įsakymu Nr. V-511, 8 p.

aktai nenustato kitaip. Audito ataskaitos 5 priede nurodyti Lietuvos Respublikos susitarimai, pagal kuriuos socialinio draudimo išmokos mokamos kita nei euras valiuta, kurią fondas perka komerciniuose bankuose.

Ką mes nustatėme

Valstybinio socialinio draudimo išmokų užsienio valstybėse gyvenantiems asmenims mokėjimo sąnaudos fondo išlaidas 2014 metais padidino 875,3 tūkst. Lt – neigiama valiutos kurso pasikeitimo įtaka 2014 m. sudarė 108,7 tūkst. Lt daugiau nei 2013 metais. Fondo valdyba šių išlaidų apskaitė 2,9 tūkst. Lt, fondo valdybos Užsienio išmokų tarnyba – 872,4 tūkst. Lt (838,6 tūkst. Lt sąnaudos dėl neigiamos valiutos kurso pasikeitimo įtakos, 33,8 tūkst. Lt valiutos perkainavimo sąnaudos).

Užsienio išmokų tarnybos 2014 m. sąnaudos dėl valiutos kurso pasikeitimo neigiamos įtakos

Valiuta	Sąnaudos, LT	Struktūra, proc.	Išmokų gavėjų skaičius	Išmokos mokėjimo būdas
Baltarusijos rubliai	787 632	93,9	783	Mokama Baltarusijos kompetentingai institucijai
JAV doleriai	18 801	2,24	189	Mokama į gavėjų sąskaitas
Eurai	13 796	1,65		-
Lenkijos zlotai	11 095	1,32	177	Mokama į gavėjų sąskaitas
Kanados doleriai	6 487	0,77	81	Mokama į gavėjų sąskaitas
Rusijos rubliai	785	0,09	9	Mokama Rusijos kompetentingai institucijai
IŠ VISO	838 596	100 %		

Šaltinis – Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Užsienio išmokų tarnyba

Didžiausią šių išlaidų dalį 2014 metais sudarė Baltarusijos rublio pirkimo sąnaudos – 787,6 tūkst. Lt, arba 93,9 proc. visų fondo valiutos pirkimo sąnaudų, kurių fondo valdyba patiria dėl tarptautinės sutarties nuostatų⁶¹, kad reikalingą sumą fondo valdyba Baltarusijos Respublikos išmokas mokančiai institucijai turi pervesti Baltarusijos rubliais.

Į ką mes norime atkreipti dėmesį

Fondo valdyba ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerija 2014 metais laiku nesikreipė į Baltarusijos Respubliką, kad būtų inicijuotas šios sutarties pakeitimas ir kad minėtų sąnaudų nebūtų patirta Lietuvos Respublikai įsivedus eurą.

Euras, kitaip nei litas, yra laisvai konvertuojama ir tarptautiniu mastu visuotinai pripažinta valiuta, todėl Lietuvos Respublikos paskirtas išmokas Baltarusijos Respublikoje gyvenantiems jų gavėjams pradėjus mokėti eurai jau 2015 metais būtų sumažėjusios fondo valdybos patiriamos valiutos keitimo sąnaudos.

⁶¹ Lietuvos Respublikos ir Baltarusijos Respublikos 1999-02-04 sutartis dėl socialinės apsaugos.

Sprendimas dėl euro įvedimo Lietuvoje priimtas 2014-07-23⁶², atitinkamos Lietuvos valstybės institucijos įvairius pasiruošimo euro įvedimui darbus pradėjo dar anksčiau, tačiau fondo valdyba ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerija tik 2015-03-23 kreipėsi į Baltarusijos Respubliką dėl galimybės atsisakyti mokėti išmokas šioje šalyje Baltarusijos rubliais ir pradėti mokėti eurus.

Ką mes rekomenduojame

Atsižvelgdami į tai, kad fondas, mokėdamas užsienyje gyvenantiems asmenims išmokas tos šalies valiuta, patiria nemažai sąnaudų, didinančių fondo deficitą, ir į tai, kad daugelis tarptautinių susitarimų nekeisti daugelį metų, manome, kad fondo valdyba ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerija turėtų įvertinti šių susitarimų sąlygas ir imtis iniciatyvos, kad socialinio draudimo išmokos kitose šalyse gyvenantiems asmenims būtų mokamos Lietuvos Respublikos valiuta – eurus.

1.2.3. Papildomos pensijų kaupimo įmokos

Nors pensijų kaupimo sistemos dalyvių jų lėšomis mokamos papildomos įmokos nėra priskiriamos prie fondo pajamų ir išlaidų, fondas mažiausiai 5,8 mln. Lt draudėjų nepervestų papildomų įmokų pensijų kaupimo bendrovėms nepagrįstai pervedė iš valstybinio socialinio draudimo išmokoms skirtų pajamų.

Fondo valdyba, iš draudėjų negavusi visos apskaičiuotos pensijų įmokų sumos, papildomas įmokas nepagrįstai įskaito pirmumo teise, todėl šioms įmokoms nepagrįstai panaudota fondo lėšų suma yra didesnė nei 5,8 mln. Lt.

Papildomų įmokų mokėjimo teisinis reglamentavimas

Nuo 2014 m. sausio 1 d. įsigaliojus įstatymo⁶³ pakeitimams, dalis pensijų kaupimo dalyvių pasinaudojo jame įtvirtinta teise į pensijų fondą savo lėšomis mokėti papildomą 1 procento dydžio dalyvio pajamų, nuo kurių skaičiuojamos valstybinio socialinio draudimo įmokos, pensijų įmoką. Prievolė šią papildomą 1 procento įmoką apskaičiuoti ir pervesti į Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetą kartu su valstybinio socialinio draudimo įmokomis nustatyta draudėjui (darbdaviui)⁶⁴. Ši papildoma pensijų kaupimo dalyvio lėšomis mokama 1 procento įmoka nėra valstybinio socialinio draudimo įmokos dalis ir nepriskiriama fondo pajamoms ir išlaidoms⁶⁵. Pensijų kaupimo įstatyme⁶⁶ nustatyta, kad fondo valdyba įmokas pensijų kaupimo bendrovėms perveda remdamasi informacija apie draudėjų priskaičiuotas valstybinio socialinio draudimo įmokas. Įstatymuose nėra aiškiai ir nedviprasmiškai nustatyta, kad papildomos pensijų kaupimo dalyvio lėšomis mokamos 1 procento įmokos administravimas yra prilyginamas valstybinio socialinio draudimo įmokų administravimui ir fondo valdyba šias įmokas pensijų kaupimo bendrovėms turi pervesti pagal draudėjų priskaičiuotas sumas.

⁶² Europos Sąjungos Tarybos sprendimas.

⁶³ LR pensijų sistemos reformos įstatymo 4 str.

⁶⁴ LR pensijų sistemos reformos įstatymo 7 str. 1 d.; LR pensijų kaupimo įstatymo 10 str. 1 d.

⁶⁵ LR pensijų sistemos reformos įstatymo 4 str.; LR valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto sandaros įstatymo 3 ir 5 str.

⁶⁶ LR pensijų kaupimo įstatymo 10 str. 2 d.

Ką mes nustatėme

Draudėjų už pensijų kaupimo sistemos dalyvius nesumokėtos papildomos 1 proc. kaupiamosios pensijų įmokos, kurios nėra fondo biudžeto pajamos, dengiamos iš deficitinio fondo biudžeto lėšų, kurių nepakanka valstybinio socialinio draudimo išmokoms mokėti.

Draudėjas teisės aktų nustatyta tvarka kiekvieną mėnesį privalo fondui pateikti SAM pranešimus⁶⁷ apie apdraustiesiems apskaičiuotas valstybinio socialinio draudimo įmokas ir atskirus SAM pranešimus apie pensijų kaupimo procese dalyvaujantiems asmenims apskaičiuotas šių asmenų lėšomis mokamas įmokas ir visas šias įmokas sumokėti į fondo biudžetą. Tačiau nustatyta atvejų, kai draudėjas apskaičiuoja papildomą 1 proc. įmoką ir pateikia fondui SAM pranešimus apie visų įmokų apskaičiavimą, tačiau įmokų į fondo biudžetą neperveda arba perveda tik dalį apskaičiuotų įmokų sumos.

Fondo valdyba papildomas 1 proc. įmokas į šias bendroves apskaičiuoja ir perveda remdamasi draudėjų pateiktais duomenimis apie įmokų apskaičiavimą, neįvertindama gautų įmokų.

2014 metais fondo valdyba į pensijų kaupimo bendrovių valdomus pensijų kaupimo fondus pervedė 78,5 mln. Lt⁶⁸ papildomų kaupiamosios pensijos įmokų, tačiau dalies šių asmens lėšomis mokamų įmokų negavo: fondo valdybos pateiktais duomenimis, 2014 m. pabaigoje negauta papildomų kaupiamosios pensijos įmokų suma sudarė 5,8 mln. Lt. Palyginimui – už pensijų kaupimo dalyvių lėšomis mokamų papildomų įmokų surinkimą ir pervedimą (administravimą) privačios pensijų kaupimo bendrovės fondo valdybai kompensavo 0,4 mln. Lt sąnaudų. Taigi fondo gautos šių įmokų administravimo sąnaudų kompensavimo pajamos 2014 metais buvo kelis kartus mažesnės už fondo iš darbdavių negautą papildomų kaupiamosios pensijos įmokų sumą ir dėl to neužtikrinta, kad už įmokų administravimą gaunamos fondo pajamos padengtų su šių negautų, tačiau pensijų kaupimo bendrovėms privalomų pervesti, įmokų administravimu susijusią riziką. Fondo valdybos teisės aktų aiškinimas, kai papildomos pensijų kaupimo dalyvio lėšomis mokamos įmokos administravimas prilyginamas valstybinio socialinio draudimo įmokų administravimui sukuria situaciją, kai fondo valdyba be jokių išimčių pensijų kaupimo bendrovėms privalo pervesti darbdavių priskaičiuotas (nors ir nesumokamas) įmokas. Ši situacija teikia nepagrįstą pensijų kaupimo bendrovių pranašumą prieš valstybinio socialinio draudimo fondą, kuriam tenka visa rizika dėl darbdavių nesumokėtų pensijų kaupimo bendrovėms skirtų įmokų. Šios rizikos valdymui reikalingų lėšų fondas negauna ir iš valstybės biudžeto. Taip pat toks teisės aktų aiškinimas teikia nepagrįstą pranašumą papildomą pensijų kaupimą savo lėšomis pasirinkusiems apdraustiesiems prieš pensijų gavėjus, nes fondo pajamomis dengiant pensijų kaupimo dalyvių lėšomis mokėtinas, tačiau darbdavių nesumokėtas papildomas įmokas, lieka mažiau galimybių fondo biudžete rasti lėšų didesnėms senatvės pensijoms mokėti.

Ką mes rekomenduojame

Atsižvelgdami į nustatytus dalykus, kai fondo lėšomis mokamos apsidraudusių asmenų papildomos pensijų kaupimo įmokos į pensijų fondus, siūlome Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai inicijuoti teisės aktų pakeitimus ieškant galimybių sumažinti dėl nesumokėtų papildomų įmokų fondui tenkančią riziką. Įgyvendinus šią rekomendaciją būtų galima užtikrinti fondo ir privačių pensijų kaupimo bendrovių, taip pat papildomą pensijų kaupimą savo lėšomis

⁶⁷ Duomenų apie apdraustuosius ir draudėjus pateikimo ir tikslinimo taisyklės, patvirtintos fondo valdybos direktoriaus 2010-06-04 įsakymu Nr. V-243.

⁶⁸ VSDF konsoliduotosios piniginių įplaukų ir išlaidų ataskaitos 2014-12-31 duomenimis.

pasirinkusių apdraustųjų ir pensijų gavėjų interesų atstovavimo pusiausvyrą, o fondo lėšos nebūtų naudojamos su valstybiniu socialiniu draudimu nesusijusioms išlaidoms apmokėti.

Papildomų įmokų įskaitymo teisinis reglamentavimas

Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto sudarymo ir vykdymo taisyklėse nurodyta, kad sumokėtos sumos įskaitomos tokia eilės tvarka: 1 – socialinio draudimo įmokos; 2 – palūkanos; 3 – baudos; 4 – delspinigiai, o papildomos 1 procento įmokos administruojamos pagal socialinio draudimo įmokoms nustatytas taisykles⁶⁹.

Teisės aktai nereglementuoja, kokia tvarka taikoma valstybinio socialinio draudimo įmokų ir kartu sumokamų pensijų kaupimo dalyvio lėšomis mokamų įmokų įskaitymo eiliškumui.

Mūsų atliktas papildomų įmokų įskaitymo vertinimas

Fondo valdyba nepagrįstai suteikė papildomai 1 procento įmokai įskaitymo pirmumo teisę lyginant su socialinio draudimo įmokomis, todėl 2014 metais draudėjų fondui faktiškai nesumokėta papildomų įmokų suma būtų didesnė nei 5,8 mln. Lt. Pažymėtina, kad papildoma 1 procento dalyvio lėšomis mokama įmoka, nors ir skaičiuojama nuo valstybiniu socialiniu draudimu apmokestinamų pajamų, įstatymo nėra priskiriama socialinio draudimo įmokoms⁷⁰. Neatsižvelgdama į tai, draudėjams fondui sumokėjus tik dalį jų apskaičiuotos įmokų sumos, dėl jos panaudojimo eiliškumo fondo valdyba priėmė nepagrįstą sprendimą – kaip įvykdytą draudėjo įsipareigojimą pirmiausia įskaityti 1 procento įmoką ir tik iš likusios įmokų sumos į fondo pajamas įskaičiuoti valstybinio socialinio draudimo įmokas. Mūsų nuomone, taisyklėse neįtvirtinta teisė papildomą 1 proc. pensijų įmoką įskaityti pirmiau nei socialinio draudimo įmokas.

Ką mes rekomenduojame

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai siūlome įstatymo ar Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo lygiu nustatyti papildomų pensijų kaupimo įmokų įskaitymo eiliškumą socialinio draudimo įmokų atžvilgiu.

2. VALSTYBINIO SOCIALINIO DRAUDIMO FONDO ADMINISTRAVIMAS

2.1. VSDF turto valdymas, naudojimas ir disponavimas juo

Fondo valdyba, teritoriniai skyriai ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerija fondo patikėjimo teise valdomą turtą valdė nesilaikydami su valstybės turto valdymu susijusių teisės aktų reikalavimų, nes:

- perdavė turtą naudotis kitiems subjektams panaudos pagrindais pažeisdami Valstybės turto perdavimo panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai valdyti ir naudotis tvarkos aprašo nuostatas;
- perdavė turtą panaudos pagrindais panaudos gavėjui ilgesniam, nei prašyta, terminui;

⁶⁹ LR valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto sudarymo ir vykdymo taisyklių 62 ir 112 p.

⁷⁰ LR pensijų sistemos reformos įstatymo 4 str.

- fondo valdyba apmokėjo kitiems fiziniams ir juridiniams asmenims perduoto naudotis nekilnojamojo turto draudimo išlaidas – 1,2 tūkst. Lt.

Valstybės kontrolė kiekvienais metais audito ataskaitose teikia pastebėjimus dėl netinkamo ir fondo turto valdymą reglamentuojančių teisės aktų nuostatų neatitinkančio turto valdymo. Siekiant fondo turtą valdyti efektyviau, 2013 m. rugsėjo 1 d. priimti įstatymo pakeitimai⁷¹, reglamentuojantys fondo turto valdymą, naudojimą ir disponavimą juo visam valstybės turtui taikoma bendra Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymu nustatyta tvarka, tačiau pastebėjimų dėl fondo turto valdymo turėjome ir 2014 m., pasikeitus minėtiems teisės aktams.

Kas svarbu valdant fondo turtą

Vadovaujantis Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatyme įtvirtintu viešosios teisės principu, sandoriai dėl valstybės turto turi būti sudaromi tik teisės aktų, reglamentuojančių disponavimą valstybės turtu, nustatytais atvejais ir būdais⁷². Valstybinio audito metu nustatyta atvejų, kai fondo valdyba ir jai pavaldūs teritoriniai skyriai, priimdami su valstybės turto perdavimu susijusius sprendimus, nesilaikė šio įstatyme ir jį įgyvendinančių teisės aktų nuostatuose įtvirtinto principo.

Ką mes nustatėme teritoriniuose skyriuose

Fondo valdybos Šiaulių skyrius perdavė patalpas pagal panaudą, neturėdamas reikalingo centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojo leidimo.

Fondo valdybos Šiaulių skyriaus 398,02 kv. m ploto patalpomis, esančiomis Vytauto Didžiojo g. 82, Kelmėje, pagal valstybės turto panaudos sutartį naudojasi Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos. Pradinė 2010 m. lapkričio 16 d. sudaryta sutartis⁷³ fondo valdybos Šiaulių skyriaus ir Nacionalinės žemės tarnybos 2012 m. lapkričio 14 d. susitarimu⁷⁴ buvo pratęsta iki 2014 m. lapkričio 16 d. Baigiantis panaudos sutarties galiojimo terminui fondo valdybos Šiaulių skyrius, nesivadovaudamas tuo metu galiojusia įstatymo⁷⁵ ir jį įgyvendinančio aprašo⁷⁶ nuostata, kad minėtas patalpas panaudos pagrindais galima perduoti neatlygintinai valdyti ir naudotis valstybines funkcijas įgyvendinantiems subjektams tik centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojo sprendimu, su Nacionaline žemės tarnyba 2014 m. spalio 16 d. pasirašė susitarimą⁷⁷ dėl Valstybės turto panaudos sutarties⁷⁸ pratęsimo 6 metams.

Fondo valdybos Šilalės skyrius perdavė turtą neatlygintinai naudotis privačiai pelno siekiančiai bendrovei.

Fondo valdybos Šilalės skyrius, nesivadovaudamas tuo metu galiojusia įstatymo⁷⁹ ir jį

⁷¹ LR valstybinio socialinio draudimo įstatymo 19, 29, 31 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas, 2013-06-25 Nr. XII-401.

⁷² Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas, 1998-05-12 Nr. VIII-729, 9 str.

⁷³ Sutartis Nr. (8.6) SPB-6/A28-4-(1.5).

⁷⁴ Susitarimas Nr. F-24/10 PS-(4.27)-764.

⁷⁵ Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo (2014-03-25 įstatymo Nr. XII-802 redakcija) 14 str.

⁷⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-12-03 nutarimu Nr. 1890 patvirtinto Valstybės turto perdavimo panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai valdyti ir naudotis tvarkos aprašo 6.2 p.

⁷⁷ Susitarimas Nr. 18PS-(4.27)-3554.

⁷⁸ Panaudos sutartis Nr. (8.6) SPB-6/A28-4-(1.5).

⁷⁹ Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo (2006-07-18 Nr. X-771 redakcija) 81 str., Valstybės turto perdavimo panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai valdyti ir naudotis tvarkos aprašo 1 ir 4 p.

įgyvendinančio aprašo nuostata, kad valstybės turtas panaudos pagrindais gali būti perduodamas neatlygintinai valdyti ir naudotis tik apraše įvardytiems subjektams, ir nesivadovaudamas turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo racionalumo principu, kad valstybės turtas turi būti racionaliai valdomas ir naudojamas, 2014 m. vasario 5 d. su uždara akcine bendrove pasirašė keleivinio lifto, esančio Šilalės skyriui turto patikėjimo teise valdomose patalpose Maironio g. 8, Raseiniuose, panaudos sutartį⁸⁰, kuria privačiai pelno siekiančiai bendrovei suteikė teisę neatlygintinai naudotis keleiviniu liftu, sumokant tik lifto naudojimo eksploatacines išlaidas. Baigiantis panaudos sutarties galiojimo terminui Šilalės skyrius 2014 m. gruodžio 29 d. su bendrove pasirašė kitą įstatymo ir jį įgyvendinančio aprašo neatitinkantį neterminuotą susitarimą⁸¹ dėl neatlygintino naudojimosi keleiviniu liftu kas mėnesį apmokant tik lifto naudojimo eksploatacines išlaidas ir 10 proc. visų skyriaus faktiškai turėtų lifto remonto išlaidų.

Kaip mes vertiname Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos veiksmus rengiant Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimą dėl turto perdavimo asociacijai

Patalpos perduotos asociacijai panaudos pagrindais ilgesniam, nei prašyta, terminui. Asociacija pensininkų bendrija „Panevėžio bočiai“ nuo 2010 m. gruodžio 1 d. pagal valstybės turto panaudos sutartį naudojasi fondo valdybos Panevėžio skyriaus 16,57 kv. m ploto patalpomis, esančiomis Vasario 16-osios g. 60, Panevėžio mieste. Anksčiau sudarytos panaudos sutarties paskutinio pratęsimo terminas baigėsi 2013 m. gruodžio 31 d., tačiau iki naujos sutarties sudarymo 2014 m. liepos 11 d. asociacijai leista patalpomis naudotis neteisėtai – nesant atitinkamo Vyriausybės nutarimo ir nesudarius sutarties, taip pažeidžiant ankstesnės sutarties 6.7 punktą ir atitinkamų teisės aktų nuostatas⁸². Vyriausybės nutarimas⁸³ dėl šių patalpų perdavimo bendrijai panaudos pagrindais 10 metų priimtas tik 2014 m. liepos 2 d. ir neatitinka aprašo reikalavimų⁸⁴.

Pastebėjimai dėl aprašo nuostatų nesilaikymo priimant Vyriausybės nutarimą

Nesilaikydama aprašo 4.1 punkte nustatyto reikalavimo, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija Vyriausybės nutarimo projektą dėl valstybės turto perdavimo asociacijai panaudos pagrindais parengė be savo, kaip asociacijos veiklos sritį koordinuojančios ministerijos, išvados, pagrindžiančios panaudos gavėjo vykdomos veiklos reikalingumą visuomenei ir valstybės turto perdavimo tikslingumą.

Nesilaikant aprašo 7.1 punkte nustatyto reikalavimo, ministerijos parengtame nutarimo projekte buvo nurodytas valstybės turto perdavimo pagal panaudą 10 metų laikotarpis, nors prie nutarimo projekto pridėtuose ir kituose asociacijos prašymuose⁸⁵ buvo nurodomas tik 5 metų laikotarpis arba jis visai nenurodytas.

Ką mes nustatėme vertindami fondo turto draudimą

Fondo valdyba savo lėšomis apdraudė visą jos patikėjimo teise valdomą valstybės nekilnojamąjį

⁸⁰ Panaudos sutartis Nr. 2ST-1 (3.14).

⁸¹ Susitarimas Nr. 2ST-1/2015-01-05.

⁸² LR valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo (2006-07-18 Nr. X-771 redakcija) 13 str. 2 d. ir Valstybės turto perdavimo panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai valdyti ir naudotis tvarkos aprašo (2007-02-21 nutarimo Nr. 229 redakcija) 2.1 p. ir 1 priedo 10.7 p.

⁸³ LR Vyriausybės nutarimas 2014-07-02 Nr. 619.

⁸⁴ Valstybės turto perdavimo panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai valdyti ir naudotis tvarkos aprašas.

⁸⁵ Asociacijos prašymai: 2013-12-04, 2013-12-20.

turtą, tačiau iš nuomininkų ir panaudos gavėjų, besinaudojančių dalimi šio turto, nepareikalavo atlyginti tokio draudimo išlaidų.

Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatyme ir jį įgyvendinančiame apraše nurodyta, kad panaudos gavėjas turi apdrausti visam sutarties galiojimo laikui gaunamą daiktą panaudos davėjo naudai nuo žalos, kuri gali būti padaryta dėl ugnies, vandens, gamtos jėgų, vagysčių ir kitų draudžiamųjų įvykių. Nors fondo valdybos Panevėžio skyriaus 2014 m. liepos 11 d. sutartyje su asociacija pareiga asociacijai apdrausti turtą buvo nurodyta, asociacija gaunamo turto neapdraudė, o fondo valdyba pasielgė priešingai – už perduoto turto draudimą mokėjo savo lėšomis. Visas Panevėžio skyriaus 6 650,4 kv. m ploto pastatas 2014 metams apdraustas draudimo bendrovėje už metinę 3 722 Lt įmoką. Pažymėtina, kad, remiantis Nekilnojamojo turto registro išrašo duomenimis, fondo valdybos Panevėžio skyriaus pastate kiti asmenys savo reikmėms naudoja 551,44 kv. m (314,82 kv. m – panauda; 236,62 kv. m – nuoma), arba 8,29 proc. pastato ploto.

Analogiška situacija nustatyta ir kituose fondo valdybos teritoriniuose skyriuose, kai fondo patikėjimo teise valdomos patalpos perduotos nuomos ar panaudos pagrindais naudotis kitiems asmenims, tačiau šių patalpų draudimo išlaidas apmoka ne turto naudotojai, bet fondo valdyba, neatsižvelgusi į Civilinio kodekso 6.493 ir 6.636 straipsnių nuostatas, kad patalpų nuomininkas ar panaudos gavėjas privalo atlyginti daikto išlaikymo išlaidas. 2014 metais fondo valdyba už kitiems asmenims perduoto naudotis 2 136,13 kv. m ploto turto draudimą nepagrįstai sumokėjo 1,2 tūkst. Lt, nors iš kitų asmenų išsinuomotas patalpas fondo valdyba 2014 metais apdraudė savo lėšomis. Bendra suvestinė informacija pateikta ataskaitos 6 ir 7 prieduose. Pažymėtinas ir toks atvejis, kai tos pačios patalpos⁸⁶ buvo apdraustos du kartus: 2014 metų laikotarpiui jas apdraudė⁸⁷ turto patikėtinis – fondo valdyba, taip pat dalį šių patalpų apdraudė panaudos gavėjas⁸⁸.

Kaip mes vertiname fondo valdybos veiksmus

Nustatyti dalykai rodo, kad drausdama kitų subjektų naudojamą turtą fondo valdyba elgėsi neracionaliai ir nenuosekliai ir neužtikrino turto panaudos ir nuomos sutarčių vykdymo kontrolės.

Ką mes rekomenduojame

Atsižvelgdami į vis pasikartojančius turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo trūkumus bei į susidariusią situaciją dėl turto draudimo, siūlytume fondo valdybai atidžiau vertinti savo ir teritorinių skyrių priimamus sprendimus šioje srityje, kad jie atitiktų valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo principus ir būtų užtikrinta maksimali nauda visuomenei. Taip pat fondo valdyba turėtų imtis priemonių, kad nekilnojamojo turto draudimo sąnaudas kompensuotų šiuo turtu besinaudojantys subjektai. Tokios priemonės padėtų užtikrinti racionalų fondo lėšų naudojimą.

⁸⁶ Administracinės patalpos Kalvarijų g. 147, Vilniuje.

⁸⁷ 2013-12-23/2013-12-30 draudimo sutartis su AB „Lietuvos draudimas“ Nr. 13-1274 M120/F1-0-195, kuria apdraudžiamas nekilnojamasis turtas (unik. Nr. 1098-6004-1010, bendras plotas – 3 110 kv. m) laikotarpiui nuo 2014-01-01 iki 2014-12-31.

⁸⁸ 301,64 kv. m patalpų panaudos pagrindais perduota Nacionalinei žemės tarnybai prie Žemės ūkio ministerijos, kuri 267,09 kv. m šių patalpų apdraudė savo lėšomis iki 2014-10-06 (2014-08-08/08-18 valstybės turto panaudos sutartis Nr. 1DPS-(4.27)-2891/F1-0-88, iki tol galiojo 2011-02-03 sutartis Nr. 1DPS-(4.27)-2/F1-0-13).

2.2. Lėšų naudojimas fondo administravimo įstaigose

Fondo lėšų naudojimo teisinis reglamentavimas

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymu⁸⁹ visų iš valstybės biudžeto išlaikomų įstaigų vadovams yra nustatyta pareiga užtikrinti skirtų lėšų naudojimo teisėtumą, ekonomiškumą, efektyvumą ir rezultatyvumą. Fondo valdybos ir jos teritorinių padalinių vadovams šis įstatymas netaikomas, o Valstybinio socialinio draudimo fondo lėšų panaudojimą reglamentuojančiuose įstatymuose tokia pareiga nenustatyta. Šių įstaigų vadovams taikoma Biudžetinių įstaigų įstatyme⁹⁰ nustatyta pareiga užtikrinti racionalų ir taupų lėšų naudojimą.

Ką mes manome

Fondui netaikomi įstatymų reikalavimai, svarbūs valstybės biudžeto lėšų naudojimo drausmei užtikrinti, teisės aktų neregamentuotas maksimalus fondo administravimo įstaigų veiklos sąnaudų dydis, bendros visiems asignavimų valdytojams taikomos finansinės drausmės dėl išlaidų mažinimo ir pan. nebuvimas galėjo turėti įtakos tam, kad nuo seno susiklostė tokia fondo lėšų naudojimo praktika, kai net ir esant deficitiniam fondo biudžetui, įsigyjamoms nebūtinoms paslaugoms, kurių nereikalauja teisės aktai ir kurių asignavimų valdytojai dėl ribotų valstybės biudžeto asignavimų neįsigyja.

Ką mes nustatėme

Pavyzdžiui, vadovaudamasi dar 2007 m. pradžioje patvirtinta Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigų turto draudimo strategija⁹¹ fondo valdyba kiekvienais metais centralizuotai draudžia visą fondo administravimo įstaigų patikėjimo teise valdomą nekilnojamąjį turtą, kilnojamąjį turtą nuo galimų praradimų, žalos ir nuostolių bei nekilnojamąjį turtą civilinės atsakomybės draudimu prieš trečiuosius asmenis. Nors prievolės drausti patikėjimo teise valdomą nekilnojamąjį turtą teisės aktuose nenustatyta, fondo valdyba 2014 m. patyrė 88,5 tūkst. Lt turto draudimo sąnaudų. Nevertindami būtinybės drausti visą fondo valdybai priklausančią nekilnojamąjį turtą, pažymime, kad ministerijos ir kitos iš valstybės biudžeto išlaikomos įstaigos nėra apdraudusios viso jų patikėjimo teise valdomo nekilnojamojo turto.

Valstybinio audito metu vertindami fondo valdybos ir jos teritorinių padalinių veiklai užtikrinti reikalingų paslaugų pirkimus, nustatėme neracionalaus lėšų panaudojimo atvejų.

2.2.1. Dėl išmokų mokėjimo išlaidų

Fondo valdyba, nepagrįstai motyvuodama techninėmis priežastimis ir darbuotojų užimtumu, neįsigijo apie 15 mln. Lt per metus leidžiančios sutaupyti paslaugos ir už įstatyme nustatytas nemokamas fondo lėšų apyvartos operacijas 2014 m. sumokėjo 15,5 mln. Lt.

⁸⁹ LR biudžeto sandaros įstatymas, 1990-07-30 Nr. I-430 (su vėlesniais pakeitimais), 7 str. 1 d. 7 p. ir 2 d. 7 p.

⁹⁰ LR biudžetinių įstaigų įstatymas, 1995-12-05 Nr. I-1113 (su vėlesniais pakeitimais), 9 str. 2 d. 6 p.

⁹¹ Patvirtinta fondo valdybos direktoriaus 2007-01-11 įsakymu Nr. V-19.

Ką mes anksčiau pastebėjome

Valstybės kontrolė 2013 metais nustatė⁹², kad fondo valdyba iš dviejų komercinių bankų nepareikalavo įstatyme įtvirtintų nemokamų paslaugų, todėl mokėdama išmokas apdraustiesiems 2013 metais patyrė 15 226 tūkst. Lt didesnes fondo administravimo sąnaudas.

Ką mes rekomendavome fondo valdybai

Siūlėme imtis priemonių, kad fondo lėšų apyvartos operacijos, į gavėjų sąskaitas įskaitant pervedamas socialinio draudimo išmokų sumas, visose kredito įstaigose būtų atliekamos nemokamai.

Kaip fondo valdyba įgyvendino mūsų rekomendacijas

Dėl fondo valdybos pasiekto susitarimo vienas iš paminėtų komercinių bankų – bankas A nuo 2013 m. balandžio 2 d. išmokas jų gavėjams į sąskaitas pveda nemokamai. Tačiau tankiausia Lietuvoje klientų aptarnavimo tinklą turintis ir galbūt todėl daugiausia išmokų gavėjų pasirinktas komercinis bankas B šią mokėjimo pavedimų pagal sąrašą paslaugą toliau teikia atlygintinai: 2014 m. šio banko pensijų, pašalpų ir kompensacijų mokėjimo sąnaudos buvo 15 452 tūkst. Lt, šią sumą sudarė 0,375 proc. mokestis nuo bendros bankui pateikto mokėjimo pavedimų pagal sąrašą sumos.

Siekdama įgyvendinti mūsų teiktas rekomendacijas, 2014 m. rugsėjo 10 dieną fondo valdyba paskelbė elektroninių sąskaitų valdymo paslaugų viešąjį pirkimą⁹³. Vienoje pirkimo dalyje buvo planuota įsigyti fondo valdybos sąskaitų, esančių komerciniame banke B, informacinių paslaugų paketą ir operacijų paslaugų paketą. Pasiūlymą tokią paslaugą suteikti už 130 Lt per mėnesį, už 4 680 Lt paslaugos mokestį per trejus metus pateikė tik komercinis bankas B. Tokia 1 560 Lt vertės per metus paslauga fondo valdybai leistų visiškai atsisakyti to paties banko teikiamų gerokai brangesnių mokėjimo pavedimų pagal sąrašą paslaugų. Tačiau sutartis dėl fondo patiriamų išmokų mokėjimo išlaidų sumažinimo su komerciniu banku B 2014 metais nebuvo sudaryta. Nors 2015 metais komercinis bankas mokestį nuo bendros bankui pateikto mokėjimo pavedimų pagal sąrašą sumos sumažino iki 0,1 proc., šios paslaugos išlieka kelis šimtus kartų brangesnės nei to paties banko pasiūlyta elektroninio sąskaitų valdymo kanalo paslauga.

Ką mes nustatėme

Valstybinio audito metu vertinome, kodėl viešojo pirkimo procedūros dėl lėšas taupyti leidžiančios paslaugos įsigijimo nebuvo baigtos. Pagrindinės fondo valdybos nurodytos priežastys – techninis komercinio banko B siūlomos paslaugos nesuderinamumas su fondo valdybos naudojama finansų valdymo sistemos programine įranga ir didelis fondo valdybos visų informacinių technologijų specialistų užimtumas minėtą finansų valdymo sistemą pritaikant dirbti su euru. Tačiau audito metu gauta informacija šių priežasčių pagrįstumo nepatvirtina.

Kodėl mes teigiame, kad elektroninio sąskaitų valdymo kanalo paslaugos pirkimo procedūrų neužbaigimo priežastys nepagrįstos

Visų pirma elektroninio sąskaitų valdymo kanalo paslaugos techninių reikalavimų išsamus aprašymas yra pateikiamas komercinio banko B interneto svetainėje, o rengiant ir tvirtinant šios

⁹² VSDF valstybinio finansinio (teisėtumo) audito 2014-09-08 ataskaita Nr. FA-P-10-5-49.

⁹³ Elektroninių sąskaitų valdymo kanalo informacinių paslaugų paketo ir operacijų paslaugų paketo ir sąrašinių pavedimų paslaugų viešasis pirkimas Nr. 155476.

paslaugos pirkimo sąlygas dalyvavo fondo valdybos informacinių technologijų specialistas. Komercinio banko B interneto svetainėje nurodyta, kad jo siūloma elektroninio sąskaitų valdymo kanalo paslauga suderinama su bet kuria operacine sistema ir paslauga yra nesunkiai integruojama į naudojamą ERP (įmonės finansinės ir buhalterinės apskaitos/resursų planavimo) sistemą.

Antra, elektroninio sąskaitų valdymo kanalo paslaugą siūlęs komercinis bankas savo pasiūlyme jokių specialių reikalavimų ar sąlygų fondo valdybos informacinėms sistemoms nekėlė. Audito metu komercinio banko B pasiteiravome⁹⁴ apie jo teikiamos mokėjimo pavedimų pagal sąrašą paslaugos ir jo siūlytos teikti fondo lėšas taupyti leidžiančios elektroninio sąskaitų valdymo kanalo paslaugos techninius skirtumus. Bankas pateikė informaciją, kad skiriasi fondo valdybos bankui perduodamų bylų formatai: teikiant pavedimų pagal sąrašą paslaugą naudojamas TXT, o elektroninio sąskaitų valdymo kanalo paslaugą – ISO20022 XML, ir nurodė didesnius elektroniniu sąskaitų valdymo kanalu perduodamų XML dokumentų kodavimo reikalavimus. Visi kiti banko nurodyti šių paslaugų skirtumai yra elektroninio sąskaitų valdymo paslaugos geresnis funkcionalumas.

Trečia, fondo valdybos argumentai dėl joje dirbančių per 50 informacinių technologijų specialistų didelio užimtumo, kuris sutrukdytų įsigyti fondo išlaidas galinčią sutaupyti paslaugą, taip pat nėra pagrįsti. Fondo valdyba už 1 395,1 tūkst. Lt ir 911 tūkst. Lt viešojo pirkimo būdu iš privačių bendrovių įsigijo informacinių sistemų TS „Išmokos“ programinės įrangos ir finansų valdymo sistemos pritaikymo dirbti su euru paslaugas ir šių darbų valdybos darbuotojai neturėjo atlikti. Nei sudarytos šių paslaugų teikimo sutartys, nei Viešųjų pirkimų įstatymas neleidžia perkamos paslaugos kartu su tiekėju teikti ir visiems perkančiosios organizacijos atitinkamos srities darbuotojams.

Kaip mes vertiname fondo valdybos veiksmus įgyvendinant mūsų rekomendacijas

Mūsų vertinimu, viešojo pirkimo procedūros nebaigtos dėl nepakankamai gerai organizuoto vidinio fondo valdybos administravimo. Pažymėtina, kad fondo valdyba nurodė mažiausiai trijų mėnesių terminą, reikalingą informacinių sistemų sąsajos su elektroninio sąskaitų valdymo kanalo paslauga pirkimo sąlygoms parengti ir suderinti tarp fondo valdybos skyrių.

Įvertinę susiklosčiusią situaciją dėl patiriamų išmokų mokėjimo sąnaudų, manome, kad fondo valdyba turi imtis neatidėliotinų priemonių siekdama užtikrinti elektroninio sąskaitų valdymo kanalo paslaugos įdiegimą. Tokių priemonių įgyvendinimas leistų sutaupyti administruojančių įstaigų veiklos sąnaudas ir sumažinti bendrą fondo deficitą.

2.2.2. Dėl įmokų į kaupiamuosius pensijų fondus valdymo sistemos priežiūros ir vystymo paslaugų pirkimo ir sutarties vykdymo

Fondo valdyba 1 494,5 tūkst. Lt vertės paslaugas įsigijo pažeisdama Viešųjų pirkimų įstatyme nustatytą draudimą dirbtinai riboti tiekėjų konkurenciją, nes audito metu nepagrindė tiekėjų konkurenciją mažinančio ir dėl to pirkimo kainą didinančio vieno iš kvalifikacijos reikalavimų būtinumo. Taip pat fondo valdyba nustatė neaiškias mokėjimo už perkamas paslaugas sąlygas, dėl to mes negalėjome įsitikinti, ar pagrįstai už paslaugas sumokėta 263,4 tūkst. Lt suma.

Fondo valdyba atvirojo konkurso būdu įsigijo turimos įmokų į pensijų kaupiamuosius fondus valdymo taikomosios sistemos (toliau – TS PKF) priežiūros ir vystymo paslaugas (pirkimo

⁹⁴ 2015-03-31 raštas Nr. S-(10-3888)-608.

Nr. 148384), trejų metų trukmės sutarties⁹⁵ vertė – 1 494,5 tūkst. Lt, 2014 metais už paslaugas sumokėta 263,4 tūkst. Lt. Atlikdami valstybinį auditą nustatėme, kad šio pirkimo metu fondo valdyba nepagrįstai nustatė didesnius, nei reikėjo, pirkimo objekto tiekėjų kvalifikacijos reikalavimus ir nenustatė aiškios perkamų paslaugų kainodaros.

Tiekėjų kvalifikacijos reikalavimų nustatymo⁹⁶ teisinis reglamentavimas

Viešųjų pirkimų įstatymas reikalauja, kad kvalifikacijos reikalavimai būtų pagrįsti ir proporcingi pirkimo objektui. Perkančioji organizacija negali kelti tokių kvalifikacijos reikalavimų, kurie dirbtinai ribotų galimą konkurenciją. Kvalifikacijos reikalavimai turi būti minimalūs, pagrįsti ir proporcingi pirkimo objektui, tikslūs ir aiškūs.

Ką mes nustatėme ir kaip vertiname

Valstybinio audito metu fondo valdyba nurodė, kad valdyboje yra 5 TS PKF naudotojai, kurie apdoroja devynių pensijų kaupimo bendrovių pateiktą informaciją.

Mūsų vertinimu, dėl nedidelio šios informacinės sistemos naudotojų skaičiaus šio pirkimo sąlygose tiekėjams nustatyti tam tikri techninio ir profesinio pajėgumo reikalavimai dėl 1 000 ir 1 500 informacinių sistemų naudotojų neatitinka Viešųjų pirkimų įstatyme nustatyto draudimo šiais reikalavimais dirbtinai riboti konkurenciją, kuri užtikrina tiek mažiausią paslaugos kainą, tiek ekonomiškai naudingiausią pasiūlymą. Valstybinio audito metu fondo valdyba paaiškino, kad toks kvalifikacinis reikalavimas tiekėjams susijęs su pensijų kaupimo fondų tolimesnio vystymo planais, tačiau, mūsų nuomone, planuojami pokyčiai tokio reikalavimo aiškiai nepagrindžia. Atvirojo konkurso sąlygose nustatyti dirbtinai tiekėjų konkurenciją ribojantys kvalifikacijos reikalavimai pateikti ataskaitos 8 priede.

Valstybinio audito metu fondo valdyba šių kvalifikacijos reikalavimų reikalingumo objektyviomis aplinkybėmis negalėjo paaiškinti. Nustatydama šiuos galimų tiekėjų konkurenciją ribojančius kvalifikacijos reikalavimus fondo valdyba kartu pažeidė ir Viešųjų pirkimų įstatyme įtvirtintus skaidrumo, lygiateisiškumo, proporcingumo ir nediskriminavimo principus, kurie įpareigoja perkančiąją organizaciją parengti tokias pirkimo sąlygas, kad kuo didesnis tiekėjų skaičius galėtų pateikti pasiūlymus parduoti prekes ir taip būtų užtikrinta kuo didesnė jų tarpusavio konkurencija, todėl nepasiekė nustatyto tikslo – vadovaujantis šio įstatymo reikalavimais ir racionaliai naudojant tam skirtas lėšas sudaryti pirkimo sutartį, leidžiančią įsigyti reikalingų paslaugų⁹⁷.

Pirkimo sąlygose ir sutartyse nustatomos kainodaros⁹⁸ teisinis reglamentavimas

Viešųjų pirkimų įstatymas nustato, kad pirkimo sąlygose ir sutartyje turi būti nustatytos kainodaros taisyklės, kurios, kaip ir kitos pirkimo sąlygų ir sutarčių nuostatos, turi būti tikslios, aiškios ir nedviprasmiškos. Turi būti siekiama surašyti jas taip, kad atsiskaitant su tiekėju nekiltų neaiškumų dėl suteiktų paslaugų įkainojimo. Kainodaros taisyklėse negali būti numatyta galimybių taikyti alternatyvius kainos apskaičiavimo būdus ar alternatyvias taisykles.

⁹⁵ 2014-06-06 paslaugų teikimo sutartis F1-0-46.

⁹⁶ LR viešųjų pirkimų įstatymo 32 str. 2 d., Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2003-10-20 įsakymu Nr. 1S-100 (su vėlesniais pakeitimais) patvirtintų Tiekėjų kvalifikacijos vertinimo metodinių rekomendacijų 7 p.

⁹⁷ LR viešųjų pirkimų įstatymo 3 str.

⁹⁸ LR viešųjų pirkimų įstatymo 18 str. 6 d. 3 p., 24 str. 1 d. 9 p. ir 9 d.; Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2003-02-25 įsakymu Nr. 1S-21 (su vėlesniais pakeitimais) patvirtintos Viešojo pirkimo-pardavimo sutarčių kainodaros taisyklių nustatymo metodikos 4.1 p.

Ką mes nustatėme ir kaip vertiname

Fondo valdyba nesilaikė Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimų, nes atviro konkurso sąlygose bei pirkimo sutartyje nenustatė tikslios, aiškos ir nedviprasmiškos nuostatos dėl mokėjimo už paslaugas. Fondo valdyba mokėjimą už TS PKF paslaugas susiejo su užsakomų paslaugų pobūdžiu, kai už vienas paslaugas kas mėnesį mokamas nustatytas abonentinis mokestis (30 800 Lt be PVM/mėn.), už kitas paslaugas – taikant kitus įkainius. Tokiu atveju siekdamas kuo didesnio pelno paslaugų teikėjas yra suinteresuotas, kad kuo daugiau paslaugų būtų suteikta taikant papildomus įkainius, nors paslaugos, už kurias mokama skirtingai, iš esmės yra panašios, o darbai gali būti priskirti tiek prie tų, už kuriuos mokama taikant abonentinį mokestį, tiek prie tų, už kuriuos mokama pagal įkainį. Atviro konkurso sąlygose ir pirkimo sutartyje nustatytų vienodų paslaugų, už kurias mokama skirtingai, palyginimas pateiktas ataskaitos 9 priede.

Fondo valdyba nei pirkimo sąlygose, nei sutartyje nenurodė, kad užsakomos paslaugos (nors jos paslaugos teikėjui turi būti suformuluotos labai aiškiai) su numatytu mokėjimo už jas būdu būtų susiejamos jau jų užsakymo metu. Valstybinio audito metu nustatyta, kad tai nėra daroma ir faktiškai: fondo valdyba tik tiekėjui suteiktus paslaugą sprendžia dėl atlygio dydžio, t. y. ar už šias paslaugas turi būti mokama taikant fiksuotą abonentinį mokestį ar pagal papildomus paslaugų įkainius. Tokie sprendimai, atsižvelgiant į neaiškiai atskirtas paslaugas, už kurias mokama skirtingai, tampa nepateisinamai subjektyvūs. Tai neatitinka Viešųjų pirkimų įstatyme įtvirtinto skaidrumo principo ir neleidžia pasiekti numatyto tikslo – vadovaujantis šio įstatymo reikalavimais ir racionaliai naudojant tam skirtas lėšas sudaryti pirkimo sutartį, leidžiančią įsigyti reikalingų paslaugų⁹⁹. Paslaugos, už kurių sumokėjo fondo valdyba, pavyzdys pateiktas ataskaitos 10 priede.

2.2.3. Dėl pašto paslaugų sutarties vykdymo

Fondo valdyba visų savo priimtų sprendimų išmokų gavėjams nesiunčia, todėl neturėdama aiškos ir teisės aktus atitinkančios sprendimų siuntimo paštu išmokų gavėjams politikos, įsigijo pašto paslaugas – informuoti pensijų gavėjus apie jiems paskirtas kompensacijas. Be to, nusprendusi registruotu paštu kartu siųsti su pensijų kompensavimu nesusijusią ir neprivalomą teikti informaciją, fondo valdyba už šią paslaugą sumokėjo 239,3 tūkst. Lt brangiau.

Fondo valdyba nesilaikė Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimų ir nenustatė aiškių pašto paslaugų viešojo pirkimo ir sutarčių sąlygų, todėl nekontroliavo, kaip tiekėjas laikėsi paslaugos teikimo terminų, taip pat nesaugojo ir nepateikė patikimos informacijos apie tiekėjo sutartyse numatytų 1 527,5 tūkst. Lt vertės įsipareigojimų įvykdymą laiku, todėl negalėjome įsitikinti, kad fondo valdyba tiekėjo atžvilgiu pagrįstai netaikė sutartyje numatytų sankcijų.

Ar viešojo pirkimo sutartis buvo vykdoma tinkamai

Fondo valdyba, įgyvendindama Pensijų kompensavimo įstatymą¹⁰⁰, nusprendė apie priimtus sprendimus dėl senatvės ir netekto darbingumo (invalidumo) pensijų kompensavimo šių pensijų gavėjus informuoti registruotomis pašto siuntomis įteikiamais pranešimais. Šiuo tikslu fondo

⁹⁹ LR viešųjų pirkimų įstatymo 3 str.

¹⁰⁰ LR valstybinių socialinio draudimo senatvės ir netekto darbingumo (invalidumo) pensijų kompensavimo įstatymas, 2014-05-15 Nr. XII-886.

valdyba 2014 m. spalio 29 d. su pašto paslaugų teikėju supaprastinto atviro konkurso būdu sudarė 1 361,3 tūkst. Lt vertės paslaugų teikimo sutartį, kurioje¹⁰¹ buvo numatytas pašto paslaugų teikėjo įsipareigojimas išnešioti korespondenciją per 14 kalendorinių dienų nuo informacijos jam pateikimo, o už sutartyje nustatytų terminų nesilaikymą buvo numatytos netesybos (sankcijos).

Fondo valdyba audito metu negalėjo pateikti suprantamo paaiškinimo, kaip tiksliai reikėtų suprasti pirkimo dokumentuose ir sutartyje nurodytą „korespondencijos išnešiojimo“ veiksmą laikantis paslaugos suteikimo termino (14 k. d.), kai registruoto pašto siuntos gavėjas nerandamas namuose. Fondo valdyba paaiškino, kad sutartimi vykdytojas buvo įpareigotas per 14 kalendorinių dienų pirmą kartą nunešti laiškus gavėjams, o informuoti apie šio veiksmo atlikimo terminą sutartyje nenumatyta. Toks fondo valdybos paaiškinimas leidžia manyti, kad šio pirkimo metu ji nesilaikė Viešųjų pirkimų įstatymo¹⁰² reikalavimo, kad pirkimo dokumentai turi būti tikslūs, aiškūs, be dviprasmybių, kad tiekėjai galėtų pateikti pasiūlymus, o perkančioji organizacija nupirkti tai, ko reikia. Fondo valdyba neužtikrino paslaugos tiekėjo sutartyje nustatytų terminų laikymosi kontrolės, dėl to sutartyje numatytos sankcijos (netesybos) prarado bet kokią reikšmę.

Vertindami, kaip vykdoma sutartis, patikimų įrodymų apie pašto paslaugų teikėjo įsipareigojimų įvykdymą laiku iš fondo valdybos taip pat negavome. Patikrinti, ar buvo laikomasi sutarties vykdymo terminų, mums nepavyko.

Kodėl negalėjome įsitikinti, kad buvo laikomasi sutarties vykdymo terminų

Fondo valdyba su pašto paslaugų teikėju keisdavosi informacija (taip pat ir apie paslaugos suteikimo terminus) elektroninėmis priemonėmis per tai fiksuojantį paslaugos teikėjo administruojamą FTP serverį. Prie jo duomenų 2015 m. balandžio 16 dieną kartu su fondo valdybos atstovu prisijungti nepavyko – prisijungimo galimybė jau buvo panaikinta. Fondo valdyba, nepriklausomai nuo pasirinkto paslaugos teikimo elektroninio fiksavimo paslaugos teikėjo administruojamame FTP serveryje, turėjo užtikrinti, kad būtų įgyvendinamas Viešųjų pirkimų įstatymo 21 straipsnio reikalavimas, kad informacija apie sutarties vykdymą turi būti saugoma Dokumentų ir archyvų įstatymo nustatyta tvarka ne mažiau kaip 4 metus nuo pirkimo pabaigos.

Nustatyta, kad fondo valdyba paskutinę dalį pensijų gavėjams skirtos informacijos perdavė išnešioti paslaugos teikėjui 2014 m. lapkričio 25 d., todėl laikantis sutartyje nurodyto 14 kalendorinių dienų termino, paslaugos fondo valdybai turėjo būti suteiktos iki 2014 m. gruodžio 9 dienos. Pagal sutartį paslaugos teikėjas praėjusį mėnesį suteiktų paslaugų perdavimo ir priėmimo aktą turėjo pateikti fondo valdybos teritoriniams padaliniais iki kito mėnesio 5 dienos, t. y. vėliausiai iki 2015 m. sausio 5 dienos. Valstybinio audito metu gauta su sutarties vykdymu susijusi informacija leidžia pagrįstai abejoti, ar pašto paslaugų teikėjas įsipareigojimus įvykdė sutartyje numatytu terminu: dalis atliktų paslaugų perdavimo– priėmimo aktų ir PVM sąskaitų faktūrų pateikta 2015 m. sausio 30 dieną. Iš fondo valdybos pateiktų elektroninių pristatymo duomenų matyti, kad siuntos su sprendimais dėl pensijų kompensavimo buvo pristatomos iki 2015 m. balandžio 3 dienos. Įvertinę paslaugų teikimo sutartyje numatytą šalių atsakomybę, pastebėjome, kad numatytos gana griežtos sankcijos už tiekėjo įsipareigojimų nevykdymą ar pavėluotą vykdymą: kaip viena iš atsakomybės už sutarties netinkamą vykdymą

¹⁰¹ Sutartis Nr. F1-0-117, 4.2 punktas.

¹⁰² LR viešųjų pirkimų įstatymas, 1996-08-13 Nr. I-1491 (su vėlesniais pakeitimais), 24 str. 9 d.

priemonių buvo fondo valdybos galimybė pareikalauti paslaugų tiekėjo sumokėti 100 Lt dydžio baudą už kiekvieną pavėluotai pristatytą siuntą.

Pažymėtina, kad 2014 m. gruodžio 30 d. fondo valdyba neskelbiamų derybų būdu su tuo pačiu pašto paslaugų teikėju sudarė papildomą 166,3 tūkst. Lt vertės sutartį, kurioje numatė tą patį pašto paslaugų teikėjo įsipareigojimą išnešioti korespondenciją per 14 kalendorinių dienų nuo informacijos pateikimo. Atsižvelgiant į tai, kad visa išnešioti skirta informacija paslaugos tiekėjui buvo perduota iki 2014 m. lapkričio 25 d., šioje sutartyje nurodytas 14 kalendorinių dienų paslaugos suteikimo terminas buvo praleistas jau jos sudarymo metu.

Ką mes siūlėme daryti, siekiant to išvengti

Ankstesnio audito metu įvertinę, kaip vykdomos sudarytos sutartys, fondo valdybai siūlėme viešojo pirkimo būdu sudaromose sutartyse nustatyti aiškią ir skaidrią atsiskaitymo tvarką, užtikrinančią visų pagal sutartį įvykdytų darbų atsekamumą ir atsiskaitymą tik už atliktus darbus. Fondo valdyba, įgyvendindama rekomendaciją, organizavo mokymus, seminarus viešųjų pirkimų komisijų nariams ir iniciatoriams, tačiau nustačius atvejų, kuomet negalima įsitikinti tinkamu sutarties vykdymu, minėtas siūlymas išlieka aktualus ir šio audito metu. Fondo valdyba turėtų numatyti veiksmingesnes priemones, kad būtų išvengta situacijų, kai ji, kaip paslaugos pirkėja, negali įsitikinti, ar jai suteikta tinkama paslauga, ir neturi galimybių pritaikyti sutartyje numatytų sankcijų tiekėjui.

Ar šis pirkimas buvo būtinas

Priėmus Pensijų kompensavimo įstatymą¹⁰³, fondo valdyba juo nebuvo įpareigota informuoti pensijų gavėjus apie sprendimus dėl pensijų kompensavimo. Tokį savo sprendimą fondo valdyba motyvavo tuo, kad Viešojo administravimo įstatyme¹⁰⁴ nustatytas įpareigojimas kiekvienam asmeniui, kuriam yra skirtas individualus administracinis aktas, ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo šio akto priėmimo raštu pranešti apie šio akto priėmimą, kartu pridedant patvirtintą jo kopiją, jeigu kiti įstatymai nenustato kitaip. Todėl sutartyse nustatytas 14 kalendorinių dienų pristatymo terminas, kuris skaičiuojamas net ne nuo fondo valdybos sprendimo priėmimo, o nuo jo perdavimo paslaugų teikėjui momento, šiame įstatyme nustatyto termino neatitiko.

Pažymėtina, kad nesant įstatymuose nustatytų išimčių kai kurių kitų individualių administracinių sprendimų fondo valdyba jų gavėjams nesiunčia.

Informavimo apie išmokų skyrimą pavyzdys

Audito metu sistemiškai vertinant fondo administravimo įstaigų priimtų sprendimų siuntimą registruotu paštu kilo neaiškumų, kaip taikomos Viešojo administravimo įstatymo nuostatos siunčiant sprendimus dėl Nedarbo socialinio draudimo įstatyme nustatytų išmokų.

Nedarbo socialinio draudimo įstatymas nereglementuoja sprendimų dėl nedarbo socialinio draudimo išmokų skyrimo ar neskyrimo pateikimo asmeniui tvarkos. Nedarbo socialinio draudimo išmokų nuostatuose¹⁰⁵, kurie patvirtinti ne įstatymu, o Vyriausybės nutarimu, nurodyta: priėmus sprendimą neskirti nedarbo draudimo išmokos, fondo valdybos teritorinis skyrius ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo šio sprendimo priėmimo dienos turi išsiųsti (įteikti) pareiškėjui sprendimo nuorašą (išrašą). Sprendime privalo būti nurodyta atsisakymo skirti nedarbo draudimo išmoką priežastis, sprendimo apskundimo tvarka ir terminai. Galima aiškinti,

¹⁰³ LR valstybinių socialinio draudimo senatvės ir netekto darbingumo (invalidumo) pensijų kompensavimo įstatymas.

¹⁰⁴ LR viešojo administravimo įstatymo 8 str. 4 d.

¹⁰⁵ Nedarbo socialinio draudimo išmokų nuostatų, patvirtintų LR Vyriausybės 2004 m. gruodžio 24 d. nutarimu Nr. 1656 (su vėlesniais pakeitimais), 29 p.

kad minėti nuostatai nenustato, jog sprendimą skirti nedarbo išmoką būtina išsiųsti registruotu paštu, tačiau joks teisės aktas, be bendrai visiems fondo administravimo įstaigų sprendimams taikomo Viešojo administravimo įstatymo, nenustato pareigos registruotu paštu siųsti fondo administravimo įstaigų sprendimus ir sprendimus dėl Pensijų kompensavimo įstatymo nuostatų įgyvendinimo.

Pensijų kompensavimo įstatymas nustato, kad fondo administravimo įstaigų sprendimai dėl kompensuojamosios sumos apskaičiavimo ir mokėjimo gali būti skundžiami įstatymo¹⁰⁶ nustatyta tvarka, tačiau ir sprendimą skirti atitinkamą nedarbo ar kitokią išmoką gavęs asmuo gali turėti pagrindą sprendimą apskųsti dėl apskaičiuoto išmokos dydžio.

Mūsų vertinimu, šį kompensuojamųjų pensijų gavėjų informavimo poreikio ir jo terminų klausimą turėjo aiškiau reglamentuoti įstatymo projektą teikusi Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

Ar įsigytos būtinos paslaugos

Pažymėtina, kad, informuodama apie paskirtą pensijos kompensaciją, fondo valdyba kartu siuntė gavėjams ir papildomą informaciją apie jiems suteiktą identifikavimo kodą, nors šio kodo suteikimas pensijos gavėjui nėra individualaus administracinio akto priėmimas. Nesiuočiant šios papildomos informacijos, registruotų laiškų pristatymo paslauga fondo valdybai būtų kainavusi 239,3 tūkst. Lt mažiau.

Papildomos informacijos siuntimas

Siunčiant sprendimą dėl kompensuojamosios pensijos sumos apskaičiavimo ir mokėjimo pensininkams, neturintiems suteikto kliento identifikavimo kodo, buvo siunčiamas siuntos variantas A – su vokeliu, kuriame nurodytas identifikavimo kodas (įkainis – 2,29 Lt ir PVM). Pensininkams, kuriems kodas jau buvo suteiktas anksčiau, buvo siunčiamas siuntos variantas B – be vokelio su identifikavimo kodu (įkainis – 1,89 Lt ir PVM). Paskambinę „Sodros“ trumpuoju numeriu 1883 ir padiktavę savo identifikavimo kodą, pensininkai gali gauti norimą asmeninę informaciją. Pažymėtina, kad, jei fondo valdybos su tiekėju sudarytose sutartyse būtų numatyta pensijų gavėjams siųsti ir būtų siųstas tik siuntos variantas B – be vokelio su kliento identifikavimo kodu, 2014–2015 m. būtų išleista 239,3 tūkst. Lt mažiau fondo lėšų.

Manome, kad nebuvo būtinybės suteikti ir siųsti šį kodą kiekvienam kompensuojamosios pensijos gavėjui asmeniškai, nes pensijos gavėjas galėjo būti tik informuojamas apie šio kodo gavimo sąlygas atvykus į „Sodros“ teritorinį skyrį arba Elektroninėje gyventojų aptarnavimo sistemoje (EGAS).

2.2.4. Dėl išmokų pristatymo gavėjams paslaugų pirkimo

Fondo valdyba viešojo pirkimo sąlygose neišskaidė išmokų pristatymo miesto ir kaimo vietovėse paslaugų ir, nupirkusi šias paslaugas iš vieno tiekėjo, neteko galimybės užtikrinti didesnę tiekėjų konkurenciją ir kasmet sutaupyti iki 0,5 mln. Lt fondo lėšų.

¹⁰⁶ Valstybinių socialinio draudimo senatvės ir netekto darbingumo (invalidumo) pensijų kompensavimo įstatymo 4 str.

Fondo valdybos įsigytos paslaugos

Fondo valdybos teritoriniai skyriai 2012 metais atvirojo konkurso būdu iš kelių skirtingų tiekėjų, sudarydami atskirą sutartį, kiekvienam fondo valdybos teritoriniam rajono skyriui įsigijo pensijų ir kitų išmokų pristatymo kiekviename Lietuvos Respublikos administraciniame rajone paslaugas. Fondo valdyba pirkimo sąlygose nurodė kiekviename rajone atskirai mieste ir kaimo vietovėse esančių išmokų gavėjų skaičių ir jiems numatomas pristatyti sumas, todėl ir pasiūlymuose tiekėjai pateikė skirtingus išmokų pristatymo mieste ir kaimo vietovėse įkainius. Pirkimo sąlygose buvo nurodyta, kad kiekvienam rajonui bus sudaroma tik viena išmokų pristatymo bendrai miesto ir kaimo vietovėse sutartis, sumuojant išmokų pristatymo išlaidas kiekvieno rajono mieste ir kaimo vietovėse.

Ką mes manome

Toks pirkimo organizavimas, kartu perkant pristatymo ir miesto, ir kaimo vietovėse paslaugas, apribojo didesnę galimų tiekėjų konkurenciją.

Ką mes nustatėme

Vertindami pagal šias sutartis patirtas išlaidas nustatėme, kad laimėję tiekėjai ne visada pasiūlė mažiausią išmokų pristatymo ir miesto, ir kaimo vietovėse kainą, palyginti su nelaimėjusiais tiekėjais. Taip atsitiko todėl, kad tam tikrais atvejais laimėję tiekėjai atsižvelgė į skirtingus miesto ir kaimo vietovėse esančių išmokų gavėjų skaičius ir tam tikro rajono mieste, kur išmokų gavėjų daugiau, siūlė mažesnius įkainius, o kaimo vietovėse, kur išmokų gavėjų mažiau nei mieste ir atitinkamai išmokama mažesnė bendra suma, – didesnius įkainius. Vertinant tiekėjų pasiūlymus, buvo sumuojamos ir bendrai vertinamos išmokų pristatymo mieste ir kaimo vietovėje išlaidos, todėl laimėdavo mažesnę pristatymo kainą mieste, kuriame išmokų gavėjų gerokai daugiau nei to paties rajono kaimo vietovėse, siūlęs tiekėjas, nors jo pasiūlyti pristatymo kaimo vietovėse įkainiai būdavo didesni.

Išmokų pristatymo kainų skirtumų Klaipėdos mieste ir rajone pavyzdys

Pirkimo sąlygose buvo nurodyta, kad Klaipėdos mieste per vienerius metus planuojama pristatyti išmokų suma – 142 604 tūkst. Lt, Klaipėdos rajone (kaimo vietovėse) – 26 626 tūkst. Lt.

Laimėjęs tiekėjas pasiūlė 0,3 proc. įkainį nuo planuojamos pristatyti sumos mieste, tai sudaro 427,8 tūkst. Lt, ir 1,95 proc. įkainį kaimo vietovėse, tai sudaro 519,2 tūkst. Lt. Taikant fondo valdybos nustatytą pasiūlymų vertės skaičiavimo būdą, buvo skaičiuojama bendra planuojamos pristatymo mieste ir kaimo vietovėse kainos suma trejiems metams, taigi sudarė 2 841,1 tūkst. Lt. Antroje vietoje likęs tiekėjas pasiūlė didesnę nei laimėtojo – 0,719 proc. – įkainį nuo planuojamos pristatyti sumos mieste, tai sudaro 1 025,3 tūkst. Lt, tačiau mažesnę – 0,869 proc. – įkainį kaimo vietovėse, tai sudaro 231,4 tūkst. Lt. Jo pasiūlymo bendra vertė – 3 770,1 tūkst. Lt, t. y. didesnė nei laimėtojo. Tačiau nelaimėjusio tiekėjo planuojama išmokų išnešiojimo Klaipėdos rajono kaimo vietovėse metinė kaina buvo 287,8 tūkst. Lt mažesnė nei laimėjusio tiekėjo, per trejus sutarties galiojimo metus ši suma galėjo būti 863,5 tūkst. Lt.

Fondo valdybos Klaipėdos skyriaus pateiktais duomenimis, 2014 metais Klaipėdos rajono kaimo vietovėse gyvenantiems išmokų gavėjams pristatyta išmokų suma – 23 760,09 tūkst. Lt, taigi laimėjusiam tiekėjui išmokėta suma sudarė 463,32 tūkst. Lt. Pralaimėjęs tiekėjas siūlė tokias išmokas pristatyti kaime už 206,48 tūkst. Lt.

Bendras skirtumas, kai nelaimėję tiekėjai siūlė tam tikro rajono kaimo vietovėse išmokas pristatyti už mažesnę metinę kainą, pagal planinius išmokų gavėjų skaičius sudarė 516,5 tūkst. Lt

(1 549,4 tūkst. Lt per trejus metus) ir 374,7 tūkst. Lt (1 124,2 tūkst. Lt per trejus metus) pagal faktinius išmokų gavėjų 2014 metais skaičius.

Ką mes rekomendavome fondo valdybai

Įvertinę fondo patiriamas išmokų pristatymo sąnaudas, raštu¹⁰⁷ pasiūlėme fondo valdybai apsvarstyti galimybę didinti tiekėjų konkurenciją ir išmokų pristatymo paslaugas pirkti atskirai miesto ir kaimo vietovėse. Atsižvelgiant į tai, kad fondo valdybos teritoriniai skyriai su tiekėjais visoje Lietuvos Respublikoje sudaro vienodo pavyzdžio sutartis, sutarčių su skirtingais tiekėjais atskirai tam tikrų rajonų miesto ir kaimo vietovėse sudarymas neturėtų kelti pernelyg didelių administravimo sunkumų, tačiau leistų užtikrinti didesnę tiekėjų konkurenciją teikiant pasiūlymus ir pasiūlyti mažesnę paslaugų kainą.

2.2.5. Dėl konsultacijų buhalterinės apskaitos klausimais pirkimo

Fondo valdyba neracionaliai panaudojo 108,9 tūkst. Lt konsultacijoms apskaitos ir finansinių ataskaitų rinkinio sudarymo klausimais įsigyti, nes turėdama pakankamai žmogiškųjų išteklių konsultacijas pirkė atitinkamų specialistų pareigybių aprašymuose įvardytoms ir teisės aktuose Finansų ministerijai pavestoms funkcijoms atlikti.

Teisinis reglamentavimas

Įstatyme¹⁰⁸ įtvirtinta, kad bendrąjį metodinį vadovavimą apskaitai pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus, atsižvelgdama į tarptautinius apskaitos standartus, Europos Sąjungos teisę ir tarptautinius viešojo sektoriaus apskaitos standartus, taip pat Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartų (toliau – VSAFAS) paaiškinimus teikia Finansų ministerija. Be to, Finansų ministerija yra Viešojo sektoriaus apskaitos ir ataskaitų konsolidavimo informacinės sistemos (VSAKIS), kuria naudojantis rengiamos viešojo sektoriaus subjektų konsoliduotosios finansinės ataskaitos, valdytoja.

Ką mes nustatėme

Fondo valdyba iš privačios audito bendrovės 2014 metais įsigijo 108,9 tūkst. Lt vertės konsultacijas dėl apskaitos duomenų surašymo į VSAKIS ir 2013 m. finansinių ataskaitų ir konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinių parengimo, nors tokias funkcijas fondo valdyba turėjo atlikti naudodamasi nemokamomis Finansų ministerijos konsultacijomis.

Fondo valdyba paaiškino, kodėl kasmet perkamos konsultacijos. Jos teigimu, Finansų ministerija skiria nepakankamai konsultacijų fondo specifiniams klausimams spręsti ir fondo valdybos dirbti su VSAKIS paskirtų specialistų kompetencija nepakankama, kad jie galėtų išspręsti konsoliduojant finansinių ataskaitų rinkinius kilusias problemas. Pažymėtina, kad fondo valdyba negalėjo pateikti įrodymų, kad Finansų ministerijos teikiamos konsultacijos yra nepakankamos, todėl neturime pagrindo pripažinti, kad Finansų ministerija nekonsultuoja fondo įstaigų joms kilusiais klausimais.

¹⁰⁷ Valstybės kontrolės 2015-06-29 raštas Nr. S-(10-3888)-1206 fondo valdybai.

¹⁰⁸ LR buhalterinės apskaitos įstatymas, 2001-11-06 Nr. IX-574, 3 str. 2 d., 3 str. 8 d.

Finansų ministerijos teikiamos konsultacijos

Finansų ministerijoje yra įsteigtas atskiras skyrius, kuriame dirba šią sistemą prižiūrintys ir darbo su ja konsultacijas teikiantys darbuotojai. Šiame skyriuje dirbantis VSAKIS administratorius kuria, prižiūri ir tobulina VSAKIS, tiria šios sistemos duomenų tvarkytojų, įskaitant fondo administravimo įstaigas, poreikius, analizuoja ir sprendžia metodologines ir organizacines VSAKIS veikimo problemas, konsultuoja VSAKIS naudotojus visais su šia sistema susijusiais klausimais. Konsolidavimo apraše¹⁰⁹ nustatyta, kad konsolidavimo procesas VSAKIS atliekamas pagal VSAKIS naudotojų darbo instrukcijas. Jos skelbiamos viešai prieinamu adresu www.finmin.lt/vsakis.

Valstybinio audito metu Finansų ministerijos darbuotoja mums pateikė sąrašą klausimų, kuriais fondo teritorinių skyrių darbuotojai 2014 m. konsultavosi su ministerija (iš viso 18 kartų sausio – kovo mėn.). Taip pat Finansų ministerijos mokymo centre 2014 m. balandžio 1 d. ir 2014 m. gegužės 9 d. fondo valdybai buvo suteiktos 8 val. konsultacijų konsoliduotojo finansinių ataskaitų rinkinio rengimo klausimais.

Fondo valdyba iš privačios audito bendrovės 2014 metais įsigijo 2013 m. finansinių ataskaitų ir konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinių parengimo konsultacijų, nors tokios funkcijos nustatytos ir fondo valdybos darbuotojų pareigybių aprašymuose.

Fondo valdyboje už apskaitą ir finansinių ataskaitų parengimą atsakingi du skyriai – Finansų ir apskaitos skyrius bei Veiklos buhalterinės apskaitos skyrius. Šie skyriai rengia fondo valdybos finansinių ataskaitų rinkinius, III lygio konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinius, taip pat II lygio fondo konsoliduotąjį finansinių ataskaitų rinkinį. Susipažinę su šių skyrių nuostatais ir darbuotojų pareigybių aprašymuose nustatytomis funkcijomis, nustatėme, kad šių skyrių darbuotojai turi ne tik rengti finansinių ataskaitų rinkinius, bet ir įgyvendinti fondo apskaitos politiką, rengti išaiškinimus apskaitos tvarkymo klausimais, konsultuoti kitas fondo valdybai pavaldžias administravimo įstaigas, teikti joms rekomendacijas, metodinę ir praktinę pagalbą apskaitos ir finansinės atskaitomybės klausimais. Pažymėtina, kad minėtų darbuotojų pareigybių aprašymuose nurodytas reikalavimas būti susipažinusiems su buhalterinę apskaitą reglamentuojančiais teisės aktais ir gebėti šiuos teisės aktus taikyti praktiškai.

Ką mes manome

Atsižvelgdami į skyriams ir darbuotojams pavestas funkcijas bei nustatytus reikalavimus, į tai, kad apskaitos bei finansinių ataskaitų rengimo funkcijas fondo valdyboje atlieka 9 darbuotojai, ir į tai, kad viešojo sektoriaus subjektai konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinius pagal VSAFAS rengia jau nuo 2010 m., manome, kad fondo valdyba turėjo pakankamai žmogiškųjų išteklių šioms funkcijoms atlikti, naudodamasi nemokamomis Finansų ministerijos konsultacijomis.

2.2.6. Dėl fizinės apsaugos audito paslaugų pirkimo

Fondo valdyba neracionaliai panaudojo 35,0 tūkst. Lt, nes pagal nepakankamai aiškiai parengtas pirkimo sąlygas iš privačios bendrovės įsigijo pastatų fizinės apsaugos audito paslaugas, nors tokios funkcijos yra nustatytos fondo valdybos darbuotojų pareigybių aprašymuose.

Atlikus fizinės apsaugos auditą, buvo nustatyta tam tikrų fondo valdybos pastatus ir teritoriją saugančių privačių saugos bendrovių teikiamų paslaugų trūkumų, tačiau fondo valdyba netaikė sutartyse numatytos atsakomybės už netinkamą šių paslaugų teikimą.

¹⁰⁹ Viešojo sektoriaus subjektų finansinių ataskaitų rinkinių konsolidavimo tvarkos aprašo, patvirtinto LR finansų ministro 2011-04-19 įsakymu Nr. 1K-152., 10 p.

Fondo valdyba atviro konkurso būdu už 35,0 tūkst. Lt iš privačios bendrovės įsigijo pastatų ir teritorijos fizinės apsaugos audito paslaugas¹¹⁰. Pirkimo sąlygose kaip šio pirkimo tikslas ir uždavinys buvo nurodytas minėtų pastatų esamo fizinės ir techninės apsaugos lygio atitiktis Lietuvos Respublikos teisės aktų ir geriausios pasaulinės praktikos reikalavimams įvertinimas ir šio lygio optimizavimas.

Kaip mes vertiname

Tokios pirkimo sąlygos neatitinka Viešųjų pirkimų įstatymo¹¹¹ reikalavimo, kad pirkimo dokumentai turi būti tikslūs, aiškūs, be dviprasmybių, kad tiekėjai galėtų pateikti pasiūlymus, o perkančioji organizacija nupirkti tai, ko reikia. Neapibrėžtas ir neaiškus atitiktis geriausiai pasaulinei praktikai įvertinimo reikalavimas, nes nei iš pirkimo sąlygų, nei iš paslaugos teikėjo pateiktos audito ataskaitos neaišku, kuriame dokumente ta geriausia pasaulinė praktika apibrėžta ir kokio apsaugos lygio atitiktį reikalavimams tiekėjas turėjo vertinti, nes skirtingas funkcijas vykdančių institucijų pastatams neturi būti keliami vienodi apsaugos nuo galimų grėsmių reikalavimai. Taip pat neaišku, ką fondo valdyba pirkimo sąlygose apibūdino kaip tam tikro lygio atitiktis reikalavimams optimizavimą. Mūsų vertinimu, audito ataskaitoje pateiktos grėsmės ir apsaugojimo nuo jų būdai yra bendri visoms interesantams aptarnaujančioms valstybinėms institucijoms, kurios nepriskiriamos prie karinių ar teisėsaugos institucijų.

Pažymėtina, kad šiuos vertinimus fondo valdyba nurodė atlikti pagal tuo metu jau netekusį galios standartą: pirkimo sąlygose buvo nurodytas reikalavimas įvertinti, ar fondo valdyba, vykdydama veiklą, tinkamai laikosi fizinės apsaugos reikalavimų, nustatytų tarptautiniame standarte LST ISO/IEC 27001:2006, kuris iki pirkimo pradžios jau nebegaliojo¹¹².

Ar šis pirkimas buvo reikalingas ir naudingas fondo valdybai

Fizinės pastatų ir teritorijos apsaugos kokybę ir atitiktį visiems reikalavimams turėjo užtikrinti atlygintinas ginkluotos pastatų apsaugos paslaugas pagal kitas atskirai sudarytas sutartis teikiančios privačios apsaugos bendrovės, kurios sutartimis įsipareigojo imtis visų veiksmų, būtinų viešosios tvarkos, asmenų ir turto saugai užtikrinti. Atliekant įsigytą fizinės apsaugos auditą, nustatyta tam tikrų šių apsaugos bendrovių teikiamų fizinės pastatų ir teritorijos apsaugos paslaugų trūkumų (pavyzdžiui, nebuvo parengta sutartyse įvardyta Objekto saugojimo instrukcija, kurioje būtų nustatyta leidimų išdavimo kontrolė), tačiau fondo valdyba fondo valdyba nepasinaudojo audito ataskaitos išvadomis ir apsaugos paslaugas teikiančių bendrovių atžvilgiu netaikė jokių sutartyse numatytų sankcijų už netinkamą sutarties vykdymą¹¹³.

Atitiktis Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatytiems priešgaisrinės ir civilinės saugos, asmens stebėjimo ir kitiems reikalavimams įvertinimą turėjo atlikti patys fondo valdybos Ūkio valdymo skyriaus ir Vidaus audito skyriaus darbuotojai, kurių pareigybų aprašymuose nustatytas reikalavimas būti susipažinusiems su šios srities teisės aktais ir užtikrinti minėtą atitiktį. Valstybinio audito metu nustatyta, kad pirkimą jo pareigybės aprašyme nustatytoms funkcijoms

¹¹⁰ Pastatų ir teritorijos, esančių Kalvarijų g. 147, J. Kubiliaus g. 10, Konstitucijos pr. 12, Vilniuje, fizinės apsaugos paslaugų audito pirkimas Nr. 185911.

¹¹¹ LR viešųjų pirkimų įstatymo 24 str. 9 d.

¹¹² Tarptautinis standartas LST ISO/IEC 27001:2006 „Informacijos technologija. Saugumo metodai. Informacijos saugumo valdymo sistemos. Reikalavimai – fizinis ir aplinkos saugumas“ negalioja nuo 2013-12-02, jį pakeitė LST ISO/IEC 27001:2013 „Informacinės technologijos. Saugumo metodai. Informacijos saugumo valdymo sistemos. Reikalavimai“.

¹¹³ 2013-11-15 sutarties Nr. F1-0-180 ir 2013-12-12 sutarties Nr. F1-0-189 4.1.3, 4.1.13 ir 4.1.14 p.

atlikti inicijavusiam Ūkio valdymo skyriaus darbuotojui 2014 metais už aukštą kvalifikaciją buvo mokamas 30 proc. pareiginės algos dydžio priedas. Pažymėtina, kad kai kurios paslaugos teikėjo audito ataskaitoje pateiktos rekomendacijos yra visuotinai žinomos ir neturint specialių tos srities žinių, pavyzdžiui, kad dokumentų saugyklų (archyvo) durys turi būti rakinamos, o durų raktai saugomi nustatyta tvarka.

2.2.7. Dėl išlaidų darbuotojų sveikatai užtikrinti

Fondo valdyba ir jos teritoriniai skyriai 2014 m. patyrė darbuotojų skiepavimo ir profilaktinių jų sveikatos patikrinimo išlaidų. Darbdavių lėšos šiam tikslui gali būti naudojamos vadovaujantis Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymu ir jomis turi būti siekiama apsaugoti darbuotojus nuo profesinės rizikos ar tokią riziką sumažinti.

Įvertinę šių lėšų naudojimo racionalumą, turėjome pastabų.

Fondo administravimo įstaigos 3,8 tūkst. Lt fondo lėšų panaudojo neracionaliai ir neteisėtai – sumokėjo už skiepavimo paslaugas, kurias teikti teisės aktai neįpareigoja. Tokios išlaidos buvo apmokėtos nepriėmus motyvuoto sprendimo dėl rizikos veiksnių ir tikimybės užsikrėsti tokia liga. Nesant tokio motyvuoto sprendimo, visų pageidaujančių skiepytis darbuotojų savanoriško skiepavimo nuo gripo išlaidos yra priskiriamos darbuotojų gautoms pajamoms natūra, kurių fondo valdybos administravimo įstaigos neapmokestino įstatymų nustatyta tvarka.

Darbuotojų skiepavimo darbdavio lėšomis teisinis reglamentavimas

Įstatymas¹¹⁴ nustato, kad darbuotojai, kuriems kyla pavojus susirgti užkrečiamąja liga, skiepiami darbdavio lėšomis, o tokių darbuotojų profesijų ir pareigybių sąrašus tvirtina sveikatos apsaugos ministras¹¹⁵. Vadovaujantis šiuo ministro įsakymu privalomojo socialinio draudimo veikla nėra priskiriama tai veiklų kategorijai, kai darbuotojai nuo gripo privalo būti skiepiami darbdavio lėšomis. Jame leidžiama skiepyti ir kitą nei įsakyme nurodytų profesijų ir pareigybių veiklą vykdančius darbuotojus, tačiau sprendimą dėl tokių darbuotojų sąrašo darbdavys turi priimti įvertinęs, ar darbuotojas darbo metu gali būti veikiamas biologinio rizikos veiksnio ir ar darbuotojui yra tikimybė užsikrėsti bei susirgti užkrečiamąja liga.

Ką mes nustatėme

Fondo valdyba informavo fondo administravimo įstaigas, kad jos turi patvirtinti pareigybių, kurių darbuotojai skiepiami darbdavio lėšomis, sąrašus¹¹⁶. Fondo valdybos Marijampolės, Vilniaus, Kauno, Šiaulių skyriai 2014 metais nupirko paslaugą – darbuotojų skiepimą nuo sezoninio gripo, tačiau šių skyrių atsakingi asmenys patvirtino, kad tokių pareigybių sąrašų nėra pasitvirtinę.

Ką mes manome

Įvertinę šių paslaugų suteikimą pagrindžiančius dokumentus, matome, kad buvo skiepiami ne tik tiesioginį kontaktą su klientais turintys darbuotojai¹¹⁷, todėl abejotina, ar šie darbuotojai

¹¹⁴ LR darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymas, 2003-07-01 Nr. IX-1672, 29 str. 5 d.

¹¹⁵ Darbuotojų, kurie skiepiami darbdavio lėšomis nuo užkrečiamųjų ligų, taip pat ir nuo gripo, profesijų ir pareigybių sąrašas, patvirtintas sveikatos apsaugos ministro 2004-10-14 įsakymu Nr. V-716.

¹¹⁶ Fondo valdybos 2006-04-14 raštas Nr. (2.19)I-2421.

¹¹⁷ Pavyzdžiui, Teisės ir personalo, Finansų, Konsultavimo telefonu, Informacinių technologijų, Registro skyrių specialistai, raštvedys, ūkvedys ir kt.

darbo metu gali būti veikiami biologinio rizikos veiksnio ir užsikrėsti bei susirgti užkrečiamąja liga.

Kadangi fondo valdybos teritoriniai skyriai nebuvo pasitvirtinę darbuotojų, kurie skiepijami fondo biudžeto lėšomis, pareigybių sąrašų, kaip to reikalauja teisės aktai, 3,8 tūkst. Lt fondo lėšų sumokėti už šias paslaugas Marijampolės, Vilniaus, Kauno, Šiaulių skyriuose buvo panaudota neteisėtai. Savanoriškai nusprendusių skiepytis darbuotojų gauta nauda, vadovaujantis Gyventojų pajamų mokesčio įstatymu, turėjo būti laikoma pajamomis natūra ir apmokestinama.

Dėl apmokestinimo pagal Gyventojų pajamų mokesčio įstatymą

Vadovaujantis Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo¹¹⁸ nuostatomis, pajamoms natūra nepriskiriama gyventojų nauda, gauta asmeniui, susijusiam su gyventojų darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais, sumokėjus (visiškai ar iš dalies) už gyventojui suteiktas gydymo paslaugas, kai to reikalauja teisės aktai. Šiuo atveju darbuotojai buvo skiepijami nesant motyvuotu sprendimu patvirtintų sąrašų, todėl savanoriškai nusprendusių skiepytis darbuotojų gauta nauda, vadovaujantis Gyventojų pajamų mokesčio įstatymu, yra priskiriama su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusioms pajamoms natūra, kurios apmokestinamos kaip darbo užmokestis. Nuo 2009 m. sausio 1 d. gyventojų pajamos natūra apmokestinamos taikant 15 proc. gyventojų pajamų mokesčio tarifą, o pajamų natūra davėjas nuo gyventojų pajamų natūra privalo apskaičiuoti, išskaičiuoti ir už gavėją sumokėti ne tik gyventojų pajamų mokestį, bet ir 6 proc. privalomojo sveikatos draudimo įmoką bei 3 proc. valstybinio socialinio draudimo įmoką. Darbdavys nuo gyventojų natūra gautų pajamų taip pat turi apskaičiuoti ir sumokėti 30,98 proc. valstybinio socialinio draudimo įmokų.

Fondo administravimo įstaigos, pirkdamos darbuotojų profilaktinių sveikatos patikrinimų paslaugas, neracionaliai panaudojo 2,1 tūkst. Lt, nes neužtikrino, kad šios paslaugos būtų teikiamos teisės aktų nustatytoje vietoje.

Profilaktinių sveikatos patikrinimų teisinis reglamentavimas

Profilaktinių sveikatos tikrinimų sveikatos priežiūros įstaigose apraše¹¹⁹ nustatyta, kad privalomai profilaktiškai darbuotojų sveikata tikrinama asmens sveikatos priežiūros įstaigoje, turinčioje licenciją vykdyti asmens sveikatos priežiūros veiklą. Teisės aktuose asmens sveikatos priežiūros įstaigų patalpoms ir jų įrangai keliama tam tikri specialūs reikalavimai, o pagal minėto aprašo tvarką atliekant profilaktinius sveikatos patikrinimus su specialia medicinine įranga turi dalyvauti ir atskirų sričių asmens sveikatos priežiūros specialistai.

Ką mes nustatėme

Fondo valdyba ir Vilniaus bei Marijampolės teritoriniai skyriai paslaugų pirkimo sutartyse (ar pažymose apie sutarties sudarymą) vietoje teisės aktuose reikalaujamo asmens sveikatos priežiūros įstaigos adreso kaip paslaugų teikimo vietą nurodė fondo valdybos ir jos Vilniaus, Marijampolės teritorinių skyrių patalpas. Lietuvos medicinos normoje¹²⁰ nenustatyta, kad

¹¹⁸ LR gyventojų pajamų mokesčio įstatymas, 2002-07-02 Nr. IX-1007 (su vėlesniais pakeitimais), 9 str. 1 d. 2 p.

¹¹⁹ LR sveikatos apsaugos ministro 2000-05-31 įsakymu Nr. 301 patvirtinto Asmenų, dirbančių darbo aplinkoje, kurioje galima profesinė rizika (kenksmingų veiksnių poveikis ir (ar) pavojingas darbas), privalomo sveikatos tikrinimo tvarkos aprašo 8 p.

¹²⁰ Lietuvos medicinos norma MN 14:2005 „Šeimos gydytojas. Teisės, pareigos, kompetencija ir atsakomybė“, patvirtinta LR sveikatos apsaugos ministro 2005-12-22 įsakymu Nr. V-1013.

profilaktinius sveikatos patikrinimus atliekantis šeimos gydytojas turi teisę teikti paslaugas administracinėse patalpose.

Ką mes manome

Tokio teisės aktus pažeidžiančio darbuotojų profilaktinio sveikatos patikrinimo, už kurį sumokėta fondo lėšomis, rezultatai nėra patikimi, o lėšos panaudotos neracionaliai.

3. KONSOLIDUOTŲJŲ ATASKAITŲ RINKINIAI

Ką mes anksčiau pastebėjome ir siūlėme

Iki šiol fondo valdyba nėra nustačiusi detalių fondo biudžeto vykdymo ir finansinių ataskaitų rengimo principų, kuriuose būtų nurodyta, kokios lėšos priskiriamos fondui ir kokios – fondą administruojančių įstaigų veiklai. Tai leistų parengti teisingas, informatyvias ir objektyviai palyginamas biudžeto vykdymo ir finansines ataskaitas. Šią pastabą teikėme fondo valdybai valstybinio audito ataskaitoje¹²¹ atlikę Valstybinio socialinio draudimo fondo 2011 metų auditą. Kad finansinėse ir biudžeto vykdymo ataskaitose būtų pateikti teisingi duomenys ir jų vartotojams suteikta aiški, neklaidinanti informacija, 2013 metų fondo audito ataskaitoje¹²² teikėme rekomendaciją fondo valdybai inicijuoti fondo biudžeto sudarymo ir vykdymo taisyklių pakeitimus: detalizuoti ataskaitų sudarymo principus ir jų straipsnių paaiškinimus, kuriais remiantis būtų pateikiama visa informacija apie atitinkamų finansinių metų fondo ir jį administruojančių įstaigų veiklos finansavimo šaltinius ir patirtas išlaidas. Taip pat kad finansinėse ir biudžeto vykdymo ataskaitose duomenys būtų pateikiami teisingai ir kad būtų tinkamai laikomasi VSAFAS nuostatų, teikėme rekomendaciją parengti ir patvirtinti apskaitos politikos pakeitimus, kurie detalčiai reglamentuotų specifinių, tik fondui būdingų sričių apskaitos principus ir operacijas, užtikrintų, kad būtų nuosekliai laikomasi kaupimo principo visose fondo pajamų ir sąnaudų apskaitos srityse.

Kaip fondo valdyba įgyvendina mūsų rekomendacijas

Fondo valdyba 2013-10-31 dvejų metų laikotarpiui su privačia bendrove sudarė 302,5 tūkst. Lt vertės sutartį¹²³ dėl finansų valdymo ir apskaitos sistemos modelio parengimo. 2013–2014 metais darbai pagal šią sutartį nebuvo atlikti. Fondo valdyba įsipareigojo rekomendaciją įgyvendinti iki 2015 metų lapkričio mėnesio.

Fondo valdyba kreipėsi¹²⁴ į Socialinės apsaugos ir darbo ministeriją dėl darbo grupės sudarymo ir Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto sudarymo ir vykdymo taisyklių tikslinimo, taip pat 2015-03-02 organizavo pasitarimus šiais klausimais su Socialinės apsaugos ir darbo ir Finansų ministerijų atstovais.

¹²¹ 2012-07-17 valstybinio audito ataskaita Nr. FA-P-10-2-49.

¹²² 2014-09-08 valstybinio audito ataskaita Nr. FA-P-10-5-49.

¹²³ 2013-10-31 sutartis Nr. F1-0-167.

¹²⁴ Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos 2015-01-07 raštas Nr. (1.64) I-68.

3.1. Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinys

3.1.1. Dėl pajamų ir sąnaudų apskaitos kaupimo principu

Neištaisius 2012 m. audito ataskaitoje nurodytų apskaitos klaidų, padarytų dėl to, kad delpinigių už pavėluotą įmokų mokėjimą ir socialinio draudimo išmokų apskaitai nebuvo taikomas kaupimo principas, konsoliduotajame 2014-12-31 finansinių ataskaitų rinkinyje nurodyti neteisingi duomenys:

- finansinės būklės ataskaitoje negalėjome patvirtinti 220 545,4 tūkst. Lt trumpalaikių atidėjinių, 1 895,8 tūkst. Lt kitų gautinų sumų teisingumo;
- veiklos rezultatų ataskaitoje negalėjome patvirtinti 6 402,2 tūkst. Lt finansinės ir investicinės veiklos pajamų, 60 518,2 tūkst. Lt nuvertėjimo ir nurašytų sumų sąnaudų teisingumo.

Iki 2014 m. pabaigos nebuvo įgyvendintos kai kurios 2012 m. valstybinio audito ataskaitoje¹²⁵ mūsų teiktos rekomendacijos¹²⁶ dėl sisteminių apskaitos klaidų pajamų ir sąnaudų srityse, o šių klaidų visuma gali turėti įtakos finansinių ataskaitų teisingumui.

Kaip ir ankstesniais metais, Valstybinį socialinio draudimo fondą administruojančiose įstaigose delpinigia už pavėluotą įmokų mokėjimą pripažinti pajamomis netaikant kaupimo principo, t. y. ne tą laikotarpį, kai jos uždirbamos. Kaupimo principas, kaip bendrasis apskaitos principas, apibrėžtas Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo¹²⁷ 3 straipsnio 2 dalies 6 punkte ir 9 straipsnyje, taip pat 1-ojo VSAFAS „Informacijos pateikimas finansinių ataskaitų rinkinyje“ 15.6 ir 23 punktuose. Delpinigių pripažinimas kaupimo principu reglamentuotas 10-ojo VSAFAS „Kitos pajamos“ 9 punkte.

Delpinigių netinkamo pripažinimo apskaitoje aplinkybės

Įgyvendinant mūsų rekomendaciją fondo valdybos direktoriaus 2013-02-07 įsakymu Nr. V-72 buvo patvirtinta Delpinigių už laiku nesumokėtas VSD ir PSD įmokas skaičiavimo metodika. Valdyba patobulino programinę įrangą, leidžiančią delpinigių skaičiuoti automatiškai (nuo 2013 m. II ketv.), tačiau 2014 m. apskaičiuoti delpinigia finansinėse ataskaitose (F4 formose) buvo įtraukiami į apskaitą neteisingą laikotarpį, nepaisant metodikos 19 punkto reikalavimo apskaičiuotų delpinigių duomenis iš ataskaitos automatiškai perrašyti į to ataskaitinio laikotarpio, kurio delpinigia apskaičiuoti, draudėjo Valstybinio socialinio draudimo ir sveikatos draudimo fondų lėšų finansinės ataskaitos (F4) 3 lentelės S17 stulpelio E1 eilutę.

Pažymime, kad fondo valdybos prašymu rekomendacijos dėl delpinigių apskaitos kaupimo principu įgyvendinimo terminą nuo 2012 metų esame nukėlę keletą kartų (pastarąjį kartą – iki 2015-12-31), tačiau rekomendacija iki šiol neįgyvendinta motyvuojant tuo, kad esama įmokų apskaitos taikomosios sistemos priežiūros ir plėtros paslaugų viešųjų pirkimų nesklaidumų¹²⁸.

Dėl to, kad delpinigių apskaitai netaikomas kaupimo principas, negalėjome patvirtinti, ar veiklos rezultatų ataskaitoje nurodytos 6 402,2 tūkst. Lt finansinės ir investicinės veiklos pajamos ir finansinės būklės ataskaitoje nurodytos 1 895,8 tūkst. Lt kitos gautinos sumos yra teisingos.

Fondą administruojančiose įstaigose socialinio draudimo sąnaudos iki šiol įtraukiamos į apskaitą tą laikotarpį, kai gaunami apdraustųjų prašymai skirti atitinkamas išmokas, neatsižvelgiant į

¹²⁵ 2012-07-17 valstybinio audito ataskaita Nr. FA-P-10-2-49.

¹²⁶ Fondo valdybos prašymu rekomendacijų įgyvendinimo terminas nukeltas į 2016 m. I ketvirtį.

¹²⁷ LR viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 2007-06-26 Nr. X-1212 (su vėlesniais pakeitimais).

¹²⁸ Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos 2014-04-15 raštas Nr. (1.38) I-3529.

prievolės mokėti šias išmokas atsiradimo datą. 2012 m. audito ataskaitoje nurodėme, kad teisės gauti socialinio draudimo išmoką įgijimo nelaikant įpareigojamuoju įvykiu ir nekaupiant mokėtinų sumų (įsipareigojimų), apskaitoje neužregistruojami atidėjiniai, skirti socialinio draudimo išmokoms mokėti asmenims, ataskaitiniu laikotarpiu įgijusiems į jas teisę, o su šiomis išmokomis susijusios sąnaudos įtraukiamos į apskaitą ne kaupimo principu – nesilaikoma 11-ojo VSAFAS „Sąnaudos“ 4 punkto reikalavimų. Atsižvelgiant į 2-ojo VSAFAS „Finansinės būklės ataskaita“ 3 punktą ir 18-ojo VSAFAS „Atidėjiniai, neapibrėžtieji įsipareigojimai, neapibrėžtasis turtas ir poataskaitiniai įvykiai“ 6, 8 ir 23 punktus, įsipareigojimas, kurio įvykdymo laiko negalima tiksliai nustatyti, tačiau galima patikimai įvertinti, laikomas atidėjiniu. Teisės aktuose įtvirtinta teisė gauti išmokas turėtų būti laikoma įpareigojamuoju įvykiu, o sudarant finansines ataskaitas turėtų būti įvertinti buvę įvykiai (teisės gauti išmokas atsiradimo faktai), darantys poveikį dabartiniam įsipareigojimui, t. y. pripažįstama atidėjinio suma turėtų būti labiausiai tikėtina dabartiniam įsipareigojimui įvykdyti reikalingų išlaidų suma paskutinę ataskaitinio laikotarpio dieną. Fondą administruojančios įstaigos, turėdamos informaciją apie asmenis, kurie turi teisę gauti tam tikras išmokas, tačiau sprendimas jiems skirti išmokas nebuvo priimtas iki ataskaitinių metų pabaigos, turi įvertinti įsipareigojimus ir apskaitoje bei ataskaitose nurodyti atidėjinių sumas.

Socialinio draudimo išmokų apskaitos aplinkybės

Fondo valdyba, Valstybės kontrolei pateikdama informaciją apie rekomendacijų vykdymą, nurodė¹²⁹, kad socialinio draudimo išmokas įtraukti į apskaitą kaupimo principu, atsiradus prievolei mokėti socialinę išmoką, bet asmeniui nepateikus prašymo ją skirti, kol kas nėra techninių galimybių, nes reikia atlikti programinės įrangos pakeitimus, o tam fondo valdyba iki šiol neturi rangovų. Prieš atliekant pakeitimus, reikia peržiūrėti visą išmokų skyrimo ciklą ir pakeisti šiuo metu socialinio draudimo išmokų skaičiavimo procesus. Rekomendacijos įgyvendinimo terminas nukeltas į 2016 m. I ketvirčio pabaigą.

Dėl to, kad socialinio draudimo išmokų apskaitai tik iš dalies taikomas kaupimo principas, finansinės būklės ataskaitoje negalėjome patvirtinti 220 545,4 tūkst. Lt įsipareigojimų (trumpalaikių atidėjinių), o veiklos rezultatų ataskaitoje 60 518,2 tūkst. Lt nuvertėjimo ir nurašytų sumų sąnaudų teisingumo.

3.1.2. Dėl papildomų pensijų kaupimo įmokų apskaitos

Fondo valdybos teritoriniai skyriai pensijų kaupimo dalyvių lėšomis mokamas papildomas įmokas, kurios nėra socialinio draudimo įmokos, neteisingai laikė pagrindine fondo veikla ir priskyrė socialinių įmokų pajamoms, todėl 2014-12-31 konsoliduotojoje finansinės būklės ataskaitoje nurodyti 5 772,2 tūkst. Lt didesni gautini mokesčiai ir socialinės įmokos, o kitos gautinos sumos – šia suma mažesnės.

2014 m. sausio 1 d. įsigaliojus įstatymo¹³⁰ pakeitimams, fondą administruojančios įstaigos (fondo valdybos teritoriniai skyriai) surenka ir perveda pensijų kaupimo fondus administruojančioms bendrovėms pensijų kaupimo dalyvių lėšomis mokamas papildomas pensijų įmokas. Valstybinį socialinio draudimo fondą administruojančioms įstaigoms pradėjus vykdyti šią naują funkciją, buvo papildyta fondo apskaitos politika¹³¹. Pagal ją pensijų kaupimo dalyvių sumokėtos lėšos

¹²⁹ Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos 2014-01-09 raštas Nr. (4.175) I-270.

¹³⁰ LR pensijų sistemos reformos įstatymo 4 str.

¹³¹ Fondo valdybos direktoriaus 2013-12-31 įsakymo Nr. V-386 11 p.

pripažįstamos socialinių įmokų pajamomis, o finansinėse ataskaitose jos parodomos sumažintos pervestinomis įmokų sumomis.

Kaip jau teigėme ataskaitos 1.2.3 skyriuje, šios papildomos pensijų kaupimo dalyvio lėšomis mokamos 1 procento įmokos įstatymas nepriskiria socialinio draudimo įmokoms. Fondo valdyba šių papildomų įmokų taip pat nuosekliai nelaiko socialinių įmokų dalimi, nes jų surinkimas ir pervedimas pensijų kaupimo bendrovėms, vykdamas Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetą, yra kita fondui pavesta veikla. Ją vykdamas kompensuojamos patirtos administravimo sąnaudos. Todėl gautos įmokos nėra pripažįstamos fondo biudžeto pajamomis ir fondo biudžeto vykdymo ataskaitose parodomos tik piniginių įplaukų ir išlaidų ataskaitoje kitos fondui pavestos veiklos eilutėje. Tačiau fondą administruojančios įstaigos pensijų kaupimo dalyvių lėšomis mokamų papildomų įmokų sumas, kurios nėra fondo biudžeto pajamos, finansinėse fondo ataskaitose priskyrė socialinių įmokų pajamoms, kurios yra fondo pagrindinės veiklos pajamos. Pažymime, kad tam pačiam tikslui – papildomai pensijų kaupimo įmokai – pervedamos valstybės biudžeto lėšos Valstybinio socialinio draudimo fondo finansinėse ataskaitose priskiriamos ne socialinių įmokų, o finansavimo pajamoms.

Atkreipiame dėmesį, kad Valstybės kontrolė jau yra teikusi pastabas dėl tokio nenuoseklumo priskiriant vykdomą veiklą pagrindinei ar kitai fondo veiklai, taip pat priskiriant lėšas fondui ar administruojančių įstaigų veiklai biudžeto vykdymo ir finansinėse ataskaitose. Neįgyvendinus Valstybės kontrolės teiktų rekomendacijų dėl detalių fondo biudžeto vykdymo ir finansinių ataskaitų rengimo principų, šių ataskaitų rodiklių palyginimo aspektų nustatymo, negalime objektyviai palyginti biudžeto vykdymo ir finansinėse ataskaitose pateiktos informacijos apie pensijų kaupimo dalyvių lėšomis mokamas įmokas.

Manome, kad šių įmokų priskyrimas socialinių įmokų pajamoms prieštarauja 9-ojo VSAFAS „Mokesčių ir socialinių įmokų pajamos“ 4 punktui, kuris aiškiai nustato, kokių mokesčių pajamos turėtų būti priskiriamos socialinių įmokų pajamoms, t. y. privalomojo sveikatos draudimo įmokos, įmokos į Garantinį fondą, valstybinio socialinio draudimo įmokos, taip pat 12.3 punktui, nustatančiam, kad gautinos socialinės įmokos pripažįstamos pajamomis, kai tenkinama sąlyga – fondo biudžetas gaus su šiomis įplaukomis susijusios ekonominės naudos. Papildomų dalyvio lėšomis mokamų įmokų į pensijų fondus surinkimas neteikia fondui ekonominės naudos.

3.1.3. Dėl finansavimo sąnaudų apskaitos

Fondo valdyba 2014 m. finansavimo sąnaudas sumažino praėjusio ataskaitinio laikotarpio nepanaudotų lėšų suma, todėl konsoliduotoje 2014-12-31 veiklos rezultatų ataskaitoje finansavimo sąnaudos nurodytos 18 492,1 tūkst. Lt mažesnės.

Pasibaigus biudžetiniams metams fondą administruojančių įstaigų veiklos finansavimo sąskaitose esamų lėšų likučiai kasmet pervedami į fondo valdybos veiklos finansavimo sąskaitą. Šiems likučiams, įvertinus nebaigtus atsiskaitymus, fondo valdyba sudaro ir tvirtina nepanaudotų lėšų likučių sumai lygią išlaidų sąmatą, kurioje patvirtinta lėšų suma įtraukiama ne į praėjusio ataskaitinio laikotarpio, o į einamojo laikotarpio finansines ataskaitas, todėl ataskaitinių metų fondo konsoliduotoje veiklos rezultatų ataskaitoje nurodoma neteisinga finansavimo sąnaudų suma.

2014 metais fondą administruojančių įstaigų nepanaudotų finansavimo lėšų likutis sudarė

6 430,84 tūkst. Lt¹³², o 2014 metais grąžintas 2013 metais nepanaudotas likutis – 24 922,86 tūkst. Lt. Taigi konsoliduotoje 2014-12-31 veiklos rezultatų ataskaitoje finansavimo sąnaudos nurodytos 18 492,1 tūkst. Lt mažesnės.

Fondą administruojančioms įstaigoms sudarant metinius finansinių ataskaitų rinkinius yra žinomos nebaigtų atsiskaitymų sumos, todėl fondo valdyba prieš sudarydama konsoliduotąsias finansines ataskaitas turėtų įvertinti ataskaitiniais metais nepanaudotų lėšų likučius ir juos apskaityti ir atvaizduoti einamojo ataskaitinio laikotarpio finansinėse ataskaitose.

3.2. Biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys

3.2.1. Dėl ankstesnių laikotarpių klaidų taisymo

Taisant ankstesniais ataskaitiniais laikotarpiais padarytas pajamų apskaitos klaidas, metinėje biudžeto vykdymo ataskaitoje neteisingai pateiktos su šių metų biudžeto vykdymo rezultatais nesusijusios pajamos, todėl 2014-12-31 VSDF biudžeto vykdymo pajamų ir išlaidų ataskaitoje veiklos pajamos padidintos 1 915,5 tūkst. Lt.

Fondo biudžeto pajamas ir išlaidas sudarančias sumas reglamentuoja Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto sandaros įstatymas, fondo biudžeto vykdymo apskaitą reglamentuoja Vyriausybės patvirtintos Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto sudarymo ir vykdymo taisyklės, kuriose nustatyta pajamų ir išlaidų bei piniginių įplaukų ir išlaidų klasifikacija, pagrindiniai apskaitos principai ir ataskaitų struktūra. Pajamų ir išlaidų ataskaitoje pagal Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto sandaros įstatymo 2 straipsnio 6, 7, 8 ir 11 dalyse pateiktus fondo biudžeto, jo išlaidų ir pajamų bei rezultato apibrėžimus, turi būti nurodoma tik atitinkamų biudžetinių metų apskaičiuotos pajamos ir patirtos išlaidos bei biudžeto rezultatas.

Nustatyta, kad 2014 m. fondo biudžeto pajamų ir išlaidų ataskaitoje nurodant veiklos pajamas ir iš įtraukto į fondo apskaitą turto gaunamas pajamas (toliau – veiklos pajamos), buvo įvertinta ankstesniais laikotarpiais padaryta apskaitos klaida registruojant UAB „Senevita“ ir UAB „Pušyno kelias“ finansinius įrašus pirminio pripažinimo metu. Klaida padaryta 2010 metais pradėjus apskaitą tvarkyti pagal VSAFAS, kai perkeliant pradinius likučius investicijų į kontroliuojamas įmones savikaina užregistruota ne įstatinio kapitalo, o nuosavo kapitalo verte.

3.2.2. Dėl neištaisytų biudžeto vykdymo apskaitos klaidų

Dėl neištaisytų 2011, 2012 ir 2013 m. auditų metu nustatytų biudžeto vykdymo apskaitos klaidų, susijusių su praėjusio ataskaitinio laikotarpio nepanaudotų lėšų likučio, pajamų ir išlaidų apskaita, fondo biudžeto vykdymo pajamų ir išlaidų ataskaitoje pagal 2014-12-31 duomenis pateikti neteisingi duomenys:

- nurodytos 18 492,1 tūkst. Lt mažesnės veiklos sąnaudos;
- gali būti nurodytos mažesnės socialinio draudimo išmokų (kurias teisė gauti įgyjama anksčiau, nei pateikiamas prašymas) ir neatgautinų ir abejotinai atgautinų sumų išlaidos ir atgautų į ankstesnių metų išlaidas iškeltų abejotinai atgautinų sumų pajamos;
- negalime patvirtinti, kad 5 206,6 tūkst. Lt delspinigių pajamų nurodyta teisingai.

¹³² Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos direktoriaus 2015-06-03 įsakymas Nr. V-276.

2014 m. biudžeto vykdymo apskaitoje padaryta tų pačių klaidų, nustatytų ankstesnių auditų metu.

Ataskaitos 3.1 poskyriuose nurodėme finansinių ataskaitų teisingumui įtakos turinčius pastebėjimus dėl netinkamo pajamų ir sąnaudų pripažinimo. Kadangi fondo biudžeto vykdymo apskaitai ir ataskaitoms taikomi tokie pat principai kaip ir finansinėms ataskaitoms, tie patys pastebėjimai turi įtakos ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio teisingumui.

Kaip ir 2013 m., fondo biudžeto vykdymo pajamų ir išlaidų ataskaitoje nurodytos 2014 m. fondą administruojančių įstaigų finansavimo sąnaudos neteisingai sumažintos šių įstaigų 2013 metais nepanaudotų lėšų likučiu (24 922,9 tūkst. Lt). Remiantis fondo valdybos direktoriaus įsakymu¹³³ patvirtinta sąmata, jis buvo grąžintas į fondo biudžetą. Dar 2012 m. audito ataskaitoje nurodėme, kad pagal Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto sandaros įstatymo 5 straipsnio 2 dalies 2 punktą ir fondo biudžeto sudarymo ir vykdymo taisyklės fondo veiklos sąnaudoms turi būti priskiriamos tik su patirtomis sąnaudomis susijusios sumos, todėl fondo veiklos sąnaudas sumažinus į fondą grąžintu 2013 m. pinigų likučiu, nesilaikyta minėtų teisės aktų reikalavimų.

Kaip paminėta ataskaitos 3.1.3 skirsnyje, 2014 metais fondą administruojančių įstaigų nepanaudotų finansavimo lėšų likutis sudarė 6 430,84 tūkst. Lt. Jis grąžintas 2015 metais ir įtrauktas į 2015 metų biudžeto vykdymo ataskaitą. Taigi nurodytos 18 492,1 tūkst. Lt mažesnės 2014 metų veiklos sąnaudos.

2014 m. taip pat nepadaryta nuvertėjimo sąnaudų atstatymo operacijų apskaitos sisteminių pakeitimų. Iki šiol fondą administruojančiose įstaigose, įtraukiant į apskaitą nuvertėjimo sąnaudų atstatymo operacijas, nenurodoma, kurio laikotarpio – praėjusio ar einamojo – šios atstatomos nuvertėjimo sumos buvo apskaičiuotos. Negalėjome įsitikinti, ar 2014 metais nebuvo atgautos praėjusiais laikotarpiais apskaičiuotos gautinos sumos, kurių nuvertėjimas buvo apskaičiuotas, todėl pajamų ir išlaidų ataskaitoje galėjo būti nurodytos mažesnės atgautos į ankstesnių metų išlaidas iškeltos abejotinais atgautinos sumos (pajamos) ir neatgautinų ir abejotinais atgautinų sumų išlaidos.

Valstybės kontrolierius

Arūnas Dulkys

Auditas atliktas, vykdant 2014-07-28 pavedimą Nr. P-10-7

Auditą atliko valstybinių auditorių grupė: vyriausieji valstybiniai auditoriai Daiva Navickienė (grupės vadovė), Vyrmantas Jašmontas, vyresnieji valstybiniai auditoriai Laura Grigonytė, Rūta Grybaitė, Vytenis Žukas, Informacinių sistemų ir infrastruktūros audito departamento Informacinių sistemų audito skyriaus vedėja Živilė Kindurytė

---

¹³³ Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos direktoriaus 2014-06-03 įsakymas Nr. V-338.

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos
„Dėl 2014 metų valstybinio socialinio
draudimo fonde atlikto finansinio
(teisėtumo) audito rezultatų“
1 priedas

Teisės aktai, kuriais vadovaujantis atliktos audito procedūros ir vertinimai

Audito procedūras ir vertinimus dėl lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo atlikome vadovaudamiesi teisės aktais:

1. Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto 2014 metų rodiklių patvirtinimo įstatymas.
2. LR valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto 2015 metų rodiklių patvirtinimo įstatymas.
3. Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymas.
4. Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto sandaros įstatymas.
5. Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo pensijų įstatymas.
6. Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymas.
7. Lietuvos Respublikos nedarbo socialinio draudimo įstatymas.
8. Lietuvos Respublikos užimtumo rėmimo įstatymas ir jį įgyvendinantys teisės aktai.
9. Lietuvos Respublikos nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymas.
10. Lietuvos Respublikos pensijų sistemos reformos įstatymas.
11. Lietuvos Respublikos pensijų kaupimo įstatymas.
12. Lietuvos Respublikos valstybinių socialinio draudimo senatvės ir netekto darbingumo (invalidumo) pensijų kompensavimo įstatymas.
13. Lietuvos Respublikos Europos Sąjungos institucijų darbuotojų ir Europos Parlamento narių pensijų teisių išsaugojimo ir perkėlimo įstatymas.
14. Europos Parlamento ir Tarybos 2004-04-29 reglamentas (EB) Nr. 883/2004 „Dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo“.
15. Europos Parlamento ir Tarybos 2004-04-29 reglamentas (EB) Nr. 987/2009, nustatantis Reglamento (EB) Nr. 883/2004 „Dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo įgyvendinimo tvarkos“ įgyvendinimo tvarką.
16. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005-06-14 nutarimas Nr. 647 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto sudarymo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo“.

17. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994-11-18 nutarimas Nr. 1156 „Dėl Valstybinių socialinio draudimo pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatų patvirtinimo“.
18. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-01-25 nutarimas Nr. 86 „Dėl Ligos ir motinystės socialinio draudimo pašalpų nuostatų patvirtinimo“.
19. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-12-24 nutarimas Nr. 1656 „Dėl Nedarbo socialinio draudimo išmokų nuostatų patvirtinimo“.
20. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-03-22 nutarimas Nr. 309 „Dėl Nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo išmokų nuostatų patvirtinimo“.
21. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012-06-06 nutarimas Nr. 665 „Dėl Valstybės turinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarkos aprašo patvirtinimo“.
22. Lietuvos Respublikos ir Baltarusijos Respublikos 1999-02-04 sutartis dėl socialinės apsaugos.
23. Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas ir jį įgyvendinantys teisės aktai.
24. Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymas ir jį įgyvendinantys teisės aktai.
25. Lietuvos Respublikos darbo kodeksas ir jį įgyvendinantys teisės aktai.
26. Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas ir jį įgyvendinantys teisės aktai.
27. Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymas ir jį įgyvendinantys teisės aktai.
28. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas.
29. Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymas.
30. Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymas.
31. Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymas.
32. Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas.
33. Lietuvos Respublikos pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymas.
34. Lietuvos Respublikos finansų ministro 2011-04-09 įsakymas Nr. 1K-152 „Dėl viešojo sektoriaus subjektų finansinių ataskaitų rinkinių konsolidavimo“.
35. Lietuvos medicinos norma MN 14:2005 „Šeimos gydytojas. Teisės, pareigos, kompetencija ir atsakomybė“, patvirtinta LR sveikatos apsaugos ministro 2005-12-22 įsakymu Nr. V-1013.
36. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993-07-08 nutarimas Nr. 511 „Dėl biudžetinių įstaigų ir organizacijų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos tobulinimo“.
37. Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas ir jį įgyvendinantys teisės aktai.
38. Lietuvos Respublikos centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojo įstatymas.

Valstybinio audito ataskaitos
 „Dėl 2014 metų valstybinio socialinio
 draudimo fonde atlikto finansinio
 (teisėtumo) audito rezultatų“
 2 priedas

VSDF biudžeto pajamų plano vykdymas ir kitimo tendencijos 2013–
 2014 m.

Eil. Nr.	Pajamų straipsniai	2014 m. įvykdyta, mln. Lt	2014 m. struktūra, proc.	2014 m. patvirtinta, mln. Lt	2014 m. įvykdymo proc.	2013 m. įvykdyta, mln. Lt	2014– 2013 m. pokytis, proc.
1.	Draudėjų valstybinio socialinio draudimo įmokos	8 916,7	84,4	8 795,1	101,4	8 362,9	6,6
2.	Apdraustųjų valstybinio socialinio draudimo įmokos	945,3	8,9	932	101,4	885,9	6,7
3.	Savarankiškai dirbančių asmenų valstybinio socialinio draudimo įmokos	201,9	1,9	204	99,0	182,4	10,7
4.	Valstybinio savanoriškojo socialinio draudimo įmokos	3,6	0,0	1,9	184,0	4,6	-22,3
5.	Delspinigiai, palūkanos ir baudos	5,8	0,1	6	97,7	5,8	-0,7
6.	Asignavimai iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir kitų valstybės piniginių išteklių	443,3	4,2	0	0,0	497,2	-10,8
7.	Atgautos į ankstesnių metų išlaidas išskeltos abejotinai atgautinos sumos	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
8.	Veiklos pajamos ir iš įtraukto į fondo apskaitą turto gaunamos pajamos	45,8	0,4	35,1	130,4	56,1	-18,4
9.	Iki 2012 m. gruodžio 31 d. sveikatos draudimo įmokos iš socialinio draudimo pašalpų	0	0,0	0	0,0	0	0,0
10.	Lėšos už ES institucijų pensijų sistemoje įgytas pensines teises	0,3	0,0	0	0,0	0,08	252,9
Iš viso:		10 562,7	100,0	9 974,1	105,9	9 995,0	5,7

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal fondo valdybos pateiktus duomenis

Valstybinio audito ataskaitos
 „Dėl 2014 metų valstybinio socialinio
 draudimo fonde atlikto finansinio
 (teisėtumo) audito rezultatų“
 3 priedas

VSDF biudžeto išlaidų plano vykdymas ir kitimo tendencijos 2013–2014 m.

Eil. Nr.	Išlaidų straipsniai	2014 m. įvykdyta, mln. Lt	2014 m. struktūra proc.	2014 m. patvirtinta, mln. Lt	2014 m. įvykdymo proc.	2013 m. įvykdyta, mln. Lt	2014–2013 m. pokytis proc.
1.	Pensijų socialiniam draudimui	8 698,3	74,7	8133,4	106,9	8 164,0	6,5
2.	Ligos ir motinystės socialiniam draudimui	1 220,0	10,5	1238,7	98,5	1 161,6	5,0
3.	Nedarbo socialiniam draudimui	382,2	3,3	398,3	96,0	151,5	152,3
3.1.	Nedarbo draudimo išmokoms	213,7	1,8	226,8	94,2	-16,0	-1 435,6
3.2.	Užimtumo rėmimo priemonėms	100,0	0,9	100,0	100,0	103,0	-2,9
3.3.	Užimtumo rėmimo politiką įgyvendinančioms įstaigoms išlaikyti ir darbo rinkos paslaugoms teikti	68,6	0,6	71,5	95,9	64,5	6,4
4.	Nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialiniam draudimui	57,2	0,5	62,5	91,5	58,0	-1,4
5.	Iki 2012 m. gruodžio 31 d. lėšos, pervedamos į Privalomojo sveikatos draudimo fondą	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
6.	Lėšos, pervedamos į pensijų fondus	443,7	3,8	454,4	97,6	513,5	-13,6
7.	Neatgautinos ir abejotinai atgautinos sumos	52,3	0,4	50,0	104,6	354,7	-85,3
8.	Veiklos sąnaudos	787,5	6,8	862,9	91,3	826,8	-4,8
8.1.	Fondo administravimo įstaigų finansavimo sąnaudos	201,2	1,7	255,5	78,8	229,0	-12,1
8.2.	Ilgalaikio turto nusidėvėjimas ir amortizacija	11,5	0,1	22,0	52,2	16,4	-29,9
8.3.	Kitos fondo veiklos sąnaudos	574,8	4,9	585,4	98,2	581,3	-1,1
Iš viso:		11 641,2	100,0	11 200,2	103,9	11 230,2	3,7

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal fondo valdybos pateiktus duomenis

Valstybinio audito ataskaitos
 „Dėl 2014 metų valstybinio socialinio
 draudimo fonde atlikto finansinio
 (teisėtumo) audito rezultatų“
 4 priedas

Informacija apie kompensuotinių nedarbo išmokų sąrašus

Asmenų, dėl kuriems išmokėtų išmokų galima pateikti kompensavimo reikalavimus kitos šalies kompetentingai institucijai, sąrašus Utenos skyrius suformavo pavėluotai, t. y. 2015 m. vasario mėn., nors už 2014 m. I pusm. sąrašas turėjo būti suformuotas 2014-06-30, o už 2014 m. II pusm. – 2014-12-31¹³⁴. Sprendimai dėl 2014 m. I pusmetį išmokėtų nedarbo draudimo išmokų kompensavimo reikalavimo buvo priimti tik 2015 m. vasario mėn., o jų pagrindu užpildyti U020 dokumentai su reikalavimu kompensuoti fondui 4 692,18 Lt išmokėtų nedarbo socialinio draudimo išmokų valstybėms narėms išsiųsti tik 2015 m. I pusmetį, praėjus reikalavimo pateikimo terminui.

Pažymėtina, kad sąrašai kelis kartus buvo formuojami dėl taisymų, todėl skirtingu metu formuotų sąrašų už tą patį laikotarpį duomenys nesutampa:

- pagal 2015-01-27 pateiktus duomenis 2014 m. I pusm. sąrašą sudarė 6 asmenys, II pusm. – 3 asmenys;
- pagal 2015-02-02 pateiktus duomenis 2014 m. I pusm. sąrašą sudarė 5 asmenys (visi iš pirminio sąrašo), II pusm. – 4 asmenys (3 iš ankstesnio sąrašo, vienas naujas);
- pagal 2015-02-04 pateiktus duomenis 2014 m. I pusm. sąrašą sudarė 5 asmenys (2 iš jų liko iš 2015-02-02 sąrašo, 3 – nauji), II pusm. – 4 asmenys (du perkelti iš 2014 m. I pusmečio pagal 2015-02-02 sąrašą, vienas liko iš 2015-02-02 sąrašo, vienas – naujas);
- pagal 2015-03-06 pateiktus duomenis 2014 m. I pusm. sąrašą sudarė 6 asmenys (4 asmenys sutampa su 2015-02-04 pateiktu, du – nauji), II pusm. – 4 asmenys (sutampa su 2015-02-04 pateiktu).

Dėl šių nesutapimų prašymai kitų šalių kompetentingoms institucijoms dėl dviejų asmenų, kuriems nedarbo socialinio draudimo išmoka buvo mokama 2014 m. I pusmetį, kompensavimo reikalavimo (2 586,28 Lt suma) nebuvo pateikti. Be to, tokių sistemos neidentifikuotų asmenų, dėl kurių nepateikti prašymai, galėjo būti ir daugiau.

¹³⁴ Nedarbo socialinio draudimo išmokų kompensavimo tvarkos aprašo, patvirtinto Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos direktoriaus 2014-04-11 įsakymu Nr. V-230, 15 p.: „Fondo valdybos Utenos skyrius kartą per pusmetį, bet ne vėliau kaip paskutinę kiekvienų metų birželio ir gruodžio mėnesių darbo dieną, suformuoja ir atspausdina<...> sąrašą.“

Valstybinio audito ataskaitos
 „Dėl 2014 metų valstybinio socialinio
 draudimo fonde atlikto finansinio
 (teisėtumo) audito rezultatų“
 5 priedas

Tarptautiniai susitarimai, kuriuose numatytas mokėjimas kita nei euras valiuta

Užsienio valstybė	Sutartys	
Baltarusijos Respublika (mokama Baltarusijos rubliais).	1999-02-04 Lietuvos Respublikos ir Baltarusijos Respublikos sutartis dėl socialinės apsaugos, 32 str. 1 d.: Pensijos, pašalpos ir žalos atlyginimas pagal šią Sutartį mokami tos Šalies, kurios teritorijoje nuolat gyvena jų gavėjas, valiuta.	2000-03-17 susitarimo tarp Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir Baltarusijos Respublikos socialinės apsaugos ministerijos 11 str.: Lėšas pensijoms ir pašalpoms mokėti kompetentingos įstaigos perveda į jas aptarnaujančių bankų sąskaitas valstybės, kurioje gyvena pensijų ir pašalpų gavėjai, nacionaline valiuta. 13 str.: Pensijos ir pašalpos mokamos valstybės, kurios teritorijoje gyvena pensijos ar pašalpos gavėjas, nacionaline valiuta.
Rusijos Federacija (mokama Rusijos rubliais).	Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Rusijos Federacijos Vyriausybės 1999-06-29 susitarimas dėl pensinio aprūpinimo.	2010-09-07 susitarimas tarp Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos ir Rusijos federacijos pensijų fondo, 2 str. 1 d. 2 pastraipa: Pensijų sumos į Rusijos Federaciją pervedamos rubliais.
Jungtinės Amerikos Valstijos (mokama JAV doleriais).	2003-01-17 Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Jungtinių Amerikos Valstijų susitarime dėl socialinio draudimo pensijų mokėjimo į užsienį numatyta: Jei išmokos bus mokamos Lietuvos Respublikos valiuta, Lietuvos Vyriausybė užtikrina Jungtinių Valstijų Vyriausybę, kad litai bus visiškai konvertuojami į JAV dolerius.	
Kanada (mokama Kanados doleriais)	Lietuvos Respublikos ir Kanados 2005-07-05 sutarties dėl socialinės apsaugos 23 str. 1 d.: Šalies kompetentinga įstaiga savo prievoles pagal šią Sutartį vykdo bet kurios Šalies valiuta.	
Lenkijos Respublika (mokama zlotais)	1992-06-02 susitarimas tarp socialinio draudimo įstaigos Varšuvoje (ZUS) ir Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos dėl pensijų mokėjimo (perdavimo) asmenims, turintiems į jas teisę ir gyvenantiems Lenkijoje arba Lietuvoje. Sutartyje numatyta, kad tarpusavio mokėjimai bus atliekami JAV doleriais, išmokų dydį, nustatytą nacionaline (vidaus apyvartoje naudojama) valiuta, perskaičiuojant į JAV dolerius pagal oficialų kursą, galiojusį išmokų žiniaraščio sudarymo dieną.	Lenkijos socialinio draudimo įstaiga Varšuvoje (ZUS) 2004-08-27 raštu informavo Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybą, kad Lietuvoje gyvenantiems Lenkijos pensininkams pensijas skirs zlotais, o išmokės tiesiogiai į sąskaitas litais. Rašte prašoma, kad Lietuva Lenkijoje gyvenantiems Lietuvos pensininkams mokėtų zlotais.

Šaltinis – Valstybinio socialinio draudimo fondo Užsienio išmokų tarnyba

Valstybinio audito ataskaitos
 „Dėl 2014 metų valstybinio socialinio
 draudimo fonde atlikto finansinio
 (teisėtumo) audito rezultatų“
 6 priedas

Kitiems asmenims naudotis perduotos patalpos, už kurių draudimą
 apmokėjo Fondo valdyba

Eil. Nr.	Patalpų adresas	Pastato bendras plotas pagal NT registro duomenis, kv. m	Fondo valdybos apdraus- tas plotas, kv. m*	Draudimo įmoka 2014 m., Lt	Kitiems asmenims naudotis perduotos patalpos		
					Plotas kv. m	teisinis pagrindas	draudimo įmokos dalis, tenkanti patalpų valdytojui, Lt
1.	Administracinės patalpos Kęstučio g. 2, Šakiai (unik. Nr. 8497-2005-9020)	1 410,16	1 410,16	707,15	205,31	2013-01-31 <u>patalpų nuomos sutartis</u> Nr. 45-1/13/3132 su VšĮ Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnyba	102,96
2.	Administracinės patalpos Maironio g. 6, Vilkaviškis (unik. Nr. 3996-0011-8014)	1 698,35	1 698,35	699,74	19,85	2012-12-31 <u>patalpų nuomos sutartis</u> Nr. 45-35 su UAB „Šilutės modemas“	8,18
3.	Administracinės patalpos Respublikos g. 2A, Naujoji Akmenė (unik. Nr. 3297-2000-1012)	1 087,77	1 087,77	544,39	146,61	2013-04-19 <u>patalpų nuomos sutartis</u> Nr.VPS-8/13/4705 su VšĮ Žemės ūkio konsultavimo tarnyba	73,37
4.	Administracinės patalpos L. Stuokos- Gucevičiaus a. 9, Kupiškis (unik. Nr. 5799-0000-3012)	1 550,12	1 550,12	1 228,56	68,47	2014-04-02 <u>patalpų nuomos sutartis</u> Nr. F22-1 su UAB Medicinos bankas	54,27
5.	Administracinės patalpos Ežero g. 17, Šiauliai (unik. Nr. 2999-7005-2019)	4 325,37	4 325,37	2 208,24	79,07	2005-05-24 <u>patalpų nuomos sutartis</u> Nr. NS-14 su Zitės Knyvienės IĮ	40,37
6.	Administracinės patalpos Kęstučio g. 17, Anykščiai (unik. Nr. 3499-4000-3012)	1 240,89	1 240,89	611,20	211,55	2012-09-12 <u>panaudos sutartis</u> Nr. (3.55) F9-23 su Utenos TDB	104,20

Eil. Nr.	Patalpų adresas	Pastato bendras plotas pagal NT registro duomenis, kv. m	Fondo valdybos apdraustas plotas, kv. m*	Draudimo įmoka 2014 m.*, Lt	Kitiems asmenims naudotis perduotos patalpos		
					Plotas kv. m	teisinis pagrindas	draudimo įmokos dalis, tenkanti patalpų valdytojui, Lt
7.	Administracinės patalpos (unik. Nr. 8995-9001-0017), garažas (unik. Nr. 8995-9001-00280) Plento g. 41, Širvintos	865,71	865,71	503,12	295,85	2012-05-11 <u>panaudos sutartis</u> Nr. 2F-3/ŪS-23 su Vilniaus TDB	171,94
		23,02	23,02	15,60	23,02	(papildomas susitarimas 2012-10-01 Nr. ŪS-54/2F-6 dėl patalpų ploto padidinimo)	15,60
8.	Administracinės patalpos Laisvės pr. 28, Vilnius (unik. Nr. 1099-7015-4024)	5 188,88	5 188,88	2 680,31	161,5	2005-04-01 <u>patalpų nuomos sutartis</u> Nr. 2F-21 su UAB „F and B“	83,42
					177,20	2014-10-24 <u>patalpų nuomos sutartis</u> Nr. 2F-5 su UAB „Qualified Solutions Partners“	91,53
9.	Administracinės patalpos Dūmų, g. 3, Vilnius (unik. Nr. 1095-0008-5367)	1 078,59	1 078,59	541,80	196,26	2013-09-17 <u>patalpų nuomos sutartis</u> Nr. 2F-2 su UAB „Nieko rimto“	98,59
10.	Vasario 16-osios g. 60, Panevėžys (unik. Nr.2799-2018-7018)	6 650,40	6 650,40	3 738,80	16,57	2014-08-08/08-18 panaudos sutartis Nr. 1DPS-(4.27)-2891/F1-0-88 su pensininkų bendrija „Panevėžio bočiai“	9,32
					298,25	2011-05-27 panaudos sutartis Nr. F22-1 su Panevėžio miesto savivaldybės administracija (2013-05-31 susitarimas Nr. 22-656/F22-7 dėl sutarties pratęsimo)	167,67
					31,56	2014-08-19 nuomos sutartis Nr. F22-3 su Žydrė Česevičiene	17,74
					205,06	2012-07-27 nuomos sutartis Nr. F22-4 su UAB „Sabilė Pactum“	115,28
	Iš viso	25 119,26	25 119,26	13 478,91	2 136,13		1 154,43
*2013-12-23/2013-12-30 draudimo sutartis su AB „Lietuvos draudimas“ Nr. 13-1274 M120/F1-0-195, kuria apdraudžiamas nekilnojamas turtas laikotarpiui 2014-01-01/2014-12-31. Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal fondą administruojančių įstaigų pateiktus duomenis							

Valstybinio audito ataskaitos
„Dėl 2014 metų valstybinio socialinio
draudimo fonde atlikto finansinio
(teisėtumo) audito rezultatų“
7 priedas

Fondo administravimo įstaigų iš kitų subjektų išsinuomos patalpos, kurių draudimą apmokėjo Fondo valdyba

Administracinės patalpos Karaimų g. 2, Trakai, 312,70 kv. m (unik. Nr. 7996-3000-2012:0002);
Administracinės patalpos Vydūno g. 7A, Kuršėnai, 90,89 kv. m (unik. Nr. 9194-6002-9034);
Administracinės patalpos Klaipėdos g. 7A, Ukmergė, 262,01 kv. m (unik. Nr. 8198-8000:3015);
Administracinės patalpos Taikos g. 6B, Elektrėnai, 75,85 kv. m (unik. Nr. 4299-1002-1016.);
Garažas Klaipėdos g. 7C, Ukmergė, 50,61 kv. m (unik. Nr. 8197-6000:4010);
Garažas Rašės g. 11, Utena, 23,96 kv. m (unik. Nr. 8297-2002-8030);
Garažas Mokyklos g. 2A–140, Jurbarkas, 39,16 kv. m (unik. Nr. 4400-0263-9569:6961);
Garažas Sporto g. 3D–300, Raseiniai, 30 kv. m (unik. Nr. 7298-3007-1060:0006).

Šaltinis – 2013-12-23/2013-12-30 fondo valdybos draudimo sutartis su AB „Lietuvos draudimas“ Nr. 13-1274 M120/F1-0-195, kuria apdraudžiamas nekilnojamas turtas laikotarpiui 2014-01-01/2014-12-31.

Valstybinio audito ataskaitos
„Dėl 2014 metų valstybinio socialinio
draudimo fonde atlikto finansinio
(teisėtumo) audito rezultatų“
8 priedas

Atvirojo konkurso sąlygose nustatyti dirbtinai tiekėjų konkurenciją ribojantys kvalifikaciniai reikalavimai

Atvirojo konkurso sąlygų 3.3 punkto 3 lentelė. Tiekėjo techninio ir profesinio pajėgumo reikalavimai 3.3.9 punktas:

Tiekėjas per pastaruosius 3 metus arba per laiką nuo Tiekėjo įregistravimo dienos (jeigu Tiekėjas vykdė veiklą mažiau nei 3 metus) turi turėti bent vieną įvykdytą ar vykdomą taikomosios sistemos, veikiančios WEB (arba lygiaverčių) technologijų pagrindu ir sukurtos tam panaudojant Java, Oracle RBDVS, Oracle Forms priemonės bei Oracle BI Publisher (arba lygiavertės priemonės), skirtos naudotis ne mažiau kaip 1 000 naudotojų, turinčios integracines sąsajas su kitomis taikomosiomis ar informacinėmis sistemomis, tam panaudojant žiniatinklio paslaugas (angl. Web Services) (arba lygiavertės), bei darbui naudojančios kitų įstaigų/įmonių/organizacijų informacinių sistemų duomenis, gaunamus automatiškai būdu, kūrimo ir diegimo ar priežiūros ir vystymo sutartį.

Atvirojo konkurso sąlygų 3.3 punkto 3 lentelė. Tiekėjo techninio ir profesinio pajėgumo reikalavimai 3.3.14.2 punkto 3 reikalavimas:

Techninis projekto vadovas turi turėti vadovavimo bent vienos informacinės sistemos, veikiančios WEB arba lygiaverčių technologijų pagrindu ir sukurtos panaudojant Java, Oracle RBDVS, Oracle BI Publisher bei Oracle Forms priemonės (arba lygiavertės), turinčios integracines sąsajas su kitomis taikomosiomis ar informacinėmis sistemomis, tam panaudojant žiniatinklio paslaugas (angl. Web Services), bei darbui naudojančios kitų įstaigų/įmonių/organizacijų informacinių sistemų duomenis; bei skirtos naudotis ne mažiau kaip 1 500 naudotojų, projektavimui, kūrimui ar priežiūrai ir vystymui patirtį.

Valstybinio audito ataskaitos
„Dėl 2014 metų valstybinio socialinio
draudimo fonde atlikto finansinio
(teisėtumo) audito rezultatų“
9 priedas

Atvirojo konkurso sąlygose ir pirkimo sutartyje nustatytų skirtingai apmokamų vienodų paslaugų palyginimas

Apmokama papildomai pagal atskirus įkainius:

Atvirojo konkurso sąlygų 2.6.1 punktas ir pirkimo sutarties 2 priedo 16.1 punktas.

Pagal Fondo valdybos teikiamus užsakymus Tiekėjas turės keisti TS „PKF“ taip, kad ji savo darbo našumu bei funkcionalumu tenkintų Fondo administravimo įstaigų poreikius, atitiktų galiojančių ir ruošiamų Lietuvos Respublikos teisės aktų nuostatas, Fondo administravimo įstaigų veiklos procesus, gebėtų tiek duomenų mainų, tiek ir tinklinių paslaugų lygyje keisti informacija su kitomis Fondo valdybos taikomosiomis sistemomis bei kitų organizacijų informacinėmis sistemomis.

Apmokama pagal fiksuotą abonentinį mokestį:

Atvirojo konkurso sąlygų 2.6.5 punktas:

keisti bei papildomai kurti TS „PKF“ programinę įrangą bei saugomų duomenų struktūrą taip, kad būtų realizuoti TS „PKF“ naudotojų, Fondo valdybos veiklos skyrių specialistų pageidavimai TS „PKF“ funkcionalumui, darbo našumui ir patikimumui;

Atvirojo konkurso sąlygų 2.6.8 punktas:

keisti sukurtas ir kurti naujas integracines sąsajas tarp TS „PKF“ ir kitų Fondo valdybos informacinės sistemos taikomųjų sistemų taip, kad būtų užtikrintas reikiamas sistemų integralumas ir realizuoti Fondo valdybos pageidavimai vystant ir keičiant kitas Fondo valdybos informacinės sistemos taikomąsias sistemas;

Atvirojo konkurso sąlygų 2.6.9 punktas:

identifikuoti ir šalinti TS „PKF“ integracinių sąsajų su kitų organizacijų informacinėmis sistemomis darbo klaidas ir trūkumus.

Valstybinio audito ataskaitos
„Dėl 2014 metų valstybinio socialinio
draudimo fonde atlikto finansinio
(teisėtumo) audito rezultatų“
10 priedas

Fondo valdybos apmokėtos paslaugos pavyzdys

Fondo valdyba 2014-06-20 užsakyme Nr. 87-199 (DT12-026) dėl TS „PKF“ keitimo nurodė reikalavimą papildyti programinę įrangą taip, kad apskaičiuojant papildomą pensijų įmoką iš valstybės biudžeto lėšų už pensijų kaupimo sistemos dalyvį, auginantį vaiką iki 3 metų ir gaunantį motinystės (tėvystės) socialinio draudimo pašalpą arba draudžiamą valstybiniu socialiniu pensijų draudimu valstybės lėšomis dėl iki 3 metų auginamo vaiko, pagal Gyventojų registro duomenis būtų galima patikrinti turimų vaikų iki 3 metų skaičių.

Ši paslauga pagal papildomą įkainį buvo apmokėta 2 879, 80 Lt suma, nors ji galėjo būti priskirta prie atliekamų pagal fiksuotą kas mėnesį mokamą abonentinį mokestį pagal šias pirkimo sąlygų ir sutarties nuostatas:

Atvirojo konkurso sąlygų 2.6.3 punktas ir sutarties 2 priedo 16.3 punktas:

pagal pakeistas arba naujai sudarytas duomenų teikimo sutartis keisti esamas ir kurti naujas sąsajas duomenų apie pensijų kaupimo dalyvius, jų įmokas ir kitą informaciją, sugeneruotą pagal kaupiamus ir saugomus TS „PKF“ duomenis, apsikeitimui elektroniniu pavidalu su išorinėmis organizacijomis;

Atvirojo konkurso sąlygų 2.6.5 punktas ir sutarties 2 priedo 16.5 punktas:

keisti bei papildomai kurti TS „PKF“ programinę įrangą bei saugomų duomenų struktūrą taip, kad būtų realizuoti TS „PKF“ naudotojų, Fondo valdybos veiklos skyrių specialistų pageidavimai TS „PKF“ funkcionalumui, darbo našumui ir patikimumui;

Atvirojo konkurso sąlygų 2.6.11 punktas ir sutarties 2 priedo 16.11 punktas:

Pagal Fondo valdybos užsakymus, kurti programinę įrangą TS „PKF“ kaupiamų ir saugomų duomenų bei jų struktūros reorganizavimui.

Valstybinio audito ataskaitos
 „Dėl 2014 metų valstybinio socialinio
 draudimo fonde atlikto finansinio
 (teisėtumo) audito rezultatų“
 11 priedas

Raštai Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai ir pavaldžioms
 įstaigoms

Eil. Nr.	Įstaiga	Antraštė	Registracijos data	Dokumento numeris
1.	Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba	Dėl audito metu nustatytų dalykų	2015-06-29 2015-07-31	S-(10-3888)-1206 S-(10-3888)-1533
2.	Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Vilniaus skyrius	Dėl audito metu nustatytų dalykų	2015-07-14	S-(10-3888)-1349
3.	Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Alytaus skyrius	Dėl audito metu nustatytų dalykų	2015-06-29	S-(10-3888)-1207
4.	Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Marijampolės skyrius	Dėl audito metu nustatytų dalykų	2015-07-14	S-(10-3888)-1350

Valstybinio audito ataskaitos
 „Dėl 2014 metų valstybinio socialinio
 draudimo fonde atlikto finansinio
 (teisėtumo) audito rezultatų“
 12 priedas

Rekomendacijų įgyvendinimo planas

Eil. Nr.	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas/ Priemonės/ Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
1.	Imtis priemonių, kad Vyriausybės 2012-06-06 nutarimu Nr. 665 patvirtinta Valstybės turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarka būtų pakoreguota atsižvelgiant į tai, kad Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba nėra UAB „Senevita“ akcijų valdytoja, o UAB „Palangos Žvorūnė“ nėra valstybės valdoma įmonė.	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	Bus kreiptasi raštu į Ūkio ministeriją dėl Vyriausybės nutarimo Nr. 665 patikslinimo.	2015 m. IV ketv.
2.	Siekiant, kad nedarbo socialinio draudimo lėšos būtų naudojamos racionaliai ir laikantis teisės aktų reikalavimų, Nedarbo socialinio draudimo įstatyme suprantamai ir teisiškai pagrįstai apibūdinti, o jį įgyvendinančiuose Nedarbo socialinio draudimo išmokų nuostatuose nurodyti visus Darbo kodekso ir Valstybės tarnybos įstatymo atleidimo iš darbo pagrindus, kada atleistiems iš darbo asmenims mokamos nedarbo socialinio draudimo išmokos.	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	Bus parengti Nedarbo socialinio draudimo išmokų nuostatų papildymai ir pateikti tvirtinti Vyriausybei.	2016 m. I ketv.
3.	Inicijuoti reikiamus teisės aktų pakeitimus, kad fondui 2015 m. būtų kompensuota bent dalis sąnaudų, patirtų vykdant su valstybiniu socialiniu draudimu nesusijusią veiklą – administruojant valstybės biudžeto lėšomis mokamas įmokas į pensijų kaupiamuosius fondus.	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	Bus parengtas ir pateiktas svarstyti Vyriausybei Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto sandaros įstatymo 6 ir 11 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas. Jame bus siūloma tvirtinti šio fondo biudžeto sąnaudas už valstybės biudžeto lėšomis mokamų įmokų į pensijų kaupiamuosius fondus administravimą.	2016 m. I ketv.

Eil. Nr.	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas/ Priemonės/ Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
4.	Inicijuoti teisės aktų pakeitimus dėl galimybių sumažinti fondui tenkančią riziką dėl nesumokėtų papildomų įmokų.	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	Bus parengtas ir pateiktas svarstyti Vyriausybei Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas, kuriame bus nustatyta, kad kaupiamajai pensijos įmokai taikomos tos pačios surinkimo, išieškojimo ir pervedimo taisyklės kaip ir bendrajai valstybinio socialinio draudimo įmokai.	2016 m. I ketv.
5.	Įstatymo ar Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo lygiu nustatyti papildomų pensijų kaupimo įmokų įskaitymo eiliškumą socialinio draudimo įmokų atžvilgiu.	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	Bus parengtas ir pateiktas svarstyti Vyriausybei Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas. Jame bus nustatyta, kad kaupiamajai pensijos įmokai taikomos tos pačios surinkimo, išieškojimo ir pervedimo taisyklės kaip ir bendrajai valstybinio socialinio draudimo įmokai.	2016 m. I ketv.
6.	Kadangi Valstybinio socialinio draudimo fondas, mokėdamas užsienyje gyvenantiems asmenims išmokas tos šalies valiuta, patiria nemažas sąnaudas, didinančias fondo deficitą, ir kadangi daugelis tarptautinių susitarimų neperžiūrėti daugelį metų, būtina įvertinti šių susitarimų sąlygas ir imtis iniciatyvos, kad socialinio draudimo išmokos kitose šalyse gyvenantiems asmenims būtų mokamos Lietuvos Respublikos valiuta – eurai.	Fondo valdyba	Įvertinus tai, kad išmokų gavėjų skaičius ir valiutos kursų svyravimas yra kintami dalykai, atlikti 2010–2015 m. fondo išlaidų, patirtų vykdant tarptautines sutartis, palyginamąją analizę ir pateikti pasiūlymus Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai dėl tarptautinių sutarčių pakeitimo poreikio.	2016 m. I ketv.
		Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	Įvertinti fondo valdybos pateiktus pasiūlymus dėl tarptautinių sutarčių pakeitimo poreikio ir, prireikus, LR teisės aktų nustatyta tvarka kreiptis į Užsienio reikalų ministeriją su prašymu priimti sprendimą dėl tarptautinių sutarčių keitimo tikslingumo.	2016 m. II ketv.
			Užsienio reikalų ministerijai priėmus teigiamą sprendimą dėl sutarties sudarymo tikslingumo, parengti naujos redakcijos Lietuvos Respublikos ir Baltarusijos Respublikos sutarties dėl socialinės apsaugos projektą, kuris, Lietuvos Respublikos	2016 m. I ketv.

Eil. Nr.	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas/ Priemonės/ Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
			teisės aktų nustatyta tvarka jį suderinus su suinteresuotomis institucijomis, diplomatiniais kanalais būtų pateiktas Baltarusijai.	
7.	Siekiant pasinaudoti teisės aktuose numatytais galimybėmis gauti išmokėtų nedarbo draudimo išmokų kompensacijas iš užsienio valstybių, užtikrinti visų asmenų, kuriems išmokėtas nedarbo išmokas turi kompensuoti kitos šalys, identifikavimą ir reikalavimų dėl šių kompensacijų pateikimą laiku.	Fondo valdyba	Papildyti fondo valdybos direktoriaus 2014-04-11 įsakymu Nr. V-230 patvirtintą Nedarbo socialinio draudimo išmokų kompensavimo tvarkos aprašą ir įpareigoti fondo valdybos Utenos skyrių kiekvieno mėnesio paskutinę darbo dieną formuoti kontrolinius sąrašus asmenų, kuriems išmokėtas nedarbo išmokas turi kompensuoti kitos šalys.	2015-12-31
8.	Patvirtinti veiklos sąnaudų kompensavimo už įmokų surinkimą ir pervedimą į kitus fondus tvarką, padėsiančią užtikrinti sąnaudų kompensavimą laiku ar galimybę gauti delspinigių pajamų, jei kitų fondų administratoriai nesilaikytų šios tvarkos.	Fondo valdyba	Inicijuoti, kad fondo biudžeto sudarymo ir vykdymo taisyklės būtų papildytos nuostatomis dėl veiklos sąnaudų kompensavimo už įmokų surinkimą ir pervedimą į kitus fondus.	2015-12-31
9.	Užtikrinti, kad Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigų turtas būtų valdomas teisės aktų nustatyta tvarka ir imtis priemonių, kad neteisėtai sudarytos turto panaudos sutartys būtų nutrauktos.	Fondo valdyba	Peržiūrėti visas Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigų sudarytas turto panaudos sutartis ir neteisėtai sudarytas sutartis nutraukti Lietuvos Respublikoje galiojančių teisės aktų nustatyta tvarka.	2015-12-31
10.	Imtis priemonių, kad Valstybinio socialinio draudimo fondo turto draudimo sąnaudas kompensuotų šiuo turtu besinaudojantys subjektai.	Fondo valdyba	11.1. Parengti raštus Valstybinio socialinio draudimo fondo turtu besinaudojantiems subjektams, su kuriais sudarytos panaudos ar nuomos sutartys, dėl nekilnojamojo turto draudimo išlaidų kompensavimo.	2015-12-31
			11.2. Sudarant naujas turto panaudos ar nuomos sutartis nustatyti, kad panaudos ar nuomos gavėjas savo lėšomis apdraustų visam sutarties galiojimo laikui gaunamą daiktą panaudos ar nuomos	2015-10-01

Eil. Nr.	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas/ Priemonės/ Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
			davėjo naudai.	
11.	Peržiūrėti Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigų turto draudimo strategijos, patvirtintos fondo valdybos 2007-01-11 direktoriaus įsakymu Nr. V-19, nuostatas ir įvertinti turto draudimo būtinybę.	Fondo valdyba	Parengti Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigų draudimo strategijos naują redakciją, įvertinus valstybės patikėjimo teise valdomo nekilnojamojo turto draudimo būtinybę.	2015-12-31
12.	Imtis neatidėliotinų priemonių siekiant užtikrinti, kad būtų įdiegta elektroninio banko sąskaitų valdymo kanalo paslauga.	Fondo valdyba	Įvykdyti Elektroninio sąskaitų valdymo kanalo informacinių paslaugų ir operacijų paslaugų paketo viešąjį pirkimą ir sudaryti sutartį, kurioje būtų numatyta paslaugą įgyvendinti iki 2015-12-31.	2015-12-31
13.	Rengiant paslaugų pirkimo dokumentus užtikrinti, kad pirkimo sąlygos būtų tikslios, aiškos, be dviprasmybių, kad tiekėjai galėtų pateikti konkrečius pasiūlymus, o perkančioji organizacija nupirkti tai, ko reikia.	Fondo valdyba	Parengti metodinę pagalbinę medžiagą, padedančią fondo valdybos darbuotojams rengti pirkimo dokumentus, ir organizuoti mokymus.	2015-12-31
14.	Užtikrinti, kad Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto lėšomis nebūtų perkami darbai, kuriuos atlikti turi fondo administravimo įstaigų darbuotojai pagal jų pareigybų aprašymus.	Fondo valdyba	Papildyti viešojo pirkimo paraiškos 17 punktą „Rengėjo deklaracija“ patvirtinimu, kad perkami darbai ar paslaugos nėra numatyti (nedubliuoja) fondo administravimo įstaigų darbuotojų pareigybų aprašymuose numatytų funkcijų	2015-12-31
15.	Įvertinti būtinumą darbuotojus skiepyti Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto lėšomis. Nutarus darbuotojus skiepyti nuo užkrečiamųjų ligų, parengti bendrą visoms fondo administravimo įstaigoms sąrašą darbuotojų, kurie skiepijami fondo biudžeto lėšomis.	Fondo valdyba	Įvertinti būtinumą darbuotojus skiepyti Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto lėšomis ir, prireikus, parengti Valstybinio socialinio draudimo administravimo įstaigų darbuotojų pareigybų sąrašą, kuriuos reikalinga skiepyti nuo užkrečiamųjų ligų	2015-12-31
16.	Užtikrinti, kad Valstybinio socialinio draudimo fondą administruojančios įstaigos, pirkdamos darbuotojų profilaktinių sveikatos	Fondo valdyba	Perkant Valstybinio socialinio draudimo įstaigoms darbuotojų profilaktinių sveikatos patikrinimų paslaugas ir sudarant sutartis	2015-12-31

Eil. Nr.	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas/ Priemonės/ Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
	patikrinimų paslaugas ir sudarydamos sutartis (pažymas) dėl paslaugų teikimo, užtikrintų, kad paslaugos būtų teikiamos teisės aktų nustatyta tvarka.		dėl paslaugų teikimo, numatyti, kad šios paslaugos būtų atliekamos tik gydymo įstaigose.	

Atstovas ryšiams, atsakingas už Valstybės kontrolės informavimą apie rekomendacijų įgyvendinimą plane nustatytais terminais:

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Veiklos planavimo ir pokyčių valdymo skyriaus vyriausioji specialistė Diana Stankevičienė, tel. (8 5) 275 3365, el. p. Diana.Stankeviciene@sodra.lt;

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Vidaus audito skyriaus vedėjas Vytautas Gailiusas, tel. (8 5) 266 4211, el. p. vytautas.gailiusas@socmin.lt.